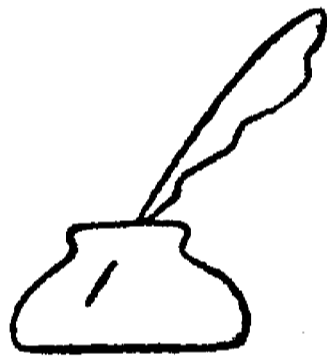

SUOMEN
SOSIALIDEMOKRATISEN PUOLUEEN

YHDEKSÄNNEN
PUOLUEKOKOUKSEN
PÖYTÄKIRJA

Kokous pidetty Helsingissä
kesäkuun 15—18 p:nä 1917

Ensimmäinen kokouspäivä.

Perjantaina kesäkuun 15 päivänä.

Aamupäivän istunto.

Kokouksen avaus.

Sosialidemokratisen puolueeneuvoston kutsumuksen mukaan olivat sosialidemokratisten piirijärjestöjen valitsemat puoluekokousedustajat saapuneet kesäkuun 15 pnä 1917 klo 9 aamulla Helsingin työväenyhdistyksen juhlasaliin siellä alkavaa Suomen sosialidemokratisen puolueen yhdeksättä (ylimääräistä) puoluekokousta varten. Juhlasali oli tilaisuutta varten lipuilla ja kukilla koristettu. Soittokunnan soitettua useampia kappaleita laulettiin alkajaisiksi yhteisesti „Kansainvälinen työväenmarssi“. Sen jälkeen toveri K. M a n n e r lausui Helsingin sosialidemokratisen kunnallisjärjestön puolesta puoluekokouksen edustajat tervetulleiksi pääkaupunkiin ja toivotti menestystä kokouksen tärkeälle työlle.

Puoluesihteeri M. T u r k i a piti puoluetoimikunnan puolesta edustajille seuraavan

tervehdyspuheen:

Arvoisat puoluetoverit, edustajat ja kutsuvieraat! Puoluetoimikunnan puolesta lausun minä teidät kaikki tervetulleiksi tähän kokoukseen. Neljättä vuotta on kulunut viimeksi pidetystä puolueemme edustajakokouksesta. Se aika on tuntunut meistä sangen pitkältä. Ja meitä on kaiken aikaa vainottu raskaasti, tukahuttavan raskaasti. Venäjän hallituksen jo aikaisemmin alkama järjestelmällinen sorto ja oikeutemme ja kansanvaltaisen vapautemme hävitystyö kiihtyi, kiihtyi, kunnes se maailmansodan sytyttyä sai yhä painavamman muodon. Tätä sortoa lisäsi, sen teki vielä painavammaksi riistäjäluokan harjoittama häikäilemätön riisto sodan aikana. Sodan ajan pakkomääräyksiä hyväksennkäyttämällä, pakkomääräyksiä, jotka riistivät työväeltä työväenjärjestöihin perustuvan

itsepuolustusosoikeuden, painoi kapitalistiluokka tässä maassa työväen toimeentulon mahdollisimman ahtaalle. Sodan alussa työnantajat yleensä pienensivät työntekijäin palkkoja ja toisena sotavuonna, jolloin elintarpeiden hinnat olivat huimasti nousseet ja kun työväki äärimmäisen hädän pakottamana pyysi palkkojen korotusta, kohteli kapitalistiluokka näitä työväen vaatimuksia yli olkain. Paikoin heitettiin rippeitä hengen pitimeksi kalliinajanlisäyksen nimellä tai perheavustuksen nimellä. Kapitalistiluokka tuotteitten hintain nousun vuoksi kiskoi kultaa entistä enemmän ja siitä huolimatta painoi se työläisten palkkoja tai ei niitä nostanut siinä suhteessa kuin elintarpeiden hinnat nousivat. Kapitalistiluokka keräsi siis kultaa työläisluokan terveyden kustannuksella.

Sota-ajan alkuaikana väheni puolueemme jäsenluku. Näytti siltä kuin työväki olisi säikähtänyt sitä sortoa, mikä sota-ajan alussa entistä painavammin kohtasi. Mutta jo seuraavana sotavuonna näytti, että työväki alkoi entistä lujemmin luottaa omiin voimiinsa. Se tosi-asia käy parhaiten ilmi katsoessa puoluetilastoon, joka osoittaa jäsenluvun jo toisena sotavuonna kohonneen. Viime vuonna puolueemme jäsenluku alkoi huomattavasti nousta ja viime vuoden lopulla oli puolueemme jäsenluku lisääntynyt yli kahdellakymmenellä tuhannella jäsenellä. Edelliseen vuoteen verraten se lisäys tekee 40 0/0.

Viime vuonna toimitetut vaalit osottivat myös, että työväki entistä enemmän luottaa omiin voimiinsa. Vaalit osottivat, että puolueemme äänestäjäjoukko oli lisääntynyt. Me vallotimme 13 edustajapaikkaa entisten lisäksi. Puolueemme sai eduskunnassa enemmistön. Tämän vuoden alkupuolella kasvoi puolueemme jäsenluku yhä edelleen. Puolueemme sanomalehdet alkoivat jo viime vuoden alkupuolelta alkaen yhä laajemmin levitä. Ja viime vuoden lopussa ja tämän vuoden alussa oli puolueemme lehdistön tilaajaluvussa huomattavissa varsin ilahduttava nousu.

Tämä kaikki osottaa, ikäänkuin työväen luokka olisi aavistanut vapauttavan hetken pian koittavan, hetken, jolloin työväki saavuttaa vapaan toimintamahdollisuuden. Oli kuin olisi se sitä varten varustautunut ja lujittanut järjestöjään. Maaliskuussa tapahtunut Venäjän vallankumous pyyhkäsi vanhan sortohallituksen Venäjältä pois. Me saavutimme toimintavapauden, me saavutimme vapauden hengittää vapaammin taas. Tätä vapautta on työväki tässä maassa käyttänyt hyväkseen. Ja väärin olisi menetellyt työväenluokka, ellei se olisi tätä vapautta hyväkseen käyttänyt. Työväenluokka olisi tehnyt rikoksen itseään kohtaan, ellei se tällaisena aikana olisi vahvistanut omaa taloudellista asemaansa.

Venäjän vallankumous kukisti Venäjällä vallinneen sortojärjestelmän. Mutta vallankumous ei ole vielä päättynyt. Lienee oikeampaa, jos sanomme: — olemme vallankumouksen alkupäässä. Venäjän vapaustaistelun mahtavat aallot ovat synnyttäneet muidenkin maiden köyhälistön laajoissa joukoissa kuohuntaa. Köyhälistö ravistelée kahleitaan kaikissa maissa. Me olemme lukeneet sanomalehdissä tietoja Skandinaavian, nimittäin Ruotsin ja Norjan valtavista mielenosotusliikkeistä. Sanomalehdet ovat tietäneet kertoa Ranskassa ja Englannissa tapahtuneista valtavista työtaisteluista. Luultavasti on myös Saksassa tapahtunut samoin. Näyttää siltä, että työväki kaikissa maissa alkaa katkoa kahleitaan. Se varustautuu voimain ponnistukseen. Minusta näyttää niinkuin näinä parina kuukautena olisimme huomattavalla nopeudella kulkeneet yhteiskunnallista kumousta kohti. Kuinka likellä sitä sitten ollaan, se on asia, josta emme vielä voi sanoa mitään. Mutta joka tapauksessa nämä muutamat kuukaudet ovat edistäneet työväen vallankumouksellista voittokulkua enemmän kuin kymmenen edellistä vuotta.

Venäjän vallankumous kukisti Venäjällä vallinneen sortovaltiuden. Me saimme, kuten sanoin, toimintavapauden, vapauden vapaammin hengittää täällä. Mutta silti ei vielä sorto ole poistettu. Suomen kansan itsemääräämisoikeus omissa sisäisissä asioissaan ei vielä ole turvattu tässä maassa. Sortajat eivät sillä sukupuuttoon loppuneet, jos Venäjällä vanha hallitusvalta kukistui. Siellä ne ovat edelleenkin. Ja meillä on syytä peljätä, että jos porvaristo yhä enemmän pääsee valtaan, niin meihin kohdistuva imperialismi saa edelleenkin tuulta siipiensä alle. Suomen oikeudet näyttävät niin ollen toistaiseksi vielä turvaamattomilta.

Tämän kokouksen tärkeänä, yhtenä kaikkein tärkeimpänä tehtävänä on käsiteltävänä kysymys Suomen kansan itsemääräämisoikeuden turvaamisesta. Meidän täytyy päästä siihen, että tässä maassa on Suomen kansan eduskunnalla täydellinen vapaus ja valta päättää Suomen kansan sisäisistä asioista. Meidän täytyy päästä siihen tilanteeseen, että vieras valta ei saa sekaantua meidän sisäisiin asioihimme. Siksi tämä kokous tulee myös vetoamaan kansainväliseen sosialidemokratiaan ja ennen kaikkea Venäjän sosialidemokratiaan Suomen kansan vapauden turvaamiseksi.

Meillä on ilo täällä joukossamme nähdä Venäjän sosialidemokratian edustaja *S e r g e i C e d e r b a u m*. Hän on niinsanotun menshevikiiläisen ryhmän keskustoimikunnan edustaja. Kutsu on lähetetty kaikille veljespuolueiden ryhmille Venäjällä, mutta ei ole

saapunut tietoa, milloin sieltä toisia edustajia tulee tahi ketä sieltä tulee.

Ruotsista on tänne saapunut veljespuolueen edustajat toverit K. Kilbom ja H. Hallén.

Samalla kun minä pyydän uudelleen lausua teidät tervetulleeksi tähän kokoukseen, samalla minä puoluetoimikunnan nimessä julistan tämän Suomen Sosialidemokratisen puolueen 9:n edustajakokouksen avatuksi.

Puheenjohtajat.

Puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaan valittiin kokoukselle neljä puheenjohtajaa: K. Manner, K. Ahmala, J. Vuoristo ja Santeri Mäkelä.

K. Manner asettuessaan paikalleen kokousta johtamaan lausui omasta ja toisten puheenjohtajain puolesta kiitokset osoitusta luottamuksesta.

Sihteerit.

Puoluetoimikunta ehdotti, että kokouksen pääsihteeriksi valittaisiin Anton Huotari ja toiseksi sihteeriksi Väinö Vankkoja ja K. M. Evä. Hyväksyttiin. Pika'kirjottajiksi hyväksyttiin V. Valvanne ja T. Vitikka.

Edustajat.

Valtakirjain tarkastuksessa oli kokouksen täysivaltaisiksi edustajiksi hyväksytty seuraavat henkilöt:

Uudenmaan I. vaalipiiristä: *E. Valpas, A. Sirén, Aura Kiiskinen, Kullervo Manner, H. Hurmevaara, O. V. Kuusinen, E. Elo, Otto Heino, J. A. Lehtosaari, Aug. Lehto, Fiina Pietikäinen, K. Hämäläinen, Selim Jalava, Olga Manner, Jussi Railo, K. Andersson, O. Kivimäki, Sandra Lehtinen, K. Vuorijoki, K. Laakso, E. Nurmi, O. Heino, E. J. Hämäläinen, J. A. Lehtinen, V. Virtanen, A. Taimi (venäläisen työväen edustaja).*

Turun I. etel. vaalipiiristä: *Seth Heikkilä, E. Helmisaari, Erkki Härmä, Aleksi Aaltonen, T. V. Hyrskymurto, V. Annala, Otto Vuorio, Aina Lehtokoski, Kaarlo Rantala.*

Turun I. pohj. vaalipiiristä: *V. Laine, S. Koivumäki, V. Teräs, R. Elo, H. Alkanen, Hilma Laine, F. Mustasilta, J. Rainio, V. Aronen, E. Salin.*

Hämeen I. etel. vaalipiiristä: *Otto Marttila, Heikki Laakso, Jenny Suvela, K. Kaukovaara, Tilda Kari, E. Toivonen, V. Holm, A. Lindstedt, K. Myllymäki, Rosa Pohjola, O. J. Selkälä.*

Hämeen I. pohj. vaalipiiristä: *K. M. Evä, A. Markkanen, E. Lammintausta,* A. Laine, Ida Vihuri, Tilda Kaihosalo, V. Vankkoja, S. Hietala, Aug. Lindell, P. Lönngrén.*

Viipurin I. länt. vaalipiiristä: *J. Kirves, Ali Aaltonen, E. Haapalainen, Hilda Paavola, A. Turkia, J. E. Nurminen, J. N. Wiinikka, Riku Penttinen, Ville Heimonen, Jalm. Hupli, J. Vuoristo, A. Gylling, R. Itkonen, Hj. Ahonen, Elias Käkelä, Matti Peltola.*

Viipurin I. it. vaalipiiristä: *Emil Ikonen, Julius Nurminen, P. J. Pulkkinen, Alex Korhonen, Anton Typpö, Kalle Salmi, Otto Pensas, Arttur Ranta, A. Julkunen.*

Mikkelin I. vaalipiiristä: *A. Kannisto, J. Lankila, Hilda Sepälä, V. Paavilainen*

Kuopion I. länt. vaalipiiristä: *A. Salo, E. Luukkonen, T. Törmälä, M. Huttunen, K. Forsman, O. V. Korhonen, H. Rytönen, W. Oksman.*

Kuopion I. it. vaalipiiristä: *Heikki Jalonen, Santeri Saarikivi, Severi Kurkinen.*

Vaasan I. it. vaalipiiristä: *Onni Tuomi, Osk. Suutala, S. Mäkelä, K. Mänty, V. Haukkariutta, Lempi Tuomi, Alex Halonen, E. Pohjaväre.*

Vaasan I. etel. vaalipiiristä: *I. Penttala, A. Harjula, Rudolf Lahti.*

Vaasan I. pohj. vaalipiiristä: *Otto Elfving, Herm. Eskelin, Eliina Sillanpää, Pekka Meriläinen.*

Oulun I. etel. vaalipiiristä: *J. Myyryläinen, K. Niemi, K. Ahmala, Ellen Mäkelin, Yrjö Kallinen.*

Oulun I. pohj. vaalipiiristä: *V. Kiviniemi, Hilma Rahikainen, Isak Heikka, S. J. Rahikainen.*

Puhevoikeutettuja olivat kokouksessa edellisten lisäksi kutsuvieraat, puoluetoimikunnan ja puolue-neuvoston jäsenet, puoluelehtien edustajat, Sos.-dem. eduskuntaryhmän jäsenet (virallinen edustaja Y. Mäkelin, varalta J. Mäki) sekä Suomen Ammattijärjestön edustaja.

Toimitetussa edustajain nimennhuudossa merkittiin pois-
saoleviksi E. Härmä, V. Annala, E. Lammintausta, R. Penttinen,
R. Itkonen, E. Ikonen, V. Paavilainen ja S. Saarikivi.

---

* Ei ollut läsnä.

Valiokunnat.

Järjestävään valiokuntaan valittiin puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaan puheenjohtajat K. Manner, K. Ahmala, J. Vuoristo ja S. Mäkelä, sihteerit Anton Huotari, Väinö Vankkoja ja K. M. Evä sekä lisäksi J. Railo, K. Myllymäki, O. Tuomi ja S. Saarikivi.

Muita valiokuntia päätettiin asettaa seuraavat: äänestysvaliokunta, johon 4 jäsentä, valitusvaliokunta, 5 jäsentä, menettelytapavalio-
kunta, 9 jäsentä, verotusasiainvaliokunta, 7 jäsentä, valistus-
valiokunta, 7 jäsentä.

Otettiin puolen tunnin loma, jolla ajalla järjestävä valiokunta sai esittää ehdokkaat valiokuntiin. Loma-ajan jälkeen esitti järjestävä valiokunta, että edellisten lisäksi vielä asetettaisiin lakiasiainvaliokunta ja siihen 7 jäsentä sekä että toimitus- ja tarkastusvaliokuntaan valittaisiin sihteerien lisäksi kaksi jäsentä. Kun nämä ehdotukset oli hyväksytty, muodostettiin eri valiokuntain kokoonpano lyhyen keskustelun jälkeen seuraavaksi:

**Menettelytapavalio-
kunta:** O. V. Kuusinen (kokoonkuts.), E. Valpas, E. Salin, Ali Aaltonen, V. Vankkoja, O. Tuomi, J. I. Nurminen, E. Härmä, O. Elfving, varalle T. Törmälä, E. Toivonen ja H. Jalonen.

Valistusvaliokunta: A. Salo (kokoonkuts.) V. Laine, I. Penttala, H. Laakso, O. Suutala, Aleksi Aaltonen, H. Hurmevaara, varalle A. Kiiskinen, A. Typpö, A. Markkanen.

Verotusasiain valiokunta: J. Rainio (kokoonkuts.), T. Kaihosalo, A. Korhonen, S. Heikkilä, J. Kirves, J. Railo, J. A. Lehtosaari, varalle Jenny Suvela, K. Forsman.

Valitusvaliokunta: A. Turkia (kokoonkuts.), O. Vuorio, V. Holm, A. Harjula, V. Oksman, var. V. Pajuniemi, S. Jalava.

Lakiasiainvaliokunta: E. Elo (kokoonkuts.), A. Sirén, K. Hämäläinen, E. Haapalainen, K. Niemi, V. Haukkariutta, K. Myllymäki, varalle R. Lahti, S. J. Rahikainen.

Äänestysvaliokunta: Aug. Laine (kokoonkuts.), E. Helmisaari, H. Rytönen, K. Andersson.

Toimitus- ja tarkastusvaliokunta: Anton Huotari (kokoonkuts.), V. Vankkoja, K. M. Evä, K. Hämäläinen ja H. Hurmevaara.

Valiokunnan jäseniä asetettaessa teki Alex. Halonen muistutuksen, että puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäseninä toimineet eivät olisi sopivia menettelytapavalio-
kuntaan, koska siellä

voi tulla arvosteltavaksi heidän menettelynsä esim. hallituskysymyksessä. — Tämän jäävimuistutuksen kokous kuitenkin hylkäsi.

Ennen mainitulla loma-ajalla nautittiin Helsingin työväenyhdistyksen tarjoamat kahvit.

Kutsuvieraiden tervehdyspuheet.

Venäjän sosialidemokratisen puolueen menshevikisuunnan edustaja **S e r g e i C e d e r b a u m** lausui (venäjäksi):

Pyydän lausua Venäjän sosialidemokraattipuolueen tervehdyksen Suomen sosialidemokratisen puolueen edustajakokoukselle ja sen ohella myös Suomen köyhälistölle. Vapahtettuaan itsensä, Venäjän köyhälistö samalla vapautti myöskin muut sorretut kansallisuudet, joiden kohtalo on läheisessä yhteydessä Venäjän kohtalon kanssa. Nyt on Suomen köyhälistölle avautunut mahdollisuus toteuttaa kaikki ne politiset ja yhteiskunnalliset reformit, joiden toteuttamista tähän saakka on estänyt vallassa ollut tsaarihallitus. Jo 20 vuotta takaperin Venäjän sosialidemokratia julisti kansojen itsemääräämisoikeudet niille kansoille, jotka kohtalo on liittänyt Venäjän kansan kanssa yhteen. Kun Suomen kansa kukisti Bobrikoffin ja myös Venäjän kolmas valtakunnan duuma ryhtyi taisteluun Suomen kansan vapautta vastaan, niin me Venäjän kansan sosialidemokratit taistelimme tätä kuristusta vastaan. Nyt, kun sortovalta on kukistunut, on aivan luonnollista, että Venäjän köyhälistö, Venäjän sosialidemokratia tulee kannattamaan niitä toimenpiteitä, jotka tarkottavat Suomen itsenäisyyttä, jotka tarkottavat Suomen kansallisen elämän itsenäistä kukoistusta (hyvä). Mutta vielä eivät ole Venäjän vallankumouksen tulokset, vapaudet, täysin taattuina. Me odotamme, että ne lopullisesti lujittaa tuleva perustuslakiasäätävä kansalliskokous. Ja kun tässä kansalliskokouksessa tulee kysymykseen Suomen ja Venäjän keskinäiset suhteet, niin me sosialidemokratit lupaamme silloin seista teidän etujenne puolustajina. Siihen mennessä me tervehdämme kaikkia niitä Suomen kansan, erittäinkin sen köyhälistön pyrkimyksiä, jotka tarkottavat Suomen sisällisten kysymysten ratkaisua Suomessa, varsinkin niiden kysymysten, jotka eivät missään suhteessa ole ristiriidassa Venäjän kansan etujen kanssa. Pyydän anteeksi sitä, että puhun teille vieraalla kielellä, mutta olen vakuutettu että lausumani ajatukset ja lausumani tunteet ovat sittenkin yhteisiä. Todistuksena tästä me näemme sen suuremmoisena kannatuksena, jota Suomen sosialidemokratit ovat osottaneet meitä Venäjän sosialidemokrateja kohtaan, kun meille avautui tilaisuus avonaiseen toi-

mintaan ja me tarvitsimme teidän apuanne. Tästä avustuksesta pyydän lausua teille erittäin suuret kiitokset. Merkitsemällä tämän, pyydän lopuksi lopettaa puheeni esittämällä eläkönhuudon Suomen kansalle, Suomen proletariaatille, Suomen sosialidemokratialle.

Puheenjohtaja kiitti ystävällisestä tervehdyksestä ja lausui, että suomalaiset kyllä osaavat antaa arvon venäläisten toverien myötätunnolle.

Kohotettiin kolminkertainen eläkönhuuto Venäjän mainehikkaalle sosialidemokratialle.

Ruotsin sosialidemokratisen puolueen edustaja Harald Hallén piti suomennettuna näin kuuluvan puheen: Ruotsin sosialidemokratisen työväen puolueen edustajana pyydän suomalaiselle veljespuolueelle saada esittää sydämellisimmät onnen ja menestyksen toivomukset nyt kokoontuneelle Suomen työväen puolueen kongressille.

Enemmän kuin mikään muu pohjoismaisista kansoista on Suomi saanut kantaa sodan raskaita taakkoja. Mutta suomalainen sosialidemokratia on siinä osottanut kaunonäköisyyttä sekä lujaa päättäväisyyttä, joka on voittanut kaikkien ruotsalaisten sosialidemokratien kunnioituksen.

Suomen kansa on elänyt suuren maailmanpalon läheisyydessä ja nyt tämän maan yli heijastuu myöskin suuren venäläisen vallankumouksen punainen loisto ja sen valossa koittaa uusi päivä Suomelle ja sen työläisluokalle. Pietarin työmies- ja sotilasneuvoston sanat kaikkien kansojen itsenäämisekikeudesta ennustavat kaikille kansanvapauden ystäville sitä läheistä päivää, jolloin Suomenkin vapaus perustuu — ei pyhiin lupauksiin, vaan laillisiin takeisiin, jotka on voitettu veljellisessä yhteisymmärryksessä vallankumouksellisen Venäjän kanssa. Sinä päivänä, jolloin Suomi ja sen työväestö on tässä pyrkimyksensä päämäärässä, voivat ne olla vakuutettuja siitä, että tuskin mikään kansa hartaammin osottaa sille myötätuntoaan kuin Ruotsi, missä monta kertaa on tuskalla ja katkeruudella kuultu sanomia mustan sortovallan toiminnasta Suomea vastaan.

Mutta yhtä suuri on ilomme siitä sysäyksestä, jonka vallankumous on antanut Suomen samoin kuin kaikkien maitten sosialidemokratialle. Kaikkialla on sota paljastanut kapitalismin ja imperialismin vararikon ja osottanut, että sosialismi on ollut oikeassa kun se on osottanut, että yksityiskapitalismin aiheuttama taloudellinen maailman sota on johtanut myöskin aseelliseen nyt riehuvaan taisteluun. Nyt vihdoinkin alkavat hallitsevat luokat pelätä edes-

vastuuta ja ovat pakotettuja kutsumaan kansan syvien rivien edustajia johtamaan yhteiskunnan järjestymistä ja uudistumista.

Ei missään muussa maassa ole niin paljon kuin Suomessa tunnustettu sosialismin vaikutus yhteiskunnan pelastajana, emmekä voi olla iloitsematta siitä, että Suomen sosialidemokratia on kohonnut itse hallituksen johtoon. Että suomalainen työväenpuolue on tähän ratkaisuun ryhtynyt, todistaa sen edesvastuun tunnetta ja kypsyyttä.

Lukuunottamatta yhteistä sosialistista ohjelmaa, joka yhdistää koko maailman sosialidemokratian tänä aikana, on myöskin muita yhteisiä harrastuksia, jotka sitovat Ruotsin ja Suomen veljespuolueet lähemmäksi toisiansa. Tällaisia on ensinnäkin yhtäläinen kunnallinen äänioikeuskysymys ja taistelu sen saavuttamiseksi. Olen kuullut, että tätä uudistusta Suomessa porvarit vastustavat, Ruotsissa sitä vastoin n. k. vapaamielinen puolue kannattaa sitä yhdessä sosialistien kanssa ja se kysymys on siellä tuleva esille ensi vaaleissa.

Toinen samanlainen yhteinen kysymys on työskentely rauhan saavuttamiseksi ja kansallisen itsemääräämisoikeuden turvaamiseksi. Ruotsalainen ja hollantilainen työväen puolue ovat yhdessä tehneet aloitteen rauhankonferenssiin kutsumiseksi Tukholmaan. Koska tässä konferenssissa kannatetaan kansojen ehdotonta vapautta, on sen kunnia-asiana myöskin vaikuttaa Suomen hyväksi.

Siis lujittuvat keskinäisyyden siteet yhä kiinteämmiksi tänä vakavana aikana, jolloin seisomme suurten tehtävien edessä. Toivoen sydämellisesti, että suomalainen sosialidemokratinen puolue lujana, selväjärkisenä ja vallankumouksen toiminta-innon sytyttämänä ryhtyisi tärkeisiin tehtäviinsä, pyydän vielä kerran ilmaista kokoukselle ruotsalaisten puoluetoverien parhaimmat myötätunnon toivomukset.

Ruotsin sosialidemokratisen puolueen vasemmistoryhmän edustaja, toveri K. Kilbom tervehti kokousta seuraavasti:

Löytyy vanha ruotsalainen kansantarina kahdesta veljeksestä, jotka olivat hyvin eri tavalla kehittyneet. Toinen kasvoi nopeasti ja tuli suureksi ja voimakkaaksi nuorukaiseksi. Mutta toinen oli pieni ja heikko ja kehittyi hitaasti. Mutta hän, käytti hyvin aikansa ja ennen pitkää oli hän ruumiillisessa ja henkisessä suhteessa voimakkaampi ja kehittyneempi vanhempaa veljeään.

Tätä vertausta voidaan käyttää puhuttaessa Ruotsin ja Suomen sosialidemokratiasta. Taloudelliset ja yhteiskunnalliset seikat tekivät, että Ruotsissa kehittyi sosialidemokratia aikaisemmin kuin Suomessa. Mutta Ruotsissa sen kehitys ennen pitkää hidastui

sekä ulkonaisessa että sisäisessä suhteessa. Suomessa sitävastoin on työväenliike yhä edelleen edistynyt aivan tavattomasti ja ruotsalaiset toverit ovat pakotetut ihailemaan niitä puoluelaitoksia, sanomalehtiä y. m. mitä Suomessa on luotu. Esim. täällä Suomessa löytyy puoluelehtiä enemmän kuin Ruotsissa ja niiden yhteinen painos on samaten suurempi kuin siellä, vaikka Suomen väestö on paljon pienempi kuin Ruotsin. Joskus on sanottu, että sosialidemokratian edistys merkitseisi sosialismin taantumusta. Se merkitsee, että seuraus ulkonaisesta kehityksestä on helposti se, että teoreettiseen pohjaan ei enää kiinnitetä riittävästi huomiota. Mutta tämä väite ei pidä paikkaansa. Jos se olisi totta, niin olisi suomalaisten pitänyt syrjäyttää teoreettiset näkökohdat. Mutta tämä ei ole tapahtunut. Suomessa vallitsee vielä puhtaasti sosialistinen henki, marxilaisuuden henki, luokkataistelun henki ja ruotsalaiset ihailevat sitä proletaaritunnetta, mikä ilmenee teidän suomalaisten puolue-toiminnassa. Kun he äskettäin lukivat Tokoin eduskunnassa pitämän puheen ja saivat tietää, että porvarillisissa lehdissä on haukuttu häntä siitä, että hän on niinkuin sanottu, luokkahallituksen päämiehenä, niin he innostuivat ja sanoivat: kas siinä on mies, joka, vaikka hän on hallituksen päämiehenä, tietää ja tuntee olevansa köyhälistön mies ennenkaikkea.

Suomessa on siis se käsitys, että köyhälistön vapautusta ei voida saavuttaa yhteistoiminnassa sen vastustajain kanssa, vaan päinvastoin taistelussa niitä vastaan. Sama vakaumus on myös, lausui puhuja, sillä puolueella, jota hän edustaa. Se tuntee siis seisovansa samalla pohjalla kuin Suomen sosialidemokratia. Suomessa vallitsee vanhan Marxin internationalen henki, se proletarinen katsantokanta, joka sodan aikana on uudesti syntynyt Zimmerwaldenin internationalessa. Onhan tunnettua, että sodan aikana on ilmennyt syviä mielipiteiden eroavaisuuksia. Työväen leirissä on ollut semmoisia aineksia, jotka ovat myöntäneet vallassa-oleville sotilainojoja ja muuten ovat olleet vallassaolijain kanssa yhteistoiminnassa ja ovat myötävaikuttaneet siihen, että toisen maan työläiset on viety taistelemaan toisen maan työläisiä vastaan. Tällainen menettely on synnyttänyt hajaannusta työväen leirissä, koska suuret joukot työläisiä ovat yhä edelleen pysyneet luokkataistelun kannalla.

Ruotsissakin on ollut samallaisia erimielisyyksiä, vaikka ei Ruotsi olekaan sotaikäyvä maa. Siellä on jo aikaisemmin esiintynyt kaksi suuntaa: toinen revisionistinen eli oikeistosuunta ja toinen marxilainen eli vasemmistosuunta. Nämä erimielisyydet ovat kehittyneet niin, että vasemmistolaiset ovat muodostaneet erityisen

puolueen, jota puhuja täällä nyt edusti. Se piti noin kuukausi takaperin puoluekokouksen, jossa oli läsnä noin 200 edustajaa. Niiden takana oli noin 300 työväen järjestöä, joiden yhteinen jäsenmäärä siihen aikaan nousi 30.000 henkeen ja uusia kunnallisjärjestöjä perustetaan miltei joka päivä.

Tämä puolue katsoo siis, että yhteistoimintaa työväen vastustajain kanssa ei voida sallia, vaan se seisoo tässä suhteessa samalla periaatteellisella pohjalla kuin Saksan ja Ranskan työväen puolueitten vähemmistöt ja Sveitsin ja Itävallan työväen puolueet ja samalla myös Venäjän työväen puolue. Kaikki nämä ovat niinkuin tiedetään yhtyneet kansainväliseen yhteistoimintaan, jonka keskipisteenä on se Zimmerwaldin internationale, joka sodan aikana on muodostunut, ja joka tahtoo liittää yhteen kaikki luokkatietoiset työläiset kaikissa maissa.

Minulla on se käsitys, että myös Suomen sosialidemokratia seisoo samalla pohjalla periaatteessa, sillä suomalaiset ovat vankkoja ihmisiä, jotka eivät paljon puhu, mutta jotka paljon toimivat. Lopuksi puhuja toivotti lämpimästi menestystä meidän niin hyvin valtiollisille kuin yhteiskunnallisille pyrkimyksille. Ja kiitti siitä, että hänen puoluettaan on kehoitettu lähettämään tänne edustajansa.

P u h e e n j o h t a j a K. M a n n e r: Ruotsalaiset vieraat! Kiitän ystävällisestä tervehdyksestänne ja toivon, että tähän vanhaan sisarmaahan tultuanne liittyisitte meidän joukkoomme. Vanha sananlasku sanoo: „Idästä tulee valo“ ja tosiaankin tällä hetkellä on idästä tullut valo, sillä Venäjältä päin loimuavat vallankumouksen punaiset loimut, mutta tämän maan sos.-dem. voi täydellä syyllä sanoa, että lännestä on tullut valo sille. Sillä niinä aikoina, jolloin täällä työväenliike alkoi ja ensimmäiset agitaattorimme opettelivat omin jaloin kävelemään hankkivat he teoretisen pohjan Ruotsin ennen alkaneesta työväenliikkeestä. Sieltä he saivat ensimmäiset ohjeensa järjestystoimintaan ja sieltäkäs puolueemme ristittiin. Näemme täällä Ruotsin työväenpuolueen kummankin sivustan edustettuna. Minulle ei kuulu mielipiteen ilmaiseminen niistä, mutta oletan, että te ruotsalaiset toverit, vaikka kuulutte kahteen sivustaan, olette yhdestä asiasta yksimielisiä, nim. taistelusta sosialismin puolesta kapitalismia vastaan. Siinä mielessä ehdotan kohotettavaksi nelinkertaisen eläköönhuudon Ruotsin köyhälistölle ja sen taistelijoille. — Kokous yhtyi eläköönhuutoon.

Puhujalavalle astui kulutusosuuskuntain keskusliiton edustaja, toimittaja V ä i n ö H u p l i, joka pitemmässä puheessa lausui pääasiallisesti seuraavaa:

Pyydän kiittää ystävällisestä kutsustanne ja lausua tervehdyksen Kulutusosuuskuntien Keskusliiton puolesta. Puolitoista vuosikymmentä sitten alkaneena on kuluttajain osuustoiminnallinen järjestyminen kehittynyt valtavaksi yhteiskunnalliseksi liikkeeksi, jonka tärkeys juuri työväenliikkeelle jo yleisesti tunnustetaan. Osuuskauppaliittojen yhteinen jäsenmäärä oli viime vuoden lopussa 180,000 ja viime vuoden myynti 160 miljoonaa.

Belgiaa lukuunottamatta on kaikissa maissa osuustoim.-liikkeen kuulunut eri kansankerrosten jäseniä, vaikka työväen luokkaan kuuluvat kaikkialla ovat huomattavana enemmistönä. Näin on olojen vaikutuksesta ollut laita meidänkin maassamme, mutta porvaristoa ja varsinkin maanviljelijä-aineistoa on meillä suhteellisesti runsaammin kuin monessa muussa maassa. Pitkin matkaa on osuuskauppa-liitossa käyty järjestyneitten työläis-kuluttajien ja porvarien välillä yhä kiihkeämpää taistelua vallasta ja osuuskauppaliikkeen yhteiskunnallisesta tehtävästä ja tarkoitusperästä. Vaikka porvarillinen aines on ollut vähemmistönä, on sen väärän, epäkansanvaltaisen äänioikeusolojen avulla onnistunut saada valtaansa Suom. Osuuskauppaliitto, ja kun se ei ole kerran vallan makuun päästyään tahtonut kuulla puhuttavankaan äänioikeusolojen muuttamisesta kansanvaltaiselle pohjalle, erosi siitä edistysmielinen osuuskauppaväki ja perusti oman järjestönsä, oman neuvontatoimiston Kulutusosuuskuntien Keskusliiton. S. O. K., joka on maamme suurin tukkukauppa alallaan, jäi yhteiseksi, mutta edistysmielinen ryhmä koettaa jos mahdollista siinäkin saada vallan toteuttaakseen yhteiskunnallisen päämääränsä. Eduskunnan porvarillinen vähemmistö on eduskunnassa juuri lykännyt tätä tarkottavan lakiesityksen yli vaalien ja tämä tekee uuden osuustukkukaupan perustamisen maahamme ennen pitkää välttämättömäksi.

Vaikka K. K. on toiminut vasta vajaan vuoden on se jo ehtinyt kehittyä huomattavaksi järjestöksi. Siinä on 145 maamme parasta ja suurinta osuuskauppaa ja näiden jäsenmäärä on 100,000. Myös myynnin puolesta kuuluu siihen enemmän kuin puolet maamme osuuskauppojen koko myynnistä. Samaa todistaa myös liiton julkaiseman lehden runsas leviäminen.

Ne periaatteet, joiden pohjalla K. K. tahtoo vaikuttaa, ovat samat, jotka työväki kaikissa maissa on tunnustanut. Niiden mukaan ei saa supistua pelkkään osuuskauppaan, vaan tämä liike on oleva korkeita päämääriä tavoitteleva yhteiskunnallinen liike. Vaikka osuuskunnat eivät voikaan muuttaa valtiollisia oloja eivätkä myöskään hävittää kapitalismin valtaa, niin tämän järjestelmän vaikutukset tukevat ja edistävät työväen luokkataistelua helpottamalla työ-

väen taloudellista vaurastumista. Tarpeettoman välikaupan poistaminen, velkakaupan hävittäminen, kelvollisten työolojen tarjominen niiden palveluksessa oleville palvelijoille, hätäapurahastojen perustaminen, terveellisten rakennusten ja tuotantolaitosten perustaminen — siinä tärkeimpiä tehtäviä osuuskauppaliikkeelle. Mikäli osuuskaupat kehittyvät ja niiden omat varat lisääntyvät, saadaan sekä välitys- että tukkukauppa joukkojen omiin käsiin ja myös yhä suurempi osa tuotantovälineistä tulee kuluttajien hallittavaksi. Siis osuustoimintaliike tähtää yhteiskunnan sosialiseeraamiseen ja siten on ymmärrettävä, että työväen taholta sitä seurataan suurella harrastuksella. Samalla on osuustoimintaliikkeellä suuri kansainvälinen merkitys. Se on epäilemättä yksi voimakkaimpia rauhan takeita ja kansojen veljeyden ehtoja.

Siten myös osuustoimintaliikkeen taholta mitä suurimmalla mielihyvällä nähdään sos.-dem. puolueen voittoja ja saavutuksia, koska päämäärä on yhteinen kummallakin, vaikka toiminta tapahtuu eri teitä myöten. Tarkotusperänä on: vähävaraisten kohottaminen itse-arvoon ja onnellisempiin oloihin. "

P u h e e n j o h t a j a tervehti nuorta elinvoimaista K. K.-liittoa ja toivotti sille onnistumista tehtävässään.

Istunto keskeytettiin tämän jälkeen ja otettiin päivällisloma klo 3:een.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti K. Manner.

Läsnäolo-oikeus kokouksessa.

V a l i t u s v a l i o k u n t a mietinnössään, joka koski kokouksessa läsnäolo-oikeutta lausui:

Valitusasiainvaliokunnan mielestä olisi puolueen järjestyssäännöissä mainittujen henkilöiden lisäksi läsnäolo-oikeus kokouksessa myönnettävä muillekin puoluetovereille sikäli kuin tila sallii ja he voivat jäsenkirjalla tai muulla tavoin todistaa olevansa puolueen jäseniä.

Valiokunnan puolesta:

A. Turkia,
Puheenj.

Otto Vuorio,
Siht.

Ehdotus hyväksyttiin.

Edellisen nojalla myönnettiin läsnäolo-oikeus: Aku Attilalle, J. E. Jokiselle, H. Mannerille, Yrjö Oksaselle, K. Hakalalle, M. Miettiselle, O. W. Kaipiolle, J. Kopralle, H. Ahmalalle, A. Pipsiselle, O. Ikoselle, K. Wänskälle, Ihaksiselle, K. Antikaiselle, Osk. Tammistolle, Kirsti Tammistolle, O. W. Huuskoselle, Arvo Närhille, K. F. Hellstenille, Juho Kortelaiselle, W. Aiviselle, Eemeli Laiholle, Pietari Salmenojoille, Jukka Wiitasaarelle, E. A. Salmiselle, Alma Luhtalalle, Emmi Huttuselle, Lyidia Saarikivelle, Eeva Arolle, A. Mobergille, P. Astikaiselle, K. A. Mattilalle ja Wihtori Murrolle.

Tervehdys kokoukselle.

Helsingin venäläisen työväen ja sotaväen edustaja S i d o r o w lausui tervehdyksensä Suomen sos.dem. puolueelle ja kohotti eläköönhuudon vallankumoukselliselle internationalelle.

P u h e e n j o h t a j a : Venäjän ja Suomen köyhälistön välit ovat läheiset ja viime kuukausina ovat ne monta kertaa kauniilla tavalla ojentaneet veljen kättä toisilleen. Toivomme ja uskomme hartaasti, että nämä läheiset suhteet tulevat jatkumaan ja lujittumaan molempien kansojen onneksi ja että molemmat kansat voivat kehittää omaa kansallisuuttaan ja samalla toimia koko maailman todellisen edistyksen hyväksi.

Työjärjestys.

Hyväksyttiin puoluetoimikunnan laatima työjärjestys, jonka mukaan puhevuorot ovat pyydettävät kirjallisesti, kaikki 2 minuttia pitemmät lausunnot esitettävä lavalta, ehdotukset vaadittaessa annettava kirjallisesti sekä on ehdotuksia, tullakseen äänestyksen alaiseksi, nimenomaan kannatettava. Jos ehdotus tehdään puhevuorojen rajoituksen jälkeen, tulee puheenjohtajan kysyä, onko ehdotuksella kannatusta. Äänestys toimitetaan vaadittaessa nimenhuudolla.

Istuntojen suhteen hyväksyttiin järjestävän valiokunnan ehdotus, että perjantaina pidetään istuntoa k:lo $\frac{1}{2}$ 6 asti, lauantaina on aamupäivän istunto k:lo $\frac{1}{2}$ 10—2, päivällisaika k:lo 2—4 ja iltapäivän istunto k:lo 4—7. Sunnuntain istunnoista päätetään myöhemmin.

Suomen valtiollinen asema.

Alustavaan käsittelyyn otettiin puoluetoimikunnan esitys n:o 1 Suomen valtiollisesta asemasta. (Esitysvihkon siv. 3—4). Luettiin esityksen ponnet:

että puoluekokous, kannattaen Suomen kansan itsemääräämisoikeutta, vaatii:

että Suomen kansaneduskunnan on saatava päättää ja määrätä Suomen valtiollisesta vapaudesta, ja

että on myönnettävä mahdollisimman varmat kansainväliset takeet Suomen vapauden turvaksi.

Samalla puoluetoimikunta, pitäen tärkeänä, että Suomen asia tulee ratkaistavaksi mahdollisimman täydessä solidarisuudessa kansainvälisen sosialidemokratian ja varsinkin Venäjän jalon sosialidemokratian työväenliikkeen kanssa, ehdottaa:

että puoluekokous vetoaa kansainväliseen ja varsinkin Venäjän sosialidemokratiaan Suomen kansan itsemääräämisoikeuden ja Suomen vapauden turvaamisen puolesta.

Kysymys lähetettiin keskustelutta menettelytapavaliokuntaan.

Verotuskysymyksen väliaikaista järjestelyä

koskeva puoluetoimikunnan esitys n:o 2 (esitysvihkon siv. 5—6) esitettiin käsiteltäväksi, ja luki puheenjohtaja kokoukselle alustuksen näin kuuluvat ponnet:

että sos.-dem. eduskuntaryhmän päätettäväksi jätetään, onko hallitukselle varoja myönnettävä, mutta että sos.-dem. eduskuntaryhmän tulee

voimainsa mukaan toimia Eduskunnan vallan saattamiseksi verojen myöntämisen ja valtiotalouden hoidon alalla mahdollisimman täydelliseksi, sekä

jyrkästi vastustaen köyhälistöä rasittavia veromuotoja valmistaa maaperää perinpohjaista verotusolojen uudistusta varten.

Tämä asia lähetettiin ilman keskustelua verotusasiainvaliokuntaan.

Puolueemme suhde hallitukseen.

Keskustelutta lähetettiin menettelytapavaliokunnan käsiteltäväksi puoluetoimikunnan ehdotus n:o 3, koskeva puolueemme suhdetta hallitukseen (esitysvihkon siv. 6—9).

Uudet kunnallislait ja 8-tunnin työpäivälaki.

Puoluetoimikunta oli kokouksen ohjelmaan ottanut myös kysymyksen kunnallislaista ja 8-tuntista työpäivää koskevasta laista, jotka ovat parhaillaan eduskunnassa käsiteltävinä. Koska tämä kysymys ja ajatus mahdollisesti tehtävästä suurlakosta olivat esitetyt vasta muutamia päiviä sitten, ei sille oltu ehditty valmistaa eri alustusta, vaan esitettiin avoimena käsiteltäväksi.

M. Turkia: Kysymys on tullut päiväjärjestykseen Helsingin kunnallisjärjestön tekemän päätöksen kautta. Kuten edustajat ovat lukeneet puoluelehdistä, teki Helsingin kunnallisjärjestö päätöksen, jonka mukaan järjestetään täällä kaupungissa silloin, kun kunnallislait ja 8 tunnin työpäivälaki joutuvat eduskunnassa kolmannen käsittelyn alaisiksi, mielenosotuksia. Tämä päätös sisälsi myös uhkan suurlakosta. Samalla huomautti myös kunn. järj. puoluetoimikuntaa siitä, eikö olisi syytä ryhtyä suurlakon toimeenpanemiseen koko maassa sellaisen tapauksen varalta, että porvarit äänestävät lakiehdotukset yli vaalien. Puoluetoimikunta, käsiteltyään kysymystä, päätti pyytää eduskuntaryhmän lausuntoa asiasta. Niiden kysymysten joukossa, jotka puoluetoimikunta esitti, oli myös kysymys, eikö olisi viisainta lykätä kysymys ylimääräisen puoluekokouksen käsiteltäväksi. Eduskuntaryhmä yhtyi tässä puoluetoimikuntaan ja niin on tämä kysymys pantu asiain käsittelyjärjestyslistaan.

A. Halonen: Kun kysymys lähetetään valiokuntaan, niin ei minun mielestäni valiokunnan jäsenillä olisi syytä kovin vakavalta kannalta ottaa suurlakon tarpeellisuutta kunnallislakien läpikäymisessä. Mikäli olen saanut tietää, m. m. eduskunnan puhe-mieheltä yksityiskeskustelussa, niin on syytä uskoa kunnallislakien läpäisemiseen eduskunnassa. Ei siis ole syytä suurlakon uhkalla ruveta leikittelemään.

J. Railo halusi saada eduskuntaryhmän puolelta tietoja siitä, minkälaisia erimielisyyksiä tämän lain asiallisesta puolesta on olemassa. Ennen sitä liennemme heikkoja sanomaan mitään tämän lain asiallisesta puolesta.

E. Haapalainen: Kotkan työväen neuvosto on päättänyt tässä asiassa kääntyä puolue-neuvoston puoleen, ja ehdottaa että puoluetoimikunta yhdessä ammattijärjestön toimikunnan kanssa päättäisi ryhtyä järjestämään mielenosotuslakon toimeenpanemisen mainittuna päivänä. Ja tämän päätöksensä Kotkan työväen neuvosto teki ei ainoastaan sen takia, että näytettäisiin porvaristolle meidän voimamme, ja pakotettaisiin heidät sinä päivänä kun nämä

lakiehdotukset tulevat esille, hyväksymään ne muitta mutkitta sellaisina kuin ne tästä kokouksesta lopullisesti lähtevät, mutta myöskin sen takia että painostettaisiin näiden asioiden ääretöntä tärkeyttä työväestöön nähden. Mitä tulee 8-tunnin työpäiväkysymykseen, niin suoraan tunnustamme, että työväki ei ole asialle vielä kypsyt. Ammattiyhdistysliikkeen piirissä liikkuessani maaseudulla, missä on saatu aikaan 8-tunnin työpäivä teollisuustöissä, olen tullut siihen käsitykseen, että työläiset eivät ole vielä tulleet siitä vakuutetuiksi, sillä työläiset monin paikoin vielä, varsinkin kun elanto on äärettömän kallista, katsovat että heidän täytyisi ansaita niin paljon kuin mahdollista ja että työnantajat voisivat järjestää ansiomahdollisuudet tarjoamalla työtä kahdessa vuorossa parin kolmen tunnin väliajalla. Näin me saamme nähdä, ellei puolue ryhdy asiassa tarmokkaksiin toimenpiteisiin, että järjestön ulkopuolella olevat tulevat rikkomaan sitä lakia, miinkä mahdollisesti eduskunta tulee hyväksymään.

Kolmanneksi minun käsittääkseni tämän mielenosotuslakon toimeenpaneminen on suuri-arvoinen, jotta saataisiin työväen järjestöt toimimaan niin, ettei tätä lakia rikottaisi. Tehtäisiin siitä päivä, joka samalla muodostuisi työväen valtavaksi mielenosotukseksi porvaristoa vastaan ja myös suureksi juhlapäiväksi niiden saavutusten muistoksi, jotka silloin lyödään kiinni. Se päivä myös muodostuisi sellaisten päätösten tekopäiväksi että meidän työväenjärjestömme, niin poliittiset kuin ammatilliset asettuvat ammattitarkastuksen taakse, jotteivät työnantajat missään voisi näitä 8-tuntisen työpäivän määräyksiä rikkoa.

Me näemme siis, että meillä on täysi syy uhrata yksi päivä näiden asioiden vuoksi ja vielä sitäkin suuremmalla syyllä tämä olisi tehtävä, koskapa muissa maissa ei ole vielä tähän päästy. Jos emme täällä pidä lujasti kiinni asiasta, niin voi meillä tulla taantumus ja se on oleva takaisku koko työväen ammatilliselle ja poliittiselle liikkeelle.

Olen aivan näinä päivinä ollut suurten yhtiöitten kanssa neuvotteluissa ja viimeksi eilen erään suuren yhtiön edustaja nimenomaan sanoi, että muun muassa sahateollisuudessa ennen pitkää palataan 10 tunnin työpäivään. Tämän hän lausui arkailematta ja aivan varmasta vakaumuksesta, siitä olen vakuutettu. Ottakaamme myös huomioon, miten työnantajat suhtautuivat työläisjärjestöihin silloin, kun kysymys 8-tunnin työpäivästä oli vapun seutuun ja huhtikuun lopulla esillä. Silloin sai sen tunteen, että he hymysuin antoivat nämä myönytykset siinä varmassa uskossa, että ensimmäisen taantumuksellisen tilaisuuden tullen he peräytyvät, ottavat meiltä

takaisin sen, minkä nyt antoivat saadakseen hillityksi työläisten joukot. Ei ole minkäänlaista syytä asettua niin kevyelle kannalle kuin Halonen, joka uskoo siihen, mitä eduskunnan puhemies on sanonut luulevansa. Me emme voi jäädä enää näissä asioissa sellaiselle pohjalle, vaan me tahdomme nämä asiat itse ratkaista (oikein!) ja näin ollen, jos emme toimi näissä asioissa tarmokkaasti, niin voimme jättää työväen käsistä sen hyvän tilaisuuden käyttämättä, mikä meillä nyt on. Olen siis sitä mieltä, että nämä asiat lähetettäisiin menettelytapa- ja lakiasiainvaliokuntaan. Ne ottakoot ne ei suinkaan leikin kannalta, vaan täysin vakavasti käsitelläkseen ja tuokoot meille ehdotuksensa, jonka pohjalla voidaan keskustelua jatkaa.

K. Nieminen: Porvaristolla on monta lupaus täyttämättä. Sentähden on välttämätöntä, että ei valmistumattomana kohdata sellaista tapausta, että tämä lupaus ei toteutuisi. Puoluekokous määritelkään tähän nähden kantansa, eikä siitä suurlakon uhkaa olisi jätettävä pois. Toivoisin, että asianomaiset valiokunnat sovelluttaisivat lausuntoonsa sen suuntaisen ajatuksen, että todella aiotaan saada jonkillaan kunnallisvalta käsiin.

Sandra Lehtinen halusi evästykseksi lakivaliokunnan jäsenille huomauttaa, että 8-tunnin työpäivälaissa on myös ehdotus, joka koskee palvelijoita. Tämä ryhmä työläisiä olisi erittäin otettava huomioon, sillä se on kovin suuri.

A. Halonen ei sanonut periaatteessa vastustavansa suurlakon käyttämistä työväelle tärkeän asiain perille ajamisessa. Mutta jos suurlakon uhkalla ruvetaan leikittelemään, niin se riistää luottamuksen, ellei sitä toteuteta. Kun minulla siis on sellainen käsitys, että nämä lait menevät läpi ilman suurlakkoakin, niin on tarpeetonta suurlakkoasiaa tämän kysymyksen yhteydessä esille vetää, sillä tuollaisen keinon esillevetäminen vähentää puolueen arvoa. Mielenosotuspäivän järjestäminen on aivan toinen asia kuin suurlakko ja me voimme saada niin järjestyneen kuin järjestymättömänkin työväen seisomaan tuollaisen mielenosotuspäivän takana. Eri asia on, voimmeko yhtä hyvin saada onnistumaan suurlakkoa siinä merkityksessä, että sillä todella olisi suurlakon merkitys.

K. Myllymäki: En kehoita valiokuntaa ottamaan huomioon Halosen tekemää ehdotusta. Tiedämme, että kunnallislakeja hyvin suurella levottomuudella odotetaan. Kuka silloin takaa, että jos nämä äänestetään yli vaalien, etteivät paikalliset lakot eri puolilla maata uudistuisi. Mutta kenen valtuuksiin kuuluisi suurlakon julistaminen? Olen sitä mieltä, että suurlakolla ei leikitellä, vaan tarkotetaan totta. Ja jos porvareilla on oikeus leikitellä yli

vaalien lykkäämisellä, niin olkoon meillä myös oikeus leikitellä suurlakon uhkalla.

A n t o n H u o t a r i: Minua kummastuttaa Halosen käsitys, että eduskunnassa saadaan kunnallislait läpi tekemättä mitään. Minulla ei ole niin hyvää käsitystä porvareista, koska heidän sanomalehdissään julkisesti vaaditaan, että nämä lait on äänestettävä yli vaalien. Mielestäni valiokunnan tulisi keksiä kaikki mahdolliset ja sopivat keinot näiden lakien läpiajamiseen. Meidän kesken ei pitäisi olla erimielisyyttä siitä, että ne olisi nyt ajettava läpi ja äärimmäisessä tapauksessa on turvauduttava sellaiseenkin keinoon kuin on suurlakko.

Mitä tulee eduskuntaryhmässä olleisiin erimielisyyksiin, niin niistä voidaan antaa valiokunnalle tiedot.

A. J u l k u n e n: Ainakin teollisuuskeskustoissa tulee synty-
mään levottomuuksia, jollei näitä lakiehdotuksia porvarien taholta hyväksytä. Minkätähden ei ole jo aikaisemmin tehty puoluetoimikunnan ja eduskuntaryhmän taholta johtopäätelmiä näistä asioista. Nytkään ei ole mitään alustusta. Se on tuntunut hämmästyttävältä työläispiirien keskuudessa. Pidän välttämättömänä, että jollei näitä lakitekeleitä hyväksytä, niin järjestetään asia vaikkapa väkijoukolla.

O. P e n s a s: Ei tarvitse suoranaisesti päättää suurlakon aloittamisesta sinä päivänä, jolloin nämä lait esitetään. Asetettakoon siksi päiväksi mielenosotus. Jos porvarit kaikesta huolimatta äänestävät lait yli vaalien, niin siinä tapauksessa ryhdytään suurlakkoon.

K. H ä m ä l ä i n e n: Jos näiden puheenaolevien lakiehdotuksien läpimeneminen olisi taattua, niin tietenkään silloin ei ennakkotoimenpiteitä tarvittaisi eikä taisteluun ryhdyttäisi pelkän taistelun vuoksi. Mutta nyt edustaja Huotari, joka myöskin on kunnallisvaliokunnassa teki täällä aivan päinvastaisen ilmotuksen kuin on se Halosen ilmotus, jonka hän teki eduskunnan puhemiehen nimessä. Näiden lakien läpimeneminen riippuu kai siitä, jos sosialistiedustajat tekevät suuria myönnytyksiä. On olemassa erinäisiä riitakohdita sosialistien ja porvarien välillä. Mielestäni selostus näistä riitakohdista sosialistien ja porvarien välillä olisi tarpeen. Mikäli olen kuullut, ovat sosialistit suuressa valiokunnassa tehneet melkoisia myönnytyksiä porvareille. Jos ryhmä jatkaa samaan suuntaan, niin saattaapa kai kehittyä asiain käsittely sille kannalle, että nämä lait menevät eduskunnassa läpi ilman erikoisia ponnistuksia. Mutta tärkeissä asiallisissa riitakohdissa ei olisi myönnytyksiä tehtävä.

J. N u r m i n e n: Lakkoa näiden lakien hyväksymisen puolesta on vaikea saada käytäntöön sentähden, että emme tiedä milloin on oikea hetki lakon tekemiseen, kun emme tiedä millä hetkellä

ne tulevat lopullisesti päätettäviksi ja toivoa voidaan viime hetkeen saakka. Jos me teemme suurlakon niin pitääkö meidän, jos lakiehdotukset siitä huolimatta hyljätään, jatkaa lakkoa loppuun saakka, vai luovummeko lakosta saavuttamatta tarkotusta? Ryhtyä määrämään lakkoa on samaa kuin tehdä vallankumous. Sensijaan voitaisiin järjestää valtavia mielenosoituksia, sillä niitä voitaisiin järjestää niin, että ne eivät tulisi liian myöhään. Sitäpaitsi 8-tunnin työpäivälaissa voitaisiin, jollei se ole myöhäistä enää, sovitella niin, että työnantajilla olisi mahdollisuutta järjestää työnsä vaikka kahteen vuoroon ja saada siten 16 tunnin työpäivä. Eihän siitä olisi mitään vahinkoa.

J. Vuoristo: Ehdottaisin, että puheenvuorot tästä asiasta rajotettaisiin ja säästettäisiin aikaa huomenna esille tulevia tärkeämpiä asioita varten, että valiokunnat saisivat tänä iltana työskennellä.

P. J. Pulkkinen ei pitänyt ollenkaan luotettavina porvariston lupauksia lakien hyväksymisestä. Työnantajat tekevät voitavansa lakien hyväksymisen vastustamiseksi. Kannatti mielenosoituslakkoa.

A. Halonen: Pyysin puheenvuoroa torjuakseni herjauksen, että minä muka luottaisin porvariston hyväntahtoisuuteen. En minä heihin luota, vaan minä luotan vallankumouksen ja vallankumouksellisen työväen porvareita painostavaan vaikutukseen, siihen painostukseen, jonka voimalla on ajettu monia muita asioita läpi, siihen painostukseen, joka on olemassa Suomen vallankumouksellisen köyhälistön hahmossa. Porvarit tietävät, että tappurat ovat kuivia. Näiden kunnallislakien yli vaalien äänestämisen kautta pistettäisiin tappuroihin tuli. Porvarit tietysti aprikoivat monta kertaa päänsä ympäri, ennenkuin näihin asioihin ryhtyvät. Näihin asioihin minä luotan, enkä porvareihin.

Mitä taas tulee tuohon eduskunnan puhemiehen tekemään ilmoitukseen, niin ei hän enempää kuin minäkään sanonut, että porvarit hyväntahtoisuudessaan ovat äänestämättä lakeja yli vaalien, vaan että porvarit eivät uskalla äänestää lakeja yli vaalien. Meidän on siis turhaa suurlakolla ruveta pelottelemaan, koska me emme nähtävästi tulisi sitä käyttämään. Jos nyt kävisi niin, että nuo lait äänestettäisiin yli vaalien, niin voiko puoluekokous ottaa vastuulleen näin lyhyessä ajassa suurlakon järjestämisen. En puhu porvarien puolesta, vaan puhun työväenluokan puolesta. En tahdo, että tänä kumousaikana kiihkomielisesti turvaudutaan keinoihin, jotka onnistumattomina saattavat johtaa työväestön kärsimyksiin. Sitäpaitsi suurlakkoa tarvitaan ehkä johonkin muuhun. Kunnallislait

ovat kyllä työväen elinkysymyksiä, joiden eduksi tietysti koko luokkavoima täytyy ottaa avuksi. Mutta sillä luokkavoimalla ei tarrytse aina asettaa lakkoa. Mielenosotuspäivän järjestäminen on aivan toinen kysymys. Yhdyn kannattamaan sitä. Yhdyn kannattamaan Suomen köyhälistöluokan voimakasta nousua, jossa voidaan maailmalle sanoa, mitä köyhälistö tahtoo. Se ei silti ole suurlakkoa. Suurlakkoa tarvitaan muihin. Meidän itsenäisyyskysymyksemme heiluu ilmassa. Siitä ei ole meillä pienimpiäkään takeita. Voimia ei ole haaskattava, niitä voidaan tarvita myöskin toisiin tarkoituksiin.

O. S u u t a l a: Halonen puhuu painostuksesta, mutta vastustaa painostusta. Halosen puheenvuoron johdosta olen pakotettu huomauttamaan, että sikäläisellä seudulla, missä Halonen on, ei köyhälistö ajattele sillä tavalla, joten Halonen edustaa täällä itseään (Halonen: vale!) Se on totta. Siellä on pidetty evästyskokouksia edustajille, joissa on esitetty niinkin jyrkkiä toimenpiteitä, että ellei muu auta, niin on eduskunnan julistauduttava kansalliskokoukseksi. Tahdon vain merkitä puoluekokouksen pöytäkirjaan, etteivät muut tämän piirin edustajat ole samalla kannalla kuin Halonen.

Sitten on huomioonotettava että ellei työväki nyt, kun se on valmistunut ja valmistuu paraikaa maaseudulla vastaanottamaan tätä suurempaa joukkorynnistystä, uskalla sitä tehdä, niin sen on vaikea sitä toista kertaa tehdä. Sillä jos porvarit tulevat hylkäämään nämä lait eduskunnassa eikä mitään sen johdosta tehdä, niin niiden röyhkeys tulee kasvamaan aivan rajattomiin saakka. Kannattaa yrittää, sillä joka paikkakunnalla ollaan varmat siitä, että köyhälistön joukkoryntäys tullaan tämän kysymyksen yhteydessä tekemään.

V. H a u k k a r i u t t a: Työväestö on ainakin niillä seuduilla, mitä minä tunnen valmistunut suurlakkoon. Useat kunnallisjärjestöt ovat keskustelleet asiasta, ja m.m. Jyväskylän kunnallisjärjestö teki päätöksen, jossa se yhtyi Helsingin kunn. järjestön päätökseen, mutta otti samalla huomioon, että suurlakko mahdollisesti ei vaikuttaisi niin, että nämä lait läpäiseisivät. Sitä tilannetta varten päätti kokous evästää puoluekokousta harkitsemaan, mitä sitten tehdään. Itse puolestani olen sillä kannalla, että painostus on saatava vielä voimakkaammaksi. On saatava vielä voimakkaampia keinoja kuin suurlakko. Oltiin sitä mieltä, että joko toimitetaan uudet vaalit tahi sosialidemokratinen eduskuntaryhmä julistaa eduskunnan kansalliskokoukseksi. Mitään varsinaista ehdotusta ei kuitenkaan asiasta tehty.

E. Salin: Kuulin ihmeekseni täältä puhemiehistön taholta, että on tärkeämpiä kysymyksiä, joihin kokouksen aikaa olisi varattava kuin tällaiseen pikkuseikkaan kuin kunnallislaki ja 8 tunnin työpäivälaki. Kuulin, että tämän johdosta mahdollisesti työväki ryhtyy suurlakkoon huolimatta siitä, sanooko puoluetoimikunta tai ammattijärjestö asiasta mitä tahansa. Puoluesihteri ja puoluetoimikunta tuntuvat ottaneen asian liian kevyesti, kun mainitsevat, että tällainenkin asia on tullut puolueen päiväjärjestykseen sen vuoksi, että Helsingin kunnallisjärjestö on päättänyt asiasta.

Kun Porin kunnallisjärjestön kokous evä ti edustajia harvinaisen runsaslukuisessa kokouksessa — noin tuhatkunta jäsentä oli saapuvilla — niin se hyväksyi jotenkin äänettömänä ne puoluekokoukselle esitetyt viralliset asiat, joita minun ymmärtääkseni puoluekokous ja puhemiehistö tässä pitävät tärkeinä, nimittäin kysymyksen Suomen valtiollisesta asemasta, verotuskysymyksen y. m. Mutta kun tuli puhe siitä, millä tavalla suhtautuisi Porin työväestö mahdolliseen suurlakkoajatukseen siinä tapauksessa, että kunnallislait ja 8-tunnin työpäivälaki eivät menisi läpi eduskunnassa, niin kyllä nousi sähköä mieliin.

Täällä koetetaan taltuttaa mieliä sillä, että eikö ole vaarallista ryhtyä suurlakkoon tällaisena aikana, jolloin elintarvepula on niin ankara, jolloin työttömyys uhkaa, jolloin venäläinen sotaväki on maassa, jota ei kenties saada tajuamaan, että on kysymys vaan kunnallisista oikeuksista työväestölle ja 8-tunnin työpäivälainesta, vai onko kysymys siitä tärkeimmästä asiasta, että on nouseva Venäjän hallitusta ja kansaa vastaan Suomen itsenäisyyden saavuttamiseksi, niinkuin täällä Halonen on huomauttanut. Viisas politikko se Halonen, kun rohkenee meille syöttää niin suuria ajatuksia että me suurlakolla taivuttaisimme nämä sadat tuhannet pistimet Suomen köyhälistön puolelle, jotka tässä maassa ovat, ja ne miljoonat, jotka ovat siellä rajan takana. Minuakin arveluttaa tämä suurlakkokysymys juuri sen vuoksi, että me emme saa sotaväkeä tajuamaan, että on kysymys vain näistä työväestöä koskevista kipeimmistä asioista.

Mutta olkoonpa niinkin, että porvaristo laskisi läpi nämä kunnallislait, niinkuin olen kuullut edustajain taholta mainittavan. Toista kerrotaan kuitenkin työpäivälain suhteen. Olin tiistai-ilana eduskunnan istunnossa läsnä, kun porvarit käyttivät tästä asiasta mitä häikäilemättömmimpiä puheenvuoroja. Yleensä on maassa sellainen käsitys, että porvaristo ei laske näitä työpäivälakeja läpi. Jos se ei sitä tee, niin aivan varmasti työväestö tulee näiden ky-

symysten johdosta nousemaan suurlakkoon kielloista huolimatta. Vakavasti täytyy puoluekokouksen perustella asiaa, että saadaan työväestö tyytymään siihen, että se ei suurlakkoon ryhdy. Sillä kun minä koetin viihdyttää Porin kunnallisjärjestön jäseniä, ettei ryhdyttäisi suurlakkoon tällaisten asiain vuoksi, niin minulle vastattiin: parempi ryhtyä kerta kaikkiaan ehkä 3 tai 4 viikon lakkoon kuin se että olisi alati lakkotaisteluja koko 3—4 vuoden ajan. Kun minä vastasin: jospa tulee kamalat seuraukset, niin vastattiin: kamalat seuraukset tulevat joka tapauksessa. Jos meiltä loppuu leipä silloin, niin se on lopussa nyt jo. Jos me kuolemme nälkään sen vuoksi, niin ei ole tässä nytkään suuria takeita elämisestä.

Sellainen on työväestön kanta rauhallisessa Porissa, jota minä olen tähän saakka pitänyt maan tyytyväisimpänä ja levollisimpana aineksena. Kun samallinen kanta on myös Helsingin työväestöllä ja kun sitä samaa käsitystä täällä ilmituo hyvin monet edustajat muiltakin paikkakunnilta, niin todella tuntuu minusta tämä kysymys tärkeimmältä kaikista kysymyksistä ja on siihen sen vuoksi kokouksen kiinnitettävä huomiota. Sillä kaikki muut tärkeät kysymykset voivat joutua vaaraan tämän suurlakkokysymyksen harkitsemattoman tai välinpitämättömän kannan vuoksi. Sillä jos suurlakko tehdään ja siinä epäonnistutaan, niin kaikki muu puhe tässä on turhaa. Käytin tämän puheenvuoroni vain siksi, että tälle seikalle kokous antaisi kaiken huomion (hyvä, hyvä!).

K. Salmi: Jos meillä olisi selvät tiedot siitä, että suurlakko on ainoa ja paras keino parhaiden tulosten saavuttamiseksi, niin ei suinkaan kellään olisi mitään sitä vastaan. Tahdon huomauttaa, miten on tätä ennen onnistuttu tällaisissa lakkohommissa. Maaseudulla on monessa seudussa onnistuttu hyvin huonosti. Jos täällä tehdään päätökseksi, että suurlakkoon ryhdytään, niin on maaseudulle hyvissä ajoin saatava tieto, minkä jälkeen toimitaan.

Niiden taholta, jotka ovat minut tänne lähettäneet, on tullut päätökseksi, että mielenosotukset olisivat tässä tapauksessa kaikkein tehokkaimmat. Useammilla tahoilla on pelko, että emme oikein hyvästi voi suurlakkoa järjestää. Täällä mainittiin että työläispiireissä ei olisi täysiä tietoja tämän 8 tunnin työpäiväkysymyksen suhteen. Valitettavasti ei ole täysiä tietoja. Mutta sitä vähemmän ovat tietoisia meidän porvaristoomme kuuluvat maalaiset. Haapalainen mainitsi, että kuu elintarvepula käy yhä kriittisemmäksi ja tiukemmaksi, niin tahtovat työläiset mennä yli näiden lakivaatimusten. Tahdon vaan lyhyesti huomauttaa, että siihenhän

ei ole kellään mitään sanomista, jos työläinen tällaisena kalliina aikana tahtoo tilaisuuden tullessa jatkaa ja ansaita enemmän. Muuten pyydän vain kiinnittää huomiota siihen, eikö todella mielenosotus olisi kaikkein varmin ja paras keino meillä.

A. R a n t a vakuutti että Suomen järjestynyt työväki tietää mitä tekee sittekin, vaikka sitä täällä kuinka rauhoitettaisi. Asiaa on siis vakavasti harkittava.

S. H i e t a l a kannatti suurlakkoa, jos lait hylätään. Puoluetoimikunnan ja Ammattijärjestön tulisi kehoittaa kaikkia maaseudun järjestöjä vaatimaan 8-tunnin työpäivää.

V. V i r t a n e n huomautti, ettei työväestö usko olevan mitään takeita lakien läpimenoa ilman että työväestön on ryhdyttävä tarmokkaisiin toimiin. Jos lait äänestetään yli vaalien, on seurauksena kunnalliset vallankumoukset ympäri maata. On siis järjestettävä toiminta yhtenäiseksi, jotta eheällä rintamalla voidaan yhtäaikaa kaikkialla käydä taistelun. Työväestö kykenee hyvin järjestämään suurlakon.

J. L a n k i l a : Maaseudulla on työläisten mielipide sellainen, että molemmat puheenalaiset lait ovat niin tärkeät, että niiden hyväksi kannattaa uhrata ja on uhrattava vaikka mitä. Jos nämä lait yli vaalien äänestetään, on ehdottomasti suurlakon avulla pakotettava porvarit peräytymään. Mielenosotuslakot ovat paljasta ilveilyä, jolla ei mitään aikaansaada. Jos painostetaan, niin tehdään se niin, että se tuntuu.

M. H u t t u n e n kannatti suurlakkoa.

A n t o n H u o t a r i : Jos työläisten painostusta tahdotaan käyttää, niin nyt sitä on käytettävä, kun siihen on sopiva hetki. Jos se jätetään myöhemmäksi, niin on mahdollista, että sillä ei ole enää samaa merkitystä. Koska on pyydetty selostusta erimielisyyksistä kunnallislaissa, niin teen sen tässä lyhyesti. Tärkeimmät kohdat porvarien ja sosialidemokraattien keskisissä erimielisyyksissä koskevat äänioikeutta. Äänioikeusrajoitusten suhteen on puolue aikaisemmin asettunut sille kannalle, että niitä ei olisi missään muodossa lakiin otettava. Sen mukaan kunnallisvaliokunnan sosialidemokratit esittivät nämä lait hyväksyttäväksi ja tulivat valiokunnassa myös hyväksytyiksi. Kun asia sittemmin tuli eduskunnan täysi-istunnossa käsiteltäväksi, niin hyökättiin porvarien taholta tavattomasti tämän äänioikeusasian kimppuun eritoten vetäen esille, että sosialidemokratit myöntävät hulluillekin äänioikeuden, koska ei ole minkäänlaisia rajoituksia tässä suhteessa tehty. Huomautettiin, että hullut eivät suinkaan tule äänioikeuttaan käyttämään, koska he ovat joko hoitolaitoksissa tai muuten

katsannon alaisina. Mutta tästä porvariston suuresta melusta oli kuitenkin seurauksena, että suuressa valiokunnassa ovat sosialidemokratit ottaneet porvarien ehdottaman rajotuksen, niin että holhouksen alaisilla ei ole sen mukaan äänioikeutta samoin ei myöskään kansalaisluottamusta nauttimattomilla. Lisäksi on hyväksytty että se, joka on ostanut tai myynyt ääniä, ei ole kolmen vuoden kuluessa äänioikeutettu. Lisärajoituksena on porvarien ehdotuksessa vielä se, että se joka ei ole maksanut hänen maksettavakseen asetettuja kunnallisveroja — ellei maksamatta jättäminen ole tapahtunut kunnallislautakunnan tahi muun kunnallisviranomaisen esittämän köyhyyden todistuksen nojalla — ei myöskään olisi äänioikeutettu. Meidän puolelta valiokunnassa vastustettiin tätä rajoitusta sen vuoksi, että meillä on hyvin huono kokemus, millä tavalla noita köyhyyden todistuksia saa. Meidän mielestämme ei ole oikein, että köyhät ihmiset asetetaan sellaiseen alentavaan asemaan, että heidän täytyy mennä tuollaisia pyyntöjä tekemään. Mitä taas tulee niihin henkilöihin, joilla on varoja maksaa veronsa, niin niistähän pitää huolen ulosottolaitos, joten meidän ei siinäkään suhteessa tarvitseisi mitään rajoituksia asettaa. Valiokunnassa ei tullutkaan tätä rajoitusta asetetuksi, eikä kuulemma suuri valiokuntakaan ole tätä rajoitusta tehnyt. Olkoon mainittu, että eivät edes suomettarelaisetkaan kunnallisvaliokunnassa tätä vaatineet, vaikka ne jälkeempäin täysi-istunnoissa ovat ruvenneet tällaisia ehtoja vaatimaan. Lisäksi mainittakoon vielä, että verotusta ei ole enää vaatineet äänioikeuden ehdoksi muut kuin ruotsalaisen kansanpuolueen edustajat kunnallisvaliokunnassa ja he ovat sisällyttäneet vastalauseeseensa kaikki ne muutkin äänioikeuden rajoitukset, mitkä ovat myös valtiollista äänioikeutta rajoittamassa.

Äänioikeusikärajassa on myös porvarien ja meidän ehdotusten välillä semmoinen erotus, että meidän ehdotuksen mukaan äänioikeus tulee kaikille niille, jotka vaalivuoden edellisellä vuotena ovat täyttäneet 20 vuotta, porvarien mukaan 21 vuotta täyttäneille.

Toinen tärkeä seikka, jossa on erimielisyyttä, koskee määräenemmistöä. Sosialistit ovat vastustaneet määräenemmistöä kaikissa asiallisissa kysymyksissä. Ainoastaan kuntakokouksen julistamisessa suljetuksi tai salaiseksi on hyväksytty määräenemmistö, sekä myös semmoisissa kunnan valtuuston päätöksissä, jotka koskevat eräitä pikkuseikkoja. Mutta porvarien ehdotuksen mukaan olisi vaadittava määräenemmistöä kaikissa niissä asioissa, milloin kunnalle ostetaan kiinteää omaisuutta tai otetaan lainoja, myydään tai pantataan kunnan kiinteää omaisuutta. Näistä ovat kuulemma suuren valiokunnan meikäläiset jäsenet hyväksyneet määräenem-

mistön siinä tapauksessa, kun on kysymyksessä kiinteän omaisuuden myyminen tai panttaaminen.

Tärkeä erimielisyys on myös siinä, mikä koskee kunnan päätösvaltaa. Porvarien ehdotuksen mukaisesti olisi kunnan päätökset edelleenkin alistettavat ylemmän viranomaisen, erinäisissä tapauksissa kuvernöörin, toisissa tapauksissa senaatin talousosaston hyväksyttäväksi. Meidän ehdotuksessamme tämä oli poistettu. Mutta mikäli olen kuullut, on suuri valiokunta hyväksynyt alistuksen eräissä tapauksissa, nimittäin silloin kun on kysymyksessä liikennemaksujen määrääminen. Muut alistusmääräykset on hyljätty.

Lisäksi oli porvarien vastalauseessa lähemmät säännöstelyt manttaalimiesten keskinäisistä kokouksista. Meidän ehdotuksessa oli vain ylimalkainen säännös, että manttaalimiesten keskinäisissä kokouksissa noudatetaan soveltuvilta kohdilta niitä määräyksiä, joita oli kunnan valtuuston ja kunnan yhteisten kokousten päätöksistä ja asiain käsittelystä olemassa. Mutta näistäkin lienee suuressa valiokunnassa tulleet nämä säännöstelyt hyväksytyiksi.

Vaalikaudesta oli niinkään riitaa. Kunnallisvaliokunnan enemmistön ehdotuksen mukaan oli vaalikausi oleva 2-vuotinen. Sitä perusteltiin sillä, että epäonnistunut ja valitsijolle vastenmielinen henkilö voidaan pikemmin saada muutetuksi sekä kun vaalit toimitetaan sillä tavoin, on siitä se hyöty, että joka vuosi eroaa puolet valtuustosta tai kunnallislautakunnasta, ja siten pienemmätkin ryhmät voivat saada edustuksen niissä laitoksissa, mikä ei ole mahdollista siinä tapauksessa, jos ainoastaan kolmas osa eroaa. Porvariston ehdotuksessa oli entinen kolmivuotiskausi. Tämäkin muutos lienee suuressa valiokunnassa ensimmäisessä lukemisessa tullut hyväksytyksi.

Nämä ovat ne tärkeimmät eroavaisuudet, jotka kunnallislakien suhteen ovat olleet sosialidemokratien ja porvarien välillä. Saattaa olla mahdollista että jos nämä lait tässä muodossa hyväksytään kuin suuri valiokunta on ehdottanut, että ne menevät läpi. Mutta ainakin jotkut ryhmät eduskunnassa tulevat äänestämään lakiehdotuksia vastaan sen vuoksi, ettei suuri valiokuntakaan ole mennyt kaikkea hyväksymään, mitä porvarit ovat vaatineet. Jos kaikki porvarien vaatimukset suin päin hyväksytään, niin silloinhan ei ole epäilystä niiden läpimenosta. Mutta jos sosialidemokratit pitävät kiinni vaatimuksistaan, niin silloin on mahdollista että ne äänestetään yli vaalien ja sen mahdollisuuden varalta meidän täytyy varustautua.

J. R a i l o: Tämä keskustelu ei kai voi muodostua vallan kiinteäksi sen vuoksi, että tässä on sekaisin kolme asiaa, nimittäin:

kunnallislaki, 8-tunnin työpäivälaki ja menettelytapakysymys sellaisenaan. Me tunnustamme jokainen, että meillä on ollut näihin aikoihin kiirettä joka taholla ja sillä voi puolustaa sitä, että kysymys on esillä ilman alustusta. Ensimmäisessä puheenvuorossani koetin kysyä, onko eduskuntaryhmä antanut tälle kokoukselle tietoja, millä kannalla asia on. Minä olen kuullut, että molemmat lait ovat vielä suuressa valiokunnassa, siis käsittelynalaisina vielä. Ajattelin, että eduskuntaryhmä on tahtonut noudattaa parlamentarismia ja on tullut tältä puoluekokoukselta kysymään, mihin saakka se saa tehdä myönnytyksiä ja mitä sen tulee tehdä sen jälkeen, jos eduskunnassa edustajat eivät asiaa saa tuolla tavalla ratkaistuksi. Kunnallisvaliokunnan puheenjohtajan edellä tapahtuneen lausunnon kautta on saatu tietoon, mihin määrään sovitteluja on tapahtunut ja missä määrin niitä on tapahtumassa ja puoluekokouksen asettama valiokunta voi niiden tietojen perustalla harkita, voiko myönnytyksiä tehdä lisää, vai onko jo tehdyistä myönnytyksistä jotakin poistettava.

Olen sillä kannalla, että äänioikeusraja, huolimatta siitä, että kysymys on vain muutamista viikoista, ei olisi luovuttava. Se on periaatteellinen kysymys. Jos se saavutetaan nyt, niin se on ensimmäinen askel siihen suuntaan, että sitä tullaan muissakin laeissa alentamaan. Olemme nähneet ehdotuksia esim. siitä, että Venäjän perustuslakia säättävän kansalliskokouksen ikäraja määrättäisiin verrattain alhaiseksi. Me tulemme ennen pitkää näkemään samantyyllisiä esityksiä tämän maan nuorison taholta. Kysymyksellä on myös periaatteellinen merkityksensä, sillä tämä määräys, joka nyt saataisiin kunnallislakeihin, samalla kun se nostatti taisteluhaluja nuorissa, samalla se rikkoisi tuon tähänastisen perinnäiskäsityksen, että 21 vuoden ikä on semmoinen, että sitä ei missään tapauksessa saa loukata. Asialla on myös yhteiskunnalliset puolensa, sillä mitä pitemmälle on menty kapitalistisessa kehityksessä, sitä suurempi on se työtaakka, jonka nuorisoluokka kantaa hartioillaan. Silloin myös tämä nuorempi polvi hankkii itse oikeudet ottamalla osaa yhteiskunnalliseen työtaakkaan. Se on jo hankkinut ja tulee vissiin rajaan asti lisäämään hankintaansa.

8-tunnin työpäivälainsäädännön puoli tulla huomioon otetuksi joko itse laissa tai niissä pousissa, jonka esiintyvät työväen asiainvaliokunnan mietinnön loppupuolella, jossa puhutaan siitä komiteasta, joka tulee tutkimaan sitä lainsäädäntöä, joka tullee ulottamaan niihin ryhmiin, jotka nyt jäivät ulkopuolelle. Minä pitäisin suotavana, että työväenasiainvaliokunnan mietinnössä esitetty komitea, jota ehdote-

taan asetettavaksi, saisi myös tutkiakseen nuorison suojelulainsäädännön puolta.

Menettelytapakysymyksenä, koska ei muuta yleistä menettelytapakysymystä ole, on tämä kysymys laajempi ja tulee sitä käsitellä kaikella sillä vakavuudella, millaisena se meidän edessämme nyt esiintyy. Ei ole kysymys siitä, tekeekö puolue suurlakon. Kysymys on siitä, yrittääkö tämä puoluekokous ottaa sen lainehtivan kansanliikkeen järjestämisen käsiinsä, joka nyt tapahtuu. Minusta menettelytapakysymysten ratkaiseminen on aivankuin venttiilin säännöstelemistä höyryä täynnä olevissa kattiloissa. Sitä voi aikansa pitää kiinni. Mutta ajan ollen sitä ei voi estää puhkeamasta, jollei avaa venttiiliä ja ohjaa sitä. Minusta tuntuu siltä kuin koko tämä yhteiskunta olisi tällä hetkellä tuollainen höyryä täynnä oleva pannu, jonka venttiiliä tämä puoluekokous on hoitelemassa. Tämän puoluekokouksen tulisi ottaa tavattoman vakavasti käsiteltäväkseen, millä tavalla se tuota venttiiliä hoitaa. Täytyy suunnitella, mihin suuntaan ohjataan, jos porvarit yliöpäisyydessään menevät niin pitkälle, että näiden lakien yli vaalien lykkäntymisestä tulee tosi. Meidän kai pitää pitää tulitikkulaatikkoa kourassa ja näyttää porvareille, että meidän täytyy sytyttää tämä tappuratukko, ellette te tahdo tunnustaa tälle tappuratukolle ihmisoikeuksia tässä maassa. Ja jos me pidämme sitä esillä, niin me emme voi estää tätä tappuratukkoa vähän liikahtamasta ja syttymästä.

Kuka takaa, että jos me nyt jätämme säännöstelemättä niin hyvin kuin tällä hetkellä voimme, tahi jos huonosti säännöstelemme, emmekö tule siihen yhteiskunnalliseen tilanteeseen, että me emme kenties kokoonnu enää sääntömääräiseen kokoukseen. Numerot kaikilta puolin maailmaa puhuvat suuresta nälänhädästä yli Euroopan. Ei suinkaan se silloin jää tänne tulematta. Jos keran on sellainen uhka tulossa yli Euroopan, että se uhkaa nälänhädän palolla, niin se tulee myöskin tänne. Sen palon sammuttaminen on silloin paljon vaikeampaa kuin johtaa sitä nyt. Kuka tietää, kuinka pystyvä tämä porvarillinen yhteiskunta on järjestelmään nälänhätää. Mutta poissa ei myöskään ole se vaara, että nämä joukot rupeavat myös itse siinä sivussa organiseeraamaan nälänhätää, vieläpä nälkäkuolemaakii ja ne organiseeraavat sitä sitten ehkä pelottavalla tavalla.

Tämän puoluekokouksen tulisi ottaa harkittavakseen, mitä sanotaan ohjeeksi niille kunnallistaisteluille, joita tulee tapahtumaan yli maan, niille maalaislakoille, joita tulee puhkeemaan tuhkatihään . . . Ei se tehtävä ole helpoimpia. Mutta juuri vaikeutensa

vuoksi se on kyllin arvokas, että tämä kokous ottaa sen kaikesta huolimatta ratkaistavakseen ja ratkaisee sen niin täydellisesti kuin mahdollista. Jollei tämä kokous sitä tee, niin liike kasvaa yli järjestöä ohjaavain voimien. Meidän voimme sanoa kaikkia niitä, jotka nyt ovat järjestöissä, luokkatietoiseksi työväeksi. Mutta se on jotakin muuta, kaoottista. Ja jollei se saa tämän maan sosiaalidemokratiasta apuria itselleen, niin se tulee lähtemään toisille työkentelypoluille. Tuskin silloin tämä kokous myöskään voi ottaa vastuulleen sitä, että se ei ottanut tällä hetkellä järjestääkseen tätä kaoottista työväen liiettä tässä maassa. (Oikein, hyvä!)

K. N i e m i katsoi kokouksen velvollisuudeksi koettaa järjestää yhtenäiseksi se työväen taistelu kunnallis- ja työpäivälain puolesta, joka epäilemättä puhkeaa, jos lait jätetään lepäämään. Ei ole luultavaa että mielenosoituslakko riittää.

O. P e n s a s tahtoi kiinnittää lakivaliokunnan huomiota siihen seikkaan, että 8-t. työpäivälakiehdotus jättää kokonaan huomioonottamatta pienviljelijäin palvelijat. Se on epäkohta, joka olisi korjattava.

E d v. V a l p a s: Laaja äänioikeus pakottaa porvarit kaikissa maissa keljuilemaan tavalla tai toisella. Englannin alahuoneen n. s. vapaamieliset porvarit saattavat tehdä työväelle edullisia päätöksiä siinä varmassa uskossa, että kyllä lordien huone ne hylkää. Ruotsin vapaamieliset porvarit saattavat tehdä toisessa huoneessa saman suuntaisia päätöksiä, kun tietävät varmasti, että kyllä ensimmäinen kamari ajaa ne nurin. Kun meillä saatiin kansanvaltainen eduskunta, niin jäi porvareille ainoaksi toivoksi tuota eduskuntaa vastaan hallitus. Ja hehän käyttivät sitä erinomaisilla seurauksilla silloinkuin itse kuuluivat siihen hallitukseen. Kun sitten tuli kuuluisa ryssäläinen sapelisenaatti, niin he kulissien takaisia teitä käyttivät sitä senaattia hyväkseen ja sen avulla ehkäisivät työväelle edullisia lakeja. Kaikkihan tunnemme kieltolain, kuinka siinä suhteessa eduskunnan päätöksiä saatiin 10 vuotta jarrutetuksi. Kun nyt vallankumous loi sen tilanteen, ettei hallitukseen enää voisi jarruttaa joitakin tärkeitä lakiehdotuksia, niin oli pakko keksiä toisia jarrutuskeinoja. Ja he valmistivat ohjelmansa jo oikeastaan ennenkuin tämän eduskunta k. koontui. Hufvudstadsbladetissa oli jo aikoinaan kirjoituksia, että nyt on ruvettava käyttämään hyväkseen sitä valtiopäiväjärjestyksen pykälää, joka antaa kolmannelle osalle eduskuntaa oikeuden äänestää lain yli vaalien. Ohjelma oli silloin ihan valmis. He eivät ole julkisesti joka paikassa toitottaneet, että nyt puheena olevat lakiehdotukset olisi ajettava yli vaalien, mutta itse se käsittely, mikä niiden osaksi on tullut, osottaa

sen paljon selvemmin. Ei suinkaan herra Rantakari, suomettarelaisen vasemmiston mies, vaivaa itseään kirjottamalla toista kymmentä sivua vastalauseita hallituksen tekemään lakiehdotukseen sen takia, että hän sillä vastalauseellaan saisi sosialistit agiteeratuksi hylkäämään sen lakiehdotuksen. Se vastalause on kirjoitettu tietysti ainoastaan yksinomaan sitä varten, että sillä voitaisi koota porvarit eduskunnassa niin paljon sitä lakiehdotusta vastaan, että ne tosiaan voisivat äänestää lakiehdotuksen yli vaalien.

Ja millä tavalla otetaan vastaan kunnallisvaliokunnan ehdotus kunnallislakeiksi? Sehän oli kerrassaan hämmästyttävää. Suomessa on porvarislehdissä haukuttu paljon eduskunnan työtä. Mutta minun mielestäni ei mitään lakiehdotusta ole porvarislehtien taholta haukuttu niin paljon kuin tätä. Porvarilliset kynänkäyttäjät ovat keksineet yhden järjettömyyden toisensa jälkeen osottaakseen, että nämä lakiehdotukset ovat mitättömiä. Siitä hullujen jupakasta he ovat saaneet oikean suuren keppihevosen. He ovat kettaneet sillä tavalla, että hullut muka saavat käyttää äänioikeutta, tehdä koko lakiehdotuksen niin halveksittavaksi kuin mahdollista. He ovat käyttäneet ehdotusta, että 20 vuotiaalle myönnettäisiin äänioikeus siten, että leimataan heidät lapsiksi, joille ei tarvitse myöntää äänioikeutta. Ja koska lakiehdotus myöntää lapsille äänioikeuden, niin sellainen lakiehdotus ei ole hyväksyttävä.

Tällainen toiminta jos mikään todistaa, kuinka porvarit itse ovat lukijainsa keskuudessa valmistaneet maa-alaa ja mielipidettään toimenpiteen puolelle, että lakiehdotukset lykättäisiin yli vaalien. Ja sitten ei suinkaan tuo toimenpide johdu ainoastaan niistä verrattain pienistä riitakohdista, joita täällä on mainittu. Ei suinkaan semmoiset syyt johda niin suuriin toimenpiteisiin. Nehän ovat vain keppihevosta, jolla koetetaan petkuttaa niin sosialisteja kuin muita. Pääasia siinä on se, että vastustetaan kansa valtaista äänioikeutta, yleistä, yhtäläistä äänioikeutta. Siitä riita on ja sentähden käytetään kaikellaisia kurjia, hävittämiä keinoja, porvarillisen turmeltuneen moraalin mukaan. Ja tuo agitationi tähän suuntaan ei ole käynnissä ainoastaan lehdissä eikä yksityisissä porvari-piireissä, vaan yli koko maan. Minä tapasin viimeksi tänään erään henkilön, joka sanoi kuulleensa, kuinka erästä maaseudulla käynyttä porvariston edustajaa evästettiin. Häntä oli siellä evästetty sillä tavalla, että täytyy äänestää kunnallislakeja yli vaalien ja jollei se tee sitä, niin ei sen ole hyvä palata Savoan, vaan jääköön ijäksi päiviksi Helsinkiin häpeämään.

Kun asia on tällainen ja kun työväki ilman muutakin ymmärtää, että kysymys on suuresta asiasta, eikä mistään pikkuasiasta,

niin onhan luonnollista, että työväen keskuudessa on kauan kytenyt ajatus, että sen painostuksen lisäksi, jota työväen edustajat eduskunnassa voivat harjottaa, täytyy olla myöskin ulkopuolista painostusta. Se käsitys on minusta ollut ainakin täällä Helsingissä kauan vireillä ja porvarit ovat tietäneet, että niin on asianlaita. Ja mitenkä he ovat menetelleet saadakseen heikonnetuksi sitä painostusta? Minä huomautan, että täällä pantiin toimeen eräs palokuntalakko, palokuntarettelö. Sitä kiristettiin johtajain taholta ihan äärimmilleen. Ei suinkaan sen asian vuoksi. Kun siitä oli päästy, niin tuli halkolakko, jossa oli kysymys vain verrattain pienistä riitakohdista ja mitättömän pienestä työläismäärästä. Mutta sitä kiristettiin ihan äärimmilleen huolimatta siitä, että kaupunki sai useita kymmeniä tuhansia markkoja tappiota. Sitä tehtiin vain sitä varten, että provoseerattaisiin Helsingin työväki tekemään suurlakon ennen aikojaan sentähden, että saataisiin voimat tuhlautumaan ennenkuin mitkään suuret asiat joutuisivat kysymykseen. Helsingissä on tällaiset provokationitoimenpiteet saatu ehkäistyksi. Ei ole tultu siihen kuin porvarit olisivat tahtoneet. Me olemme odottaneet, että jos taisteluun lähdetään, niin lähdetään sitten näiden suurten asiain takia. Täällä Helsingissä ei tosiaan mikään yksityinen voi tehdä suurlakkoa, ei mikään yksityinen agiteerata väkeä. Mutta ei myöskään voida estää sitä. Itse porvarien menettely synnyttää työväkeen mielialan ja se johtaa taisteluun. Olen ihan varma, että jos täällä asiat kehittyvät niin pitkälle, niin suuri osa, melkein koko Helsingin työväki lähtee. Täällä on ajateltu järjestettäväksi niin, että nuo molemmat lakiehdotukset koetetaan saada samana iltana kolmanteen lukemiseen, jolloin on tehtävä ehdotus yli vaalien lykkäämisestä. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan sitä ei saa päättää samassa istunnossa, vaan se täytyy siirtää johonkin seuraavaan istuntoon. Voidaan järjestää niin, että kun meillä nyt on eduskunnan puhemiesneuvosto käytettävissä — jos se tässä tapauksessa on käytettävissä — että seuraava istunto, jossa se tulee päätettäväksi, on seuraavana päivänä esim. puolen päivän ajoissa, ja jos on tehty ehdotus lakiehdotusten lykkäämisestä yli vaalien, niin sinä päivänä olisi jo ehdottomasti Helsingissä lakko olemassa. En voi tällöin sanoa, missä määrin tarkoituksen mukaista olisi järjestää samana päivänä yli maan lakko. Mutta täällä on käynyt selville, niinkuin olen kuullut, että myöskin muualla haluttaisiin olla mukana yrityksessä tuottipa se tuloksia tai ei. Kuitenkin halutaan yrittää. Lakkoyritykset tulevat siis siihen tapaan kuin Railo täällä sattuvasti kuvasi. Ja mitä olisi järjestynyt puolue, jollei se tällaisessa tapauksessa ryhtyisi toimintaan?

Mitä olisi puoluetoiminta, jos se nukkuisi eikä panisi kortta ristiin. Silloin, jos koskaan, täytyy puoluejärjestön olla toiminnassa. Täällä Helsingissä ryhdyttiin järjestämistoimintaan silloinkun venäläiset tekivät vallankumouksen ja muodostettiin siltä varalta uusi järjestö. Kaikista ammattikunnista valittiin edustajia ja nämä muodostivat n. s. työväen järjestöjen eduskunnan. Tällä eduskunnalla pitäisi kyllä olla suuri auktoriteetti ja vaikutusvalta, niin että se voisi ottaa lakon johdon käsiinsä.

Tällaiset järjestelyt ovat ihan välttämättömiä. On kyllä meillä ollut esimerkkejä suurlakosta, jolloin sellaisia ennaltajärjestelyjä ei ole ollut olemassa. Kun meillä syntyi suuri kansallislakko, niin ei keritty edes osottamaan päivää, jolloin se tulisi. Lakko syntyi ihan itsestään. Ja kun Helsingin rautatien torilla oli tuhansittain työmiehiä, niin silloin vasta ruvettiin järjestämään. Mutta ne, jotka olivat silloin mukana, tietävät myös, että on paljon parempi jos on edeltäpäin asiat hyvin järjestetty ja että on järjestöt olemassa, jotka ottavat asian haltuunsa. Kun puoluepuolekko ei ole viitsinyt kokoukselle tehdä mitään suunnitelmia tällaisen lakon järjestämisestä, niin on kokouksen koetettava saada käytännöllisiä suunnitelmia aikaan. Minä olin ennen yksityisesti sitä mieltä, että koko asian ei tarvitseisi tulla tänne, vaan että se voitaisiin hoitaa puoluepuolekoston ja ammattijärjestöjen kautta. Mutta kun vielä ei ole ryhdytty mihinkään järjestämistoimenpiteisiin, niin on hyvä, että täällä tehdään sellaisia päätöksiä, että ne velvoittavat puoluetoimikuntaa ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että tuloksia tulee tästä taistelusta, jos se mahdollisesti syntyy. (Hyvä!)

M. T u r k i a: Nähtävästi тов. Salin käsitti hieman väärin selostukseni asian esilletulemisesta. En ollenkaan viitannut siihen, että tämä kysymys olisi ollut vähäpätöinen. Päinvastoin selostuksestani olisi pitänyt käydä ilmi, että kun puoluetoimikunta kääntyy ryhmän puoleen, niin se pitää sitä tärkeänä. Puolueen entiset päätökset velvoittavat puoluetoimikuntaa ja eduskuntaryhmää toimimaan erinäisissä tärkeissä asioissa yhdessä. Koska puoluekokous oli lähellä, niin tahdotiin se tuoda tänne. Mitä tulee siihen, että puoluetoimikunta ei muka ole viitsinyt laatia alustusta, niin on asianlaita niin, että viime viikon tiistaina Helsingin kunnallisjärjestö toi puoluetoimikunnalle kysymyksen ja eduskuntaryhmä, johon Valpaskin kuuluu, ei ole vielä ennättänyt kirjallisesti vastata puoluetoimikunnan kysymykseen. Puoluetoimikunta on tehnyt niin paljon kuin se on jaksanut.

Suurlakko on sellainen toimenpide, johon työväki ryhtyy ainoastaan sellaisissa tapauksissa, jolloin se on ajettu semmoiseen

tilanteeseen, että se on pakotettu ehtojensa takia siihen ryhtymään tai jos porvarit toimenpiteillään tahtovat tuhota työväen tärkeitä vaatimuksia. Jos työväki silloin lähtee tätä voimakeinoa käyttämään, niin sen täytyy harkita tarkemmin kuin mitä se tulee puoluetoimikunnassa harkituksi tai kuin mitä Valpas yksin harkitsi, kun vei sen Helsingin kunnallisjärjestön kokoukseen. Minä pidän tällä haavaa suurlakon sellaisena tekijänä, että mikään voima ei pidä väestöä rauhallisessa suurlakossa, jos porvarit tekevät sen konnantyon, että ajavat lait yli vaalien. Näen suurlakon siksi vakavaksi toimenpiteeksi, että se ei jää rauhalliseksi paraatiksi. Minä olen keskustellut teollisuustyöläisten kanssa ja he ovat sanoneet, että älkää luulko että me pidämme paraatia kolme päivää sen jälkeen kuin porvarit ovat tehneet sen konnantyon. Me tulemme tekemään jotakin toista. Kun tällainen käsitys on työväestöllä, silloin asiassa tarvitaan puoluekokous, eikä silloin 7 henkinen tai niin kuin nykyään on puoluetoimikunta, 5 henkinen toimikunta voi lähteä tällaista kysymystä ratkaisemaan.

Minun mielestäni on porvariston menettelytapa asiaan nähden aivan selvä. Porvaristo äänestää nämä lait yli vaalien, jos se uskaltaa. Ja porvariston menettely riippuu ei ainoastaan meidän voimasuhteistamme tällä hetkellä, vaan minä olen vakuutettu, että porvaristo laskee tarkasti, minkä kannatuksen se saa Venäjältä, mitä mieltä on Venäjän porvaristo ja Venäjän väliaikainen hallitus. Minä olen vakuutettu siitä, vaikka minulla ei ole todistuskappaleita, että porvariston lähettiläät ovat ottaneet jo selvää tällaisista asioista. Jos porvaristo on varma siitä, että se saa täällä maassa sotilasdiktatuurin voimaan, niin se kavaltaa nuo lait. Mutta jos ei se sellaisia takeita saa, niin se ei uskalla. Eri asia on sitten, jos porvaristo laskee väärin. Jos se laskee ne voimat, jotka sen silmiin siintää, väärin.

Kysymys on kuitenkin siksi vakava, että siitä puhuttaessa on otettava huomioon tuleeko lakko loppumaan rauhalliseen paraatiin. Eri asiana on sitten ne käytännölliset toimenpiteet, joista täytyy myös tämän puoluekokouksen antaa tarkat ohjeet sille puoluetoimikunnalle, joka näitä tulee toteuttamaan. Eräs puhuja täällä lausui, että ei ennätettäisi järjestää suurlakkoa, jos se katsottaisiin välttämättömäksi. Asia on niin, että jos on varmuutta siitä, että porvarit tekevät ehdotuksen lakien lepäämään jättämisestä, niin voidaan vaikka koko eduskunnan istunnot keskeyttää kahdeksi viikoksi, jos puoluekokous katsoo, että asiaa on valmistettava. Kyllä me voimme niin kauan järjestää jollain tavalla asiaa, kun sitä kon-

nantyötä ei ole tehty. Mutta sitten muuttuu asema pelottavaksi. Vaikea on tällä hetkellä nähdä, mihin saakka sitten mennään.

Minä olen tämän kysymyksen suhteen koettanut kolme kertaa saada puoluetoimikuntaa kokoon, että edes jotakin ehjää olisi saatu suunniteltua. Mutta puoluetoimikunnan jäsenillä on ollut kullakin nykyään niin paljon työtä, että ne eivät ole kerinneet koontumaan. Parainkaan alustus ei kai tässä olisi riittävä. Tällaiset kysymykset tulevat määrättyinä hetkinä esille ilman, että niitä monta kuukautta aikaisemmin alustetaan. Tämä kysymys tuli esim. Helsingin kunnallisjärjestössä äskettäin aivan odottamatta esille (Valpas: ei tullut). Tuli!

Valiokunnan tulisi myös ottaa käytännöllisiä seikkoja huomioon, jos tarvis vaatii suurlakkoa. Kuinka se järjestetään? Voidaanko rautatieliikenne julistaa lakkoon? Tämäkin täytyisi pohdita. Voidaanko ne ja ne teollisuusalat? Kuinka laajalle tämä suurlakko ulottuisi? J. n. e. Vieläpä pitäisi, vaikka se onkin jokseenkin vaikeaa, jonkun verran voida lausua suurlakon pituudesta, ajasta. Siinäkin merkitsevät voimasuhteet, mutta ei sekään voi kovin pitkäksi tulla. Joka tapauksessa puoluetoimikunnan tulee olla mitä läheisimmässä yhteydessä eduskuntaryhmän kanssa ja menettellä sen mukaan kuinka asiat vaativat.

J. V u o r i s t o: Väärinkäsitysten välttämiseksi pyydän huomauttaa, että minä en suinkaan pidä tätä asiaa vähäpätöisenä, enkä sen vuoksi ehdottanut puheenvuorojen rajotusta. Minä nimenomaan sanoin, että olemme kaikki yksimielisiä siitä, että emme luota porvareihin, vaan että meidän täytyy varustautua. Mutta minä olin jo etukäteen varma, että ne lähes parikymmentä puheenvuoroa, mitkä täällä pyydettiin, tulisivat kannattamaan varustautumista. Sentähden pyysin puheenvuoroja rajotettavaksi. Että minä en pidä asiaa vähäarvoisena, todistaa myös se, että vaalipiiri, mitä minä edustan, jo ennenkuin Helsingin kunnallisjärjestö, on päättänyt tämän asian varalta varustautua, sekä toivoo koko maan työväestön varustautuvan taloudelliseen taisteluun, siis suurlakkoon. Tämän mietinnön olen minäkin allekirjottanut. Mitä sitten erikoisesti puhemiehistöön tulee, niin minä pyydän huomauttaa, että puhemiehistö pitää tämän kysymyksen niin tärkeänä, että se oikein erikoisen valiokunnan ehdotti tätä kysymystä varten. Mielestäni on siis tälle kysymykselle osotettu kyllin suurta huomiota. Mutta todellakin, kun mielipide oli aivan kypsä koko maassa työväestön keskuudessa tälle varustautumiselle, niin oli Haloselle liian suuri kunnia, että häntä vastaan on niin kauan tapeltu.

A u r a K i i s k i n e n: Täällä jotkut ovat tehneet kysy-

myksiä minkälaisia erimielisyyksiä porvarien kanssa olisi ollut 8-tunnin työpäivälain suhteen. Valpas juuri jokseenkin oikein sanoi, että silloin kun oli kysymys teollisuustyöväen 8-tunnin työpäivälaista, niin jokseenkin kokonaisuudessaan porvaristo asettui hylkävälle kannalle. Ed. Rantakari kirjotti toistakymmentä sivua pitkän vastalauseen, joka päättyi seuraavaan ponteeseen: että eduskunta hylkäisi valiokunnan ehdotuksen 8-tunnin työpäivälaista. Tämän vastalauseen allekirjottivat suomettarelaiset, nuorsuomalaiset ja maalaisliittolaiset. Ruotsalainen edustaja Vera Hjelt ei ole yhtynyt tähän vastalauseeseen, vaan on laatinut oman vastalauseen. Siis suorastaan tähän lakiin nähden porvaristo on asettunut hylkävälle kannalle. Samoin maatyöläisten lakiin nähden. Kun se oli valiokunnassa, niin porvarit olivat sitä mieltä, että se on ihan mahdoton. Tänä päivänä viimeksi sanoi eräs suomettarelainen edustaja, että se lakiehdotus on sellainen, että sitä ei voi minkään maan eduskunta käsitellä eikä hyväksyä. Mikäli työväenasiainvaliokunnassa on ollut puhetta tästä laista, siitä ei voi sanoa mitään vielä. Ryhmäkään ei ole päättänyt siitä kantaansa, vaan se on jätetty maatalousvaliokunnan ja työväen asiain valiokunnan haltuun ja jälkimmäinen näistä ei voi sanoa mitään, ennenkuin molemmat valiokunnat ensin ovat yhdessä asiaa käsitelleet.

Kovin suuria toiveita ei siis näytä tähän nähden olevan. Se mitä Halonen sanoi, että porvaristo pelkää vallankumousta, sitä ei ainakaan porvariston esiintyminen ole todistanut. Sillä yleensä he ovat sekä eduskunnassa että sanomalehdistössä asettuneet vastustamaan 8-tunnin työpäivälakeja.

Keskustelun tähän päättyessä lykättiin kysymys lakien asiallisen sisällön osalta lakiasiainvaliokuntaan ja menettelytapaa koskevalta osalta menettelytapavaliokuntaan.

Läsnäolo-oikeuden kokouksessa

ehdotti valitusvaliokunta myönnettäväksi Juho Lahdelle, Olli Partaselle, Juho Laineelle, O. Mäkeläiselle, senaattori J. Ailiolle ja Varma Lönngrenille. Hyväksyttiin. Istunto loppui k:lo 5,45 i. p.

Toinen kokouspäivä.

Lauantaina kesäkuun 16 päivänä.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti J. Vuoristo.

Nimennhudoissa merkittiin poissaoleviksi E. Valpas, V. Annala, E. Salin, E. Lammintausta, P. Lönngren, R. Itkonen, E. Käkälä, E. Ikonen, O. V. Korhonen, A. Halonen.

Läsnäolo-oikeus

kokouksessa myönnettiin valitusvaliokunnan ehdotuksesta puolue-
tovereille V. Arolle, A. Vierimaalle, J. Lundqvistille, K. Lähteen-
mäelle, V. Rantalalle, K. V. Lehmukselle, A. N. Lapille, T.
Antikaiselle, J. Loukkolalle, rva Penttiselle, Naimi Haapalaiselle,
K. J. Vallinille, Lehdelle, J. Suvannolle, S. Niemiselle, J. O. Ar-
janteelle, Saimi Tirkkoselle, A. Kivirannalle, K. Huhtalalle, T.
Korhoselle, V. Palomäelle, O. Nevalaiselle, J. Airaksiselle, A.
Valldenille, A. Käyhdyille, Lydia Pohjaväreelle, Fiina Hellströmille,
A. Salmiselle, Ida Kantoselle, H. Lindemanille, Silja Lind-
rothille, Riikka Koskiselle, J. H. Saaristolle, F. Kalliolle, A.
Rätyle, J. Syväselä, H. Lindbergille, Kössi Ahmalalle, Olga
Haukkariutalle ja E. Uusioksalle.

Muutosehdotuksena työjärjestykseen

ehdott S. J. R a h i k a i n e n, että kaikki puhevuorot käytettäisiin
puhujalavalta. Järjestävän valiokunnan esityksestä ehdotus hylättiin.

Kunnallisasiain neuvonantotoimen järjestäminen.

Käsiteltäväksi esitettiin alustusvihkossa oleva esitys n:o 6, joka
koskee kunnallisen neuvonantotoimiston perustamista (E. Mäen
ehdotus) ja kunnallisten kurssien järjestämistä (K. Naukkarisen
ehdotus). Niihin liittyi puolue toimikunnan lausunto asiasta. (Esi-
tysvihkon siv. 11—13).

Kysymys lykättiin keskustelutta valistusvaliokuntaan.

Puolueemme suhde kansainväliseen sociali- demokratiaan.

Esitettiin alustavaan käsittelyyn puolue toimikunnan esitys n:o 5,
koskeva puolueen suhdetta kansainväliseen socialidemokratiaan. (Esi-

tysvihkon siv. 10—11). Alustajat K. H. Wiik ja Yrjö Sirola ehdottivat hyväksyttäväksi ponnin, johon myös puoluetoimikunta oli yhtynyt:

että Puoluekokous velvoittaa Puoluetoimikunnan itse tai asettamansa komitean kautta perinpohjin tutkimaan kysymystä Suomen sos.-dem. puolueen suhtautumisesta kansainvälisessä sosialidemokratiassa vallitseviin erimielisyyksiin sekä molempiin (Haagin ja Zimmerwalden) Internationaleihin sekä esittämään ensi tulevalle puoluekokoukselle lausuntonsa asiassa.

Keskustelussa lausuttiin:

Ali Aaltosen: Ryhtymättä lähemmin perustelemaan, minä pyytäisin tehdä puoluetoimikunnan esitykselle seuraavan vastaehdotuksen:

Puoluekokous päättää, että Suomen sos.-dem. puolue liittyy Zimmerwaldin internationaleen ja velvottaa puoluetoimikunnan ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin.

O. Vuorio: Pyydän kannattaa Ali Aaltosen ehdotusta.

Järjestävän valiokunnan ehdotuksen mukaan lähetettiin asia menettelytapavaliokuntaan.

Puolueneuvoston jäsenten valintaperusteen muuttaminen

esitettiin alustavaan käsittelyyn puoluetoimikunnan esityksen n:o 4 pohjalla. (Esitysvihko siv. 9—10).

Asiasta syntyi seuraava keskustelu:

H. Hurmevaara: Esitän valiokunnalle, että valiokunta järjestäisi tämän valintaperusteen niin, että vaalipiirijärjestöt saisivat valita puolueneuvoston jäseniä jäsenmääränsä mukaan yhden kultakin alkavalta 4000:lta sekä että eri kielisten liittojen jäsenmäärä pysytettäisiin yhteisenä, kuten ennenkin.

S. Saarikivi: Minusta tämä puoluetoimikunnan ehdotus ei paljoakaan muuta asiaa. Ainoastaan neljä vaalipiiriä saisi yhden jäsenen lisää puolueneuvostoon. Suurin osa vaalipiireistä jäisi aivan entiselleen edustukseen nähden. Jos tällä ehdotuksella olisi tarkoituksena saada kaikki ne asiat esille puolueneuvoston kokouksessa, mitkä eri vaalipiireissä ilmenee menettelytapoihin ja periaatteisiin nähden, niin pitäisi valintaperusteet tehdä koko joukon pienemmiksi. Nyt puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaan 5000 jäsentä käsittävä vaalipiiri saisi vasta yhden edustajan ja suuremmat siitä yli. Mutta meillä on suuri osa vaalipiirejä, joissa jäsenmäärä on koko joukon 5000:n alapuolella. Niissäkin vaalipiireissä.

joissa on 4000 jäsentä saatta olla siksi paljon eriäviä mielipiteitä, että niiden äänet pitäisi tulla puolueeneuvostossa esille. Tämän vuoksi kannatan, että valintaperustetta edes jonkun verran pienennetään. Jos otettaisiin 4000 alimmaksi määräksi, niin jo paljon useammat piirit tulisivat edustetuiksi puolueeneuvostossa. Saataisiin useampia jäseniä puolueeneuvostoon ja useammat piirit voisivat lähettää eri edustajia edustamaan erilaisia näkökantoja.

Muuten olisi hyvä, jos valiokunta näkisi sopivaksi tutkia nykyistä jäsenmäärää eri vaalipiireissä. Joka tapauksessa kannatan ehdotusta, että niistä vaalipiireistä, joissa on puolueen jäseniä 4000, mutta ei yli, valittaisiin yksi edustaja j. n. e. kultakin 4000 luvulta.

Nyt sanotaan, että tätä perustetta käyttäen tulisi puolueeneuvoston jäsenmäärä liian suureksi. Sen vuoksi olisi ehkä mahdollista niissä vaalipiireissä, joissa on yli 8000 jäsentä, lisjäsenien valitsemisessa hyväksyä puoluetoimikunnan ehdotus, siis 5000 vaaliperusteeksi.

A n t o n H u o t a r i: Epäilemättä on olemassa epäsuhte siinä, että puolueeneuvoston jäsenet valitaan yksi kustakin vaalipiiristä, riippumatta siitä, kuinka paljon on puolueen jäseniä vaalipiirissä. Siinä voi syntyä sellainen epäsuhte, että puolueeneuvostossa ehkä joutuu puolueen vähemmistö määrääväksi, eikä se tietysti ole oikein. Sen vuoksi yhdyin täydellisesti alustuksen tarkotukseen, mutta mikäli koskee edustusperustetta yhdyin Hurmevaaran ehdotukseen että se alennettaisiin 4000:n, jolloin mielestäni oikeitten voima-suhteitten mukainen edustus tulee käytäntöön puolueeneuvostossa.

Mitä tulee Saarikiven ehdotukseen, että ylemmissä asteissa korotettaisiin raja, niin nähdäkseni, koska puoluekokous verrattain usein kokoontuu — tavallisesti kahden vuoden kuluttua — olisi tarvittaessa mahdollisuus muuttaa tätä kohtaa, jos näyttäisi puolueeneuvosto tulevan liian mieslukaiseksi. Tällä kertaa vain olisi hyväksyttävä 4000 peruste toistaiseksi käytettäväksi.

Näillä evästyksillä lähetettiin asia valistusvaliokuntaan.

Puoluetoimikunnan jäsenten ja varamiesten vaalien lykkäys.

Järjestävä valiokunta ehdotti, että järjestyslistalla seuraavana olevat puoluetoimikunnan vaalit lykättäisiin kokouksen loppupuolelle ja että siihen mennessä vaalipiirien edustajat ajattelisivat sopivia ehdokkaita

S. J. R a h i k a i n e n: Hyväksyn järj. valiok. ehdotuksen käsittelyjärjestyksestä, mutta pyydän, että nyt tehtäisiin selvää siitä,

millä tavalla puoluetoimikunta on aijottu täydennettäväksi ja kuinka monta siis on valittava, sillä minä en ainakaan tunne sitä suunnitelmaa.

M. T u r k i a: Puoluetoimikunta ei ole tehnyt mitään suunnitelmaa, millä tavalla puoluetoimikunta täydennettäisiin, vaan on jättänyt asian avonaisena puoluekokouksen käsiin. Minä ainoastaan selostan, ketkä viime puoluekokous valitsi puoluetoimikuntaan ja ketä siinä nykyään on.

Puoluekokous valitsi puoluetoimikunnan puheenjohtajiksi Paasivuoren ja Kuusisen, jäseniksi Gyllingin, Pietikäisen, Wiikin ja Lumivuokon. Varajäseniä oli Tanner, Halme, y.m.

Jo alussa Kuusinen ja Lumivuokko ilmottivat olevansa estettyjä puoluetoimikunnan jäsenyydestä. Siten oli heti kutsuttava kaksi varajäsentä, nim. Tanner ja Heinonen vakinaisiksi jäseniksi. Vallankumouksen jälkeen erosi puoluetoimikunnasta senaattiin menon vuoksi Paasivuori ja Tanner. Ei siis puoluetoimikuntaan jäänyt kuin neljä puoluekokouksen valitsemaa vakinaista jäsentä kaiken kaikkiaan, minä niihin luettuna. Puolueneuvosto näiden Paasivuoren ja Tannerin tilalle valitsi A. Visan ja A. Halmen ja varalle Y. Sirolan ja J. W. Kedon ja tämä vaali toimitettiin nimenoman tarkoituksella, että se olisi voimassa tähän puoluekokoukseen saakka. Tällä kertaa ei siis ole puoluetoimikunnassa puoluekokouksen valitsemia jäseniä muita kun Gylling, Pietikäinen, Wiik ja minä.

Täällä olisi nyt valittava kaksi puheenjohtajaa ja niiden lisäksi ainakin yksi vakinainen jäsen ja sitten puolueen järjestösihteerien määräämät varajäsenet. Jos taas tahdotaan toimikunta valita kokonaan uudelleen, on se puoluekokouksen asia.

Hyväksytään nämä ja yleensä kaikki vaalit siirrettäviksi kokouksen loppupuolelle.

Työväen Järjestöpoikien ja -tyttöjen järjestävän toimikunnan avustuspyyntö.

M. T u r k i a: Puoluetoimikunnalle on työväen järjestöpoikien ja -tyttöjen järjestävä toimikunta tehnyt 2000 mkan avustuspyynnön. Sen johdosta on puoluetoimikunta päättänyt kääntyä puoluekokouksen puoleen, koska tämä pyydetty avustusmäärä on aivan uutta lajia, jonka laatuista ei tähän saakka ole puolueen menoarvio sisältänyt. Puoluetoimikunta on sitä mieltä että tämä 2000 mkan määräraha myönnettäisiin, mutta katsoi tarpeelliseksi esittää sen puoluekokoukselle.

Avustuspyyntö hyväksyttiin yksimielisesti sellaisenaan.

Aug. Vatasen eläkepyyntö.

K. Hei non en teki seuraavan selostuksen: Tampereen puoluekokouksessa lopetettiin puolueen aikaisemmin harjottama puhujatoiminta entisessä muodossaan. Tästä johtui, että siihen asti puolueen vakinaisessa palveluksessa olleet V. Lehokas ja A. Vatanen tulivat toimettomiksi. Näistä on sittemmin Lehokas siirtynyt toiselle alalle, mutta Vatanen ei ole saanut sellaista tointa. Hän teki pyynnön, että hänelle vanhana miehenä puolue maksaisi jonkun eläkkeen ja puolueeneuvosto päätti maksettavaksi toistaiseksi 75 mk. kuukaudessa. Äskettäin Vatanen teki uuden pyynnön, että tänä kalliina aikana avustus korotettaisiin 100 m:kaan ja puolueeneuvosto hyväksyi pyynnön. Tälle ylimääräiselle puoluekokoukselle on Vatanen jättänyt kirjallisen esityksen, että tämä kokous päättäisi vahvistaa tämän 100 mk. kuukautisen eläkkeen.

Puoluetoimikunta on pitänyt kysymystä niin laajakantoisena ja periaatteellisena, ettei se ole voinut myöntää vakinaisen eläkkeen antamista. On nim. muistettava, että erilaisissa toimissa työskentelee nykyään jo useita kymmeniä henkilöitä puolueen palveluksessa ja nämä vanhenevat vuosi vuodelta, niin että jos ilman periaatteellista harkintaa päätettäisiin eläke yhteen nähden, saataisi samanlaisia eläkevaatimuksia lähimpinä vuosina tulla tulvanaan.

Mutta Vatasen nähden on erikoisesti lieventäviä asianhaaroja. Hän oli yksi niitä, jotka liikkeemme alussa verrattain huonoissa oloissa teki uupumatonta valistustyötä toistakymmentä vuotta ja on nyt jäänyt tarpeellista toimeentuloa vaille. Puoluekokoukselle ehdotetaan siis, että vahvistettaisiin tämä Vatasen eläke olemaan voimassa ensimmäiseen varsinaiseen puoluekokoukseen saakka ja samalla velvotettaisiin puoluetoimikunta samalle kokoukselle tekemään seikkaperäisen ehdotuksen koko kysymyksen vastaisesta järjestelystä.

S. J. R a h i k a i n e n : Pyydän yhtyä ehdotukseen.

O. J. S e l k ä l ä : Kannatan avustusta. Vatanen on puoluetoiminnassa harmaantunut.

A u g. V a t a n e n , saatuaan tässä asiassa pyytämänsä puhevuoron, huomautti, että vanhentunut ja osittain työkyvytön ei voi työmarkkinoilla kilpailla tarjolla aina olevan reippaan työvoiman kanssa. Jos hän työtä saakin, maksetaan palkka, joka ei riitä välttämättömään toimeentuloon. Sen vuoksi oli ollut pakoitettu turvautumaan puolueen apuun, koska parinkymmenen vuoden ajan oli puoluetta palvellut ja ensi aikoina melkein korvauksetta.

Kokous hyväksyi puoluetoimikunnan ehdotuksen sellaisenaan.

Seuraavan puoluekokouksen aika.

M. T u r k i a lausui alustukseksi:

Puolueneuvosto julkaisi, kuten muistetaan, aikaisemmin puoluelehdissä tiedonannon, jossa määriteltiin seuraavan vakinaisen puoluekokouksen pitämisaika. Myöhemmin kun asianhaarat vaativat kutsumaan ylimääräisen puol. kok. kokoon, selvisi, että vakinaista puoluekokousta ei voisi pitää sinä aikana kuin oli ilmoitettu, vaan se on joka tapauksessa siirrettävä. Puoluetoimikunta on arvellut, että tästä asiasta ei nyt tehtäisi kiinteätä päätöstä vaan jätettäisiin puoluekokouksen ajan määrääminen puolueneuvostolle. Puoluetoimik. on ajatellut, että puoluekokous tässä tapauksessa tulisi siirrettäväksi ensi vuoteen. Tätä ajatellessa on pidetty silmällä, että syksyllä mahdollisesti on toimitettava kunnalliset vaalit, jos uudet kunnallislait tulevat hyväksytyiksi. Ne antavat siksi paljon touhua, että puol. kok. valmistukset tulevat siirtymään. Toiseksi raha-asioista ei saada puoluekokoukselle ainakaan tältä vuodelta tilinpäätöstä, jos puoluekokous pidettäisiin tämän vuoden lopulla. On siis ajateltu, että kokous siirtyisi ensi vuoden helmik. loppupuolelle.

V. K i v i s a l o kannatti tehtyä ehdotusta että asia jää puolueneuvoston ratkaistavaksi. Ehdotti piireille annettavaksi avustustasen johdosta, että kaksi kokousta on lähekkäin tullut pidettäväksi.

S. S a a r i k i v i kannatti Kivisalons esitystä. Valistustyö kärsii, jos piirien varoja paljon on käytettävä puoluekokouksen edustajain kustannuksiin.

M. T u r k i a : Piirit voivat osottaa avustuspyyntönsä puolueneuvostolle. Sillä on muutenkin oikeus avustuksen antamiseen heikommille piireille.

I. P e n t t a l a : Vaasassa on asuntokysymys, jos puoluekokous pidetään talvella, muodostuva varsin vaikeaksi nykyisen vallitsevan asuntopulan johdosta. Kesällä se sensijaan ehkä hyvinkin menisi.

H i l m a R a h i k a i n e n tahtoi antaa puoluekokouksen ajan määräämisen kokonaan puoluetoimikunnalle.

V. K i v i n i e m i yhtyi Kivisalons ja Saarikiven ehdotukseen.

V. K i v i s a l o n mielestä oli tärkeätä, että puoluekokous päättäisi hänen ehdottamansa ylimääräisen piiriavustuksen ja sen määrän.

H. H u r m e v a a r a yhtyi Turkiaan puoluekokouksen ajasta. Ei voinut sellaisenaan hyväksyä Kivisalons ja Saarikiven ehdotusta. Sensijaan olisi ryhdyttävä tasaamaan eri vaalipiirijärjestöjen edustajien matkakuluja, matkarahat tällöin suoritettaisiin ensin puolueen

kassasta, jonka jälkeen ne maksettaisiin piireiltä suhteellisesti näiden edustajaluvun mukaan. Ei muuten pitänyt välttämättömänä, että kokous pidettäisiin Vaasassa.

O. Suutala ja K. Mänty yhtyivät edelliseen mitä tulee edustajien matkakulujen tasaamiseen.

A. Harjula ei hyväksynyt puoluekokouspaikan muuttamista. Kyllä se käy Vaasassakin.

A. Laine yhtyi pääasiassa edelliseen.

O. Elfving samoin.

Keskustelun päätyttyä äänestettiin ensin Hurmevaaran ja Saarikiven ehdotusten välillä, jolloin Hurmevaaran ehdotus voitti: Lopullisessa äänestyksessä puoluetoimikunnan ja Hurmevaaran ehdotusten välillä voitti edelleen Hurmevaaran ehdotus. Täten tuli hyväksytyksi Hurmevaaran ehdotus matkakulujen tasauksesta, mutta muissa suhteissa puoluetoimikunnan ehdotus.

Tervehdyksiä.

Luettiin Tanskan sosialidemokratiseilta puolueelta saapunut suomennettuna näin kuuluva sähkösanoma:

„Tanskan sosialidemokratia kiittää kutsusta puoluekokoukseen, mutta valittaa ettei voi tällä kertaa lähettää edustajaa. Käytämme tilaisuuden lausuaksemme lämpimät onnittelut suomalaisille tovereillemme tsarismien kukistumisen johdosta. Olemme vakuutetut siitä, että suomalaiset puoluetoverit, jotka sortovuosinakin ovat voineet luoda niin mallikelpoisia ja taistelukykyisiä järjestöjä, ovat tarmokkaalla toiminnalla hankkineet itselleen riittävää vaikutusvaltaa ja ovat aina pysyvät työläisten kansainvälisen armeijan eturivissä. Alas kapitalismi! Eläköön sosialismi!

Tanskan sosialidemokratian puolesta:

Stauning“.

Viaporin venäl. työväen edustajain neuvosto oli lähettänyt näin kuuluvan tervehdyskirjelmän:

„Armeijan, laivaston ja Viaporin sataman työntekijäin edustajain Helsingin neuvoston toimeenpaneva komitea tervehtii Suomen sosialidemokratisen puolueen ylimääräistä edustajakokousta ja lausuaan olevansa vakuutettu siitä, että Venäjän ja Suomen demokratian tiet yhteisen päämäärän tavoittelussa eivät saata erota, toivoo kokouksen työlle hedelmällisiä tuloksia.

Puheenjohtaja A. Sakman.

Sihteeri Jaunsetniek“.

J. K. Karin ottaminen takaisin puolueeseen.

M. T u r k i a : Kuten muistatte, erotti Oulun puoluekokous tov. Karin puolueesta. Aikoja sitten ovat ne syyt poistetut, joiden perusteella erottaminen tapahtui ja jo neljä vuotta sitten puoluetoimikunta antoi Karille oikeuden liittyä puolueen palvelukseen. Nyt hän on lähettänyt puoluetoimikunnalle kirjallisen pyynnön, jossa hän pyytää, että tämä puoluekokous peruuttaisi Oulussa tehdyn päätöksen häneen nähden. Puoluetoimikunta kannattaa pyyntöä koska erottamisen syyt ovat poistuneet.

V. V a n k k o j a : Minulla ei ole mitään Karin puolueeseen ottamista vastaan, mutta kyllä puolueeneuvoston aikaisempaa menettelyä vastaan. Se on antanut puoluekokouksen erottaman miehen ottaa vastaan toimittajan paikan kotkalaisessa puoluelehdessä ja tätä pidän paheksuttavana.

M. T u r k i a : Kun puoluetoimikunta antoi Eteenpäin-lehdelle luvan käyttää Karin työtä lehden palveluksessa, teki se sen siinä varmassa vakaumuksessa, että jos puoluekokous olisi saatu kokoon, olisi se tämän hyväksynyt. Varmuuden vuoksi puoluetoimikunta tarkistutti tämän puolueeneuvostossa ja puolueeneuvosto oli samaa mieltä.

V. V a n k k o j a : Perustelut eivät riitä. Puoluetoimikunta ei ole oikeutettu peruuttamaan puoluekokouksen päätöksiä.

M. T u r k i a : Puoluetoimikunta ei ole peruuttanut puoluekokouksen päätöstä. Karia ei ole otettu puolueeseen eikä ole siinä vielääkään. Ainoastaan hänen rangaistustaan lievennettiin siten, että annettiin lupa ottaa hänet puolueen palvelukseen.

A. J u l k u n e n hyväksyi puoluetoimikunnan ja -neuvoston menettelyn.

K. A h m a l a käsitti ettei puoluetoimikunta esillä olevassa tapauksessa ole mennyt toimivaltansa ulkopuolelle.

J. L a n k i l a väitti, että Kari on asetettu erikoisasemaan kun on ilman anteeksipyyntöä otettu palvelukseen.

Hilma R a h i k a i n e n katsoi että on ennenaikaista päättää Karin puolueeseen ottamisesta, kun ei ole päätetty mitään viimeksi tapahtuneesta senaattiin menosta.

A. M a r k k a n e n vastusti Lankilan ehdotusta anteeksipyyntöjen vaatimuksesta. Ei vastustanut Karin puolueeseen ottamista. Oli kuullut että V. Huhta otettaisiin puolueeseen ehdolla ettei saa 5 vuoteen ottaa vastaan luottamustoimia. Jos Huhtaan nähden näin menetellään, on kymmenen kertaa suurempi syy ottaa Kari puolueen jäseneksi.

K. M a n n e r: Kyllä Vankkojan huomautuksella on pohjaa, vaikka minä en ollenkaan tahdo lausuttavan puoluetoimikunnalle paheksumista. Minusta on puoluetoimikunnan asia katsoa, että puolueen sanomalehdistön vakinaisissa toimissa ei ole sos.-dem. puol. ulkopuolella olevia. Puoluetoimikunnalla ei olisi valtuutta antaa siihen nimenomaista lupaa, varsinkin kun on kyseessä sellainen henkilö, joka nimenomaan on puolueesta erotettu. Tosin kysymys lähinnä kuuluu sos.-dem. sanomalehtiliitolle.

Mutta mitä tulee Lankilan ankaraan vaatimukseen, että Karia ei voitaisi ottaa takaisin, ellei hän ryömien pyydä anteeksi, niin tämä on suorastaan järjestyssääntöjä vastaan sotivaa, sillä 77 §:ssä sanotaan, että jäsen on otettava takaisin „siltoin kun hänen puolueessa olemisestaan ei ole enää vahinkoa“. Täällä ei puhuta anteeksipyyntöä eikä polvirukouksista. Siitähän ovat luopuneet ammattijärjestötkin ainakin siihen nähden ettei vaadita julkisuutta.

K. A h m a l a: Karia tässä verrattiin tavalliseksi rikkuriksi ja suositeltiin hänen tehtäväkseen alentavia pyyntöjä. Se voi joutua siitä, että tämä henkilö ei ole Karin vaiheita ollut seuraamassa. Minä olin mukana Tampereen kokouksessa, missä Karin senaattiin menokysymystä käsiteltiin ja epävirallinen myöntymys kokouksen puolesta hänelle annettiin, vaikkakin se viisaasti kyllä jätettiin pöytäkirjaan merkitsemättä ja nuijalla kiinni lyömättä. Mukanaolleet ovat yhtä mieltä siitä, että kokous silloin aivan yksimielisesti hyväksyi Karin senaattiin menon, ja samoin puoluetoimikunta. Siksi ei voi Karia verrata rikkureihin. On aivan toistamennä ehdoin tahdoin ja tietensä tekemään toista kuin mitä puolueen järjestöt tahtovat ja määräävät. Otettakoon asioista selvää, ennenkuin suotta syyttä käydään henkilöitä ankarasti arvostelemaan.

Puhevuorot rajoitetaan kahteen minuttiin.

J. L a n k i l a: Luovun rikkurinimityksestä mutta en hyvityksen eli anteeksipyyntöön vaatimuksesta. Kyvyt eivät tässä aseta henkilöä eri asemaan. Sellaisen kyvykkään miehen luulisi tietävän, mitä hän tekee.

S. S a a r i k i v i: Lankila johtaa kokouksen harhaan. Kotkan seudun työväki ei ole kummastunut eikä ollut tyytymätön, siitä että Kari astui Eteenpäin-lehden palvelukseen. Kunnallisjärjestö hänet siihen hyväksyi ja Karia on paljon käytetty luennoitsijana m. m. neljän kuukauden lakon aikana. Pyrkimys takaisin puolueeseen on sellaisenaan katsottava riittäväksi.

K. N i e m i: Yleensä ollaan leväperäisiä puolueeseen kuulumisen suhteen. Joskus on toinen yhdistys erottanut jäsenen mutta toinen yhdistys taas hänet hyväksynyt.

Hilda Seppälä: Yhdyn Saarikiveen siinä, että työväestö ei ole paheksinut Karin ottamista puolueen palvelukseen, vaan osottanut hänelle myötätuntoa.

O. Vilmi: Minäkin aijoin sanoa samaa. Jo neljättä vuotta on Kari menestyksellä toiminut Eteenpäin-lehdessä ja monilla suomennoksilla on hän lisännyt kirjallisuuttamme. Nyt hän on otettu ammattijärjestön sihteeriksi.

A. Ranta: Minusta Oulun puoluekokouksen päätös oli harkitsematon. Kokous tuli hypnotisoiduksi ja pidin päätöstä jo silloin epäjohdonmukaisena. Syytös Karia kohtaan on törkeä ja matalamielinen.

V. Kivisalo: Minua kummastuttaa, että täällä kokouksessa pidetään pitkiä puheita, kun on kysymys yksityisistä persoonista, mutta sellaiset asiat kuin kysymys Suomen valtiollisesta asemasta lähetetään ilman keskustelua valiokuntaan. Puoluekokouksen tulee olla asemansa tasalla. Toivon, että asia ilman muuta nuijitaan ja hyväksytään Kari puolueeseen. Jo porvarillinen rikosoikeus vapauttaa tuomitun, jos hän käyttäytyy mallikelpoisesti ja tottakai Kari on moitteettomasti käyttäytynyt.

M. Turkia: Kysymys on muodostunut tavalliseksi aasin seläksi. Joka puoluekokouksella täytyy olla joku asia, jolla ratsastavat ne, joilla ei ole muuta. Kun Kari meni senaattiin, oli silloisessa puoluehallinnossa vallalla se mielipide, että hän teki puolueelle palveluksen. Nytkin oli sellainen mielipide vallalla, kun nykyisin puoluejäseneet menivät hallitukseen. Pitääkö näidenkin kerran rikkurien tavalla ryömiä puolueen edessä anteeksi pyytämässä. Tällaista näkökantaa ei sovi käytäntöön ottaa.

K. Myllymäki kannatti Karin ottamista puolueeseen.

Keskustelun tuloksena hyväksyttiin yksimielisesti **J. K. Karin ottaminen puolueeseen**, koska ei mitään suoranaista vastaehdotusta oltu tehty puolue toimikunnan ehdotukselle.

Uusia esityksiä.

Kun järjestyslistalla oli kokouksen kestäessä tehtävään uusien esitysten vuoro, päätettiin ensin kuulla kaikki ne ja sitten päättää kysymysten käsiteltäväksi ottamisesta. Tilaisuuden saatuaan tekivät asianomaiset seuraavia uusia ehdotuksia:

O. Suutala ehdotti ennen vaaleja ratkaistavaksi puoluevirkaileijain palkkakysymyksen.

K. M. Evä esitti kokoukselle käsiteltäväksi yhä kireämmäksi käyvän elintarvekysymyksen.

S. Saarikivi ehdotti seuraavan puoluekokouksen pidettäväksi Helsingissä eikä Vaasassa, kuten ennen on päätetty.

A. Markkanen tahtoi kokouksen käsiteltäväksi esittää Vihtori Huhdan puolueeseen ottamista koskevan sovinto-oikeuden päätöksen kumoamisen.

J. Lankila esitti otettavaksi esille punaisten kaartin perustamisen.

V. Kivisalo ehdotti kokouksen ohjelmaan poliisikysymyksen.

Puheenjohtaja: Järjestyssääntöjen mukaan voidaan kysymykset, jotka kokouksessa esitetään, ottaa käsiteltäväksi, jos vähintään neljäsosa äänivaltaisista jäsenistä sitä puoltaa. Neljäs osa tämän kokouksen äänivaltaisista jäsenistä on 33. Jokaisen nyt esitetyn kysymyksen käsittelystä täytyy kokouksen päättää.

Esitetyistä uusista kysymyksistä päätettiin yksimielisesti ottaa esille virkailijain palkka-asia ja elintarvekysymys. V. Huhdan puolueeseen ottamista koskeva asia otettiin esille 42 äänellä ja poliisikysymys 41 äänellä. Puoluekokouksen paikan muuttamista ja punaisen kaartin perustamista koskevat kysymykset hyljättiin.

Pidettyä puolen tunnin kahviloma, otettiin esille hyväksytyt uudet kysymykset.

Elintarvekysymys.

Tästä asiasta käytti alustavan puheenvuoron

K. M. Evä, joka lausui: Niinkuin me jokainen tiedämme, on elintarpeista meillä nyt jo sangen suuri puute ja selvää on, että se sato, joka nyt syksyllä saadaan, ei tule riittämään, koska meidän aina on täytynyt turvautua suureksi osaksi ulkomailta tuotuihin elintarpeisiin. Hallitus ja eduskunta ovat kyllä ryhtyneet toimenpiteisiin, joiden tuloksena ilmeisesti on, että ne elintarpeet, mitä meillä on, voidaan tasaisesti jakaa ja käyttää. Mutta nämä toimenpiteet eivät suinkaan vaikuta sitä, että elintarvetuotantoa saataisiin lisätyksi. Paljaalla jaon järjestelyllä ei luonnollisestikaan voida asiaa auttaa, sillä silloin kun jaettava loppuu, silloin ei ole enää mitään mahdollisuutta nälän organisoimiseen: se tulee silloin kaikkialle. Tämän vuoksi olisi syytä koettaa kaikin keinoin vaikuttaa siihen suuntaan, että elintarvetuotantoa kotimaassa voitaisiin lisätä, koska ei ole olemassa mitään tietoa siitä, että elintarpeita pitkään aikaan voitaisiin tuoda ulkomailta. Venäjällä on myöskin elintarpeiden puute ja selvää on, että kylvöt siellä eivät suinkaan ole lisääntyneet, jotenka ei ainakaan mitään suurempia toiveita ole

siitä, että sieltä voitaisiin elintarpeita tänne tuoda. Ei myöskään ole mitään tietoja vielä, milloin sota päättyy ja mitenkä, päättykö se kenties niin, että sen päätyttyäkin seuraa sellainen sekasorto useimmissa maissa, joka estää elintarvetuotantoa pääsemästä vauhtiin vielä sittenkään, kun sota on päättynyt.

Ei siis ole mitään varmuutta siitä, saammeko me yhden tai kaksi tai ehkä useampia nälkävuosia. Tosin voidaan sanoa, että jos nyt ryhdytään toimenpiteisiin elintarvetuotannon lisäämiseksi, niin tulokset siitä ovat myöhästyneet: ne eivät tähän hätään kerkiä. Sanotaan että toimenpiteisiin olisi pitänyt ryhtyä jo kauan sitten. Se on kyllä paikallaan, mutta jos myönnetään, että me olemme myöhästyneet tähän asti, ei suinkaan se edellytä, että meidän pitäisi yhä edelleen myöhästyä, ei suinkaan se kehota vielä nytkin olemaan ryhtymättä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin elintarvetuotannon lisäämiseksi kotimaassa. Sen päinvastoin pitäisi kannustaa siihen, että nyt vihdoinkin koetettaisiin tehdä kaikki, mikä tehtävissä on, jotta kotimaista elintarvetuotantoa saataisiin lisätyksi niin paljon kuin mahdollista.

Sanomalehdissä on kyllä näkynyt porvarien puolelta kehotuksia maanomistajille, että niiden pitäisi mahdollisimman paljon koettaa maata viljellä ja tuottaa elintarpeita. Ne ovat kyllä kauniita kehotuksia, mutta käytännöllisiin tuloksiin ne eivät johda. Ne eivät tee sitä, koska maanomistajat eivät suinkaan maanviljelystä suunnittele silmällä pitäen sitä, mitä yhteiskunnan edut vaatisivat, vaan he luonnollisista syistä tämän järjestelmän aikana ottavat suunnittelujensa pohjaksi sen, mitenkä maasta enimmän voisivat hyötyä. Ja niinkuin olemme nähneet, on maakeinottelu lakkaamatta käynyt yhä kiihkeämmäksi ja se on luonnollisesti kiihtynyt, kun keinottelu on ollut edullisempaa kuin maanviljelys. Maanomistajat vain vartoovat ostajaa, joka maksaisi heille enemmän talostaan kuin he itse ovat maksaneet, he muuttavat metsänsä rahaksi ja kun ovat saaneet talonkin rahaksi, niin hankkivat uuden talon ja yrittävät taas sitä myymällä saada enemmän kuin ovat itse maksaneet. Ei ole siis vähimpiäkään toiveita siitä, että tällaisilla kehotuksilla voitaisiin tuotantoa lisätä. On ryhdyttävä pakko-toimenpiteisiin, jotka pakottaisivat maanviljeliöitä viljelemään maita eikä mailla keinottelemaan.

Tällaisena pakkotoimenpiteenä voitaisiin ajatella esim. sitä, että hallitus jättäisi eduskunnalle esityksen, jonka eduskunta valmistaisi laiksi, ja joka määräisi, että jokaiseen kuntaan on asetettava viljelyslautakunta ja että tämä viljelyslautakunta velvotettaisiin huolehtimaan siitä, että kunnan alueella löytyvä viljelyskelpoinen

maa saatetaan viljelykseen, mikäli suinkin mahdollista. Lautakunta voisi ilmoittaa maanviljelijälle, jolla on viljelyskelpoista maata, että hänen on tarmokkaasti ja heti ryhdyttävä tätä maata viljelykseen saattamaan. Ellei maanviljelijä siihen suostu, ottaa maanviljelemisestä huolehtiakseen viljelyslautakunta joko siten, että se antaa sen halullisille maattomille viljeltäväksi, tai viljelee sen kunnan laskuun.

Tämä edustuskokous ei tietysti voi tässä kysymyksessä yhtäkkiä ruveta tekemään perusteellisia suunnitelmia, mutta se voisi kyllä tehdä päätöksen, jolla se velvottaisi hallituksen ja eduskunnan ryhtymään tämänsuuntaisiin toimenpiteisiin mahdollisimman nopeasti. Tähän kannustaa vielä sekin seikka, että aivan todennäköisesti tulee työttömyys syksyn ja talven kuluessa käymään varsin pelottavaksi. Nyt jo havaitaan työttömyyttä eräillä aloilla ja se uhkaa nopeasti lisääntyä. Niinpian kuin sotatarveaineiden valmistelu lakkaa, joutuu suuri osa tehdastyöväkeä työttömäksi ja maalla, kuten tiedetään, on myös työttömyyttä ollut jo ennenkin. Jos vallitöissä ei tarvita miehiä enää, mitä työtä silloin heille annetaan? Metsien laajemmasta käytäntöön tulemisesta ensi talvena ei myöskään ole tietoa. Ja työttömyys silloin kun elintarpeiden hinnat ovat niin korkealla kuin ne nyt ovat, on kaksinverroin pelottava. Olisi siis tämänkin vuoksi koetettava järjestää työtä, yhteiskuntaa hyödyttävää työtä ja sellaisena työnä olisi, jos voitaisiin jo syksyllä saada alkuun toimenpiteitä viljelemättömän maan muokkaamiseksi, valtion hallussa olevien soiden kuivattamiseksi ja muiksi semmoisiksi töiksi, joita voi suorittaa jo syksyllä ja myös talvella. Esim. soitten ojittaminen käy päinsä vieläpä keskitalvella. On yhteiskunnalle vahinko, että työhön kykenevät työvoimat joutuvat toimettomina virumaan ja yhteiskunnan kuitenkin täytyy pitää huolta näiden työntekijöiden elättämisestä. Jos yhteiskunta siis voi varata niille sekä työtä että ruokaa, niin on sen se tehtävä.

Minun nähdäkseni puoluekokouksella on erikoisesti syytä tarttua tähän asiaan, koska hallituksen ja sos.-dem. eduskuntaryhmän taholta ei ole mitään tämän suuntaista alotetta tehty. Jos kerta nähdään, että nälkä ja työttömyys uhkaa, niin on toki järjestyneellä työväellä velvollisuus ryhtyä kaikkiin mahdollisiin keinoihin, mitä pikemmin, sen parempi. Tämän kokouksen tulisi siis antaa eduskunnalle ja hallitukselle nyhjäys tässä asiassa, että saataisiin mahdollisimman tepsiviä toimenpiteitä uhkaavan nälän ja työttömyyden varalle.

Ehdotan että kun tästä asiasta kenties muutamia puhevuoroja on käytetty, se lähetetään — ei menettelytapavaliokuntaan, koska

sillä on paljon työtä — vaan erikoiseen tässä kokouksessa valittavaan valiokuntaan ja annettaisiin sen muodostaa päätöslauselma, joka huomenna voitaisiin esittää ja tehdä päätös. Kulutusosuuskuntien Keskusliiton kokous on myös asettanut valiokunnan tätä asiaa valmistamaan ja sen olisi pitänyt tähän kokoukseen tuoda jotakin alustusta, mutta tämä valiokunta ei ole kerinnyt sitä valmistaa syystä, että sen jäsenet ovat tämänkin kokouksen edustajia ja joutuivat täällä valiokuntiin, jotka veivät niiden ajan. Olisi siis suotavaa, että asetettaisiin erikoinen viisihenkinen valiokunta asiaa käsittelemään.

O. J. Selkälä: Yhdyn alustajaan täydellisesti ja ehdotan, että valittaisiin valiokunta nimeltä elintarvevaliokunta. Asia on siksi tärkeä, että se vaatii erikoista valmistusta.

V. Aronen: Samalla kun yhdyn alustajaan toivon, että tämän kysymyksen yhteydessä kiinnitettäisiin huomiota mahdottoman korkeisiin rajahintoihin, sillä me tiedämme, että ne käyvät rasittaviksi varsinkin työväelle ja nykyään kun työttömyys uhkaa, joutuu köyhälistö siihen asemaan, ettei se ole tilaisuudessa saamaan edes niitä vähäisiä elintarpeita, mitä korttijärjestelmä edellyttää ja tämä seikka on herättänyt suurta pelkoa ja toivottomuutta. Useammassa kunnallisjärjestöissä on ainakin Porin piirin edustajia evästetty sillä, että rajahintoja olisi saatava alemmiksi. Kaikki ne toiveet, mitä vallankumouksen jälkeen, jolloin nykyinen hallitus muodostettiin, heräsivät rajahintojen alenemisesta köyhälistön keskuudessa, ovat pettäneet keinottelun vuoksi. Nyt kun hallitus on lopullisesti järjestetty, ovat rajahinnat korkeammat kuin vanhan hallituksen aikana.

T. H y r s k y m u r t o: Minusta ei ollut syytä työväestön ottaa elintarvekysymystä, silloin kun se alkoi tulla päiväjärjestykseen, niin suureksi tekijäksi kuin se otti. Me tiedämme, että nälkä johtaa vallankumoukseen ehdottomasti ja me tiedämme, että porvarillinen hallitus suhtautui elintarvekysymykseen sangen toimeliaasti ja lykkäsi melkein koko vastuun osittain työväen järjestöjen niskoille. Kun vallankumous, joka johtuu elintarvepulan kärjistymisestä, on sellainen, jota sitten työväenjärjestöt eivät enää pysty kurissa pitämään, niin välttääksemme tällaista mahdollista kurinpidon jättämistä meikäläisten järjestöille, on minusta sangen viisasta yhtyä kannattamaan alustajaa.

A n t o n H u o t a r i: Joillakin puhujilla näkyy olevan se käsitys, että täällä olisi mahdollisuus käsitellä hyvin laajasti tätä kysymystä, jopa niin pitkälle, että kokouksen pitäisi puuttua myös rajahintakysymykseen. Minun nähdäkseni asia ei ole niin yksin-

kertainen kuin luullaan. Kysymys vaatii tarkkaa ja monipuolista harkintaa ja on epäiltävää, voidaanko kokouksen rajotetun ajan kuluessa päästä sellaisiin positiviisiin tuloksiin, että voitaisiin katsoa puolueen sanan tulleen sanotuksi sillä tavalla kuin asiasta pitäisi sanoa.

En vastusta asian lähettämistä valiokuntaan, mutta täällä on ennestään asetettu eräs valiokunta, jolla on verrattain vähän työtä nim. lakiasiain valiokunta, ja kun tämä asia on lakikysymys, ehkä voitaisiin se lykätä tämän valiokunnan käsiteltäväksi. Mutta toistan vielä, että laajempaan ja perinpohjaiseen käsittelyyn ei näin lyhyen ajan kuluessa voi päästä.

E. N u r m i: Misusta olisi tässä yhteydessä myös kosketeltava sitä rajahinta-politikkaa, mitä hallituksella on ollut. On kiinnitettävä huomiota siihen, mitä mahdollisuuksia on saada rajahintojen huima nousu jollakin tavalla estetyksi.

W. H e i m o n e n: Yhdyn siihen, että asia lähetetään lakiasiainvaliokuntaan. Mutta mitä sen ytimeen tulee, nälän organiseraamiseen, se kai lienee jo myöhäistä. Olen sitä mieltä, että valiokunta tekisi ehdotuksen, että kotimainen hallitus heti jättäisi eduskunnalle ehdotuksen, jossa myönnettäisiin työttömyyden varalta rahoja käytettäväksi siksi riittävästi, että niitä voitaisiin ensi talvena työttömille käyttää. Tämä on pikaisin avustus, mitä voitaisiin aikaansaada.

R. J. P u l k k i n e n: Eri tahoilla maata on työväenjärjestöjen taholta ryhdytty asiassa toimeen, mutta se on ollut hapuilevaa ja mennyt tavallaan mitättömäksi. Ehdotan entisen lisäksi valiokunnan huomioon, että kuntain hallussa oleva maa otettaisiin viljelykseen ja että kunnat velvotettaisiin, mikäli varat riittävät, hankkimaan maanviljelystarpeita ja lainoja.

Puhevuorot rajotetaan kahteen minuuttiin.

O. P e n s a s: On tultu siihen, että pitäisi leipä jakaa kahtia. Ja kysymys on, ovatko syvät rivit niin isänmaallisia, että tähän suostuvat. Sillä paikkakunnalla, mistä minä olen, ovat porvarit valmiit kirveet kädessä jyväaittoja vahtimaan. Työläisten palkat ovat nousseet 100 0/0, jopa enemmänkin. Siksi omistava luokka ei ryhdy mitään sellaisia töitä teettämään, mitkä voidaan siirtää toiseen aikaan. Tästä on luonnollisena seurauksena työttömyys ja sen varalta olisi ryhdyttävä erikoisiin toimenpiteisiin. Hallitus on korottanut rajahintoja, mutta esim. Suomen valtiorautateitten palveluksessa on 10,000 työläistä ja enemmänkin, joiden palkkoja ei ole riittävästi korotettu.

Kalle Salmi: Minusta on kerrassaan narripeliä, että meikäläisiä asetetaan elintarvelautakuntiin niillä toiveilla, että he auttaisivat asiaa. Se ei kumminkaan ole heille mahdollista. Kurkijoella on paljon kerätty ruis- ja ohra viljaa kauppalaan yhteen makasiiniin ja osuuskaupan makasiiniin. Mutta hinnat ovat äärettömän korkeat, sisäänostohinta on ruishehdosta 70 mk., ohrasta 50 mk. Paikkakunnalla on paljon niitä, jotka eivät kykene noin korkeilla hinnoilla lunastamaan syömäviljaa. Jonkinlaisia toimenpiteitä olisi tässä saatava.

J. A. Lehtinen: Mielestäni eduskunnan olisi myönnettävä hallitukselle varoja siihen tarkotukseen, että jos työttömyys uhkasi, näitä käytettäisiin maanviljelyksen kehittämiseen ja maan ylösottamiseen. Sillä jos kerta elintarvepula on olemassa sentähden, että elintarpeita puuttuu, eikä ainoastaan siksi, että niitä piilotetaan, silloin on tämä toimenpide välttämätön sekä elintarpeiden lisäämiseksi että työttömyyden poistamiseksi. Kaksi asiaa voitettaisiin yhdessä. Mikäli valtion hallussa olevat maat ovat viljelyskelpoisia, olisi ne otettava huomioon ja myös kuntien hallussa olevat maat.

Eliina Sillanpää: Viljelyslautakuntiin olisi saatava puolet työväen edustajia. Kuntien maat viljelykseen.

Y. Kallinen: Toivoisin, että jyrkästi erotettaisiin keskustelusta ja ainakin päätöksestä nälän organiseeraamista koskeva asia. Paraimmassakaan tapauksessa emme me voi siinä saada positivia tuloksia, kun otamme huomioon, kuinka vakavaan käsittelyyn tässä jo on ryhdytty hallituksen y. m. taholta. Rajahintojen järjestely on suunnattomien voimien ristiriidassa ja mielet ovat siinä suhteessa toisaalla hyvin katkeroituneita siitä, että ne ovat liian alhaiset. Tällä puoluekokouksella ei ole tilaisuutta näiden asioiden perusteellisempaan harkintaan eikä sen vuoksi ole pätevä lausumaan edes periaatteellista päätöstä niistä. Ainoa, missä kokous on pätevä periaatteensa lausumaan, on se positिवinen ehdotus, jonka alustus sisälsi, että viljeltävä maa tulisi viljelyksen alaiseksi.

S. J. Rahikainen kannatti alustajaa.

K. Hämäläinen: Asia on niin tärkeä ja laajakantoinen, että tästä olisi täytynyt olla ennalta valmistettu seikkaperäinen alustus. Kun sellaista ei ole ollut, täytyy kai tyytyä ylimalkaiseen mietintöön siihen suuntaan kuin alustaja ehdottaa. Rajahintakysymys ei voi näin lyhyessä ajassa tulla käsittelyn alaiseksi. Kannatan erikoista valiokuntaa.

S. Koivumäki: Minusta tuntuu hiukan ihmeelliseltä se vastenmielisyys ja kylmäkiskoisuus, mitä kokous osottaa rajahintojen käsittelylle tässä yhteydessä. Sillä elintarvekysymys ei johda

työväestölle edullisiin tuloksiin, jos ei rajahintoja kosketella. Näytään pelkäävän että hallituksen työtaakkaa ja sen muutenkin raskasta edesvastuuta lisättäisiin, mutta tässä ei auta pelko. Köyhälistön luottamusta on tavoteltava eikä hallituksen.

Keskustelun tähän päättyessä äänestettiin asian lykkäämisestä erityiseen elintarvevaliokuntaan tai lakiasiaivaliokuntaan, jolloin voitti ensinmainittu ehdotus.

Valiokuntaan valittiin V. Pajuniemi (kok. kuts.) E. J. Hämäläinen, O. Marttila, K. Hämäläinen, S. Heikkilä, varalle S. Saarikivi.

Esitettiin käsiteltäväksi kysymys

V. Huhdan ottamisesta puolueeseen.

M. Turkia: Asian esille ottaminen puoluekokouksessa on aivan aiheeton toimenpide. Puolueen järjestyssäännöt sisältävät selvän määräyksen, millä tavalla puolueesta erottaminen tapahtuu ja tästä on ensimmäinen aste vasta käymässä. Sovinto-oikeus on asetettu, se on tehnyt päätöksensä. Seuraava aste on, jollei sitä hyväksytä: vedottakoon puolueeneuvostoon. Niin on Hämeenlinnan kunnallisjärjestö päättänytkin vedota. Minkätähden puoluekokous tulisi loukkaamaan tätä sääntöjen määräämää menettelyä? Jos jompikumpi asianomainen ei hyväksy puolueeneuvoston päätöstä, silloin vasta vedotaan puoluekokoukseen. Asian tuominen tähän kokoukseen varsinkin sivultakäsin on aivan aiheeton. Noudatettakoon puolueen perustuslakia, siksi kun se muutetaan.

A. Markkase n mielestä asia antaa aiheutta toimenpiteisiin. Järj. säännöissä 77 § sanotaan: „erotettu voidaan ottaa jälleen puolueeseen silloin kun hänen puolueessaolemisestaan ei ole enää puolueelle vahinkoa! (Huutoja! Huhta ei ole erotettu).

Ainakin pitäisi sanomalehdistön kautta saattaa selville, että asia ei ole vielä päätetty, vaan vireillä.

Mies, joka kehtaa pettää Seynin, sellaisen miehen, joka on hänet vapauttanut niin ankarasta rangaistuksesta, kuin Siperiaan lähettämisestä, ja lupaa olla ottamatta osaa politiikkaan ja antautua valvonnan alaiseksi, pettää nyt hyväntekijänsä yhtymällä sos.-dem. puolueeseen. Kuka takaa, ettei hän yhtä hyvin petä meitä uudestaan.

M. Turkia: Niin kauan kuin puolueeneuvosto ei ole tehnyt asiassa päätöstä, pysyy Huhta puolueen ulkopuolella. Mutta toivoisin, että koskekoon asia ketä tahansa, kaikissa asioissa jokainen rikollinen tai syytetty saa käyttää hyväkseen kaikki sääntöjen

määräämät oikeusasteet. Jos puoluekokous olisi päättänyt hänen erottamisestaan, silloin se päättäisi myös takaisin ottamisesta.

J. E. N u r m i n e n yhtyi Turkiaan. Niin kauan kuin asia on valituksen alainen, ei myöskään Huhtaa voida ottaa puolueen jäseneksi.

S. K o i v u m ä k i: Jos puoluekokous nyt päättäisi ottaa Huhdan takaisin muitta mutkitta, pelkään että ennen pitkää on edesvastuullisilla paikoilla puolueessamme selkärangattomia.

V. V a n k k o j a: Viimeinen huomautus asian ulkopuolella. Seurattakoon järj. sääntöjä.

K. M a n n e r: Markkasen esityksessä puhkee esille siveellinen suuttumus Huhdan teosta, mutta ei se suuttumus saa johtaa vääryyttä harjottamaan lurjuksiakaan kohtaan. Jokaisella riitapuolella on oikeus esittää lieventäviä asianhaaroja. Ei kukaan ole ehdottanutkaan, että tässä päätettäisiin ottaa Huhta puolueeseen. Kyllä kai työläiset itse pitävät huolta, ettei selkärangattomia tule puolueen johtoon.

P. L ö n n g r é n: Markkasen ehdotus, että puoluekokous lausuisi evästyksen, ettei Huhtaa saa puolueeseen hyväksyä, olisi oikeusrikos: ylempi oikeusaste antaisi painostusta alemmalle. Monet ovat rikkoneet paljon korkeammalle herralle antamansa vakuutuksen: „teidän majesteettinne iäti uskollinen palvelija“. Asia ei antanut aihetta toimenpiteisiin puoluekokouksen puolelta.

Kysymys järjestysvallasta.

M. T u r k i a: Ehdotan, että kysymys pitemmittä keskusteluita lähetetään menettelytapavaliokuntaan, sillä sen tarpeellisuus on niin selvä, ettei se kaipaa pitkiä evästyksiä. Poliisilaitoksen suhteen on eri paikoilla esiinnytty eri tavalla. Paikoittain ovat ehkä työläiset menneet yli omien voimasuhteittensa, paikoittain taas laiminlyöneet mitä olisivat voineet tehdä. Mutta kaikissa paikoissa näyttää käsitys olevan se, että järjestysvalta olisi toistaiseksi pidettävä työväen holhouksen alla ja jotakin tuontapaista saisi valiokuntakin lausua, että työväki miliisitoimikuntien välityksellä valvoo miliisilaitosta. Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Kun kokoukselle esitettävät asiat nyt olivat alustavasti käsiteltyt, päätettiin kokous tältä päivältä lopettaa, jotta valiokunnat saavat tänä päivänä aikaa töilleen. Seuraavana päivänä pidetään istuntoja klo 11—2 ja klo 4— niin kauan kuin asioita riittää tai toisin päätetään.

Kokous loppui klo 1,20 i.p.

Kolmas kokouspäivä.

Sunnuntaina kesäkuun 17 päivänä.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti ensin K. Manner, sitten S. Mäkelä.

Nimenuhdossa merkittiin poissaoleviksi E. Valpas, Sandra Lehtinen, J. Rainio, E. Salin, E. Lammintausta, A. Lindell, P. Lönnngren, E. Ikonen, J. Nurminen, A. Typpö, A. Halonen.

Läsnäolo-oikeus kokouksessa

myönnettiin valitusvaliokunnan ehdotuksen mukaan puoluetovereille J. Vankalle, J. V. Laiholle, J. Leinolle, K. Leppäselle, A. Aallolle, Edla Aallolle, J. Keinäselle, A. Rissaselle, K. Niemiselle, P. Heiskaselle ja Kituselle.

Venäjän sosialidemokratisen työväenpuolueen edustaja Aleksandra Kollontay kokouksessa.

Puheenjohtaja: Ilmoitan, että puoluekokouksella on ilo nähdä keskuudessaan Venäjän sosialidemokraattisen työväen luokan edustaja, toveri Aleksandra Kollontay.

Aleksandra Kollontay puhevuoron saatuaan lausui suomennoksen mukaan seuraavaa:

Toverit! Venäjän sosialidemokratian vallankumouksellisen siiven nimessä tervehdän teitä, jotka taistelette yhteistä taistelua vapauden puolesta, taistelette kapitalismin sortoa vastaan. Meillä on nyt edessämme yhteinen tehtävä ja yhteiset edut sitovat meitä taistelussamme. Nämä yhteiset tehtävät ovat taistelu imperialismia ja imperialistista politiikkaa vastaan, sitä imperialistista politiikkaa, jota väliaikainen hallitus käyttää. Tämä väliaikainen hallitus, johonka nyt kuuluu muutamia sosialisteja, jatkaa sitä samaa politiikkaa, jota aikaisempi hallitus on harjoittanut (hyvä!). Sen politiikka ei ole muuttunut ollenkaan. Tätä Venäjän väliaikaisen hallituksen politiikkaa, varsinkin sen sotapolitiikkaa, me Venäjän vallankumoukselliset sosialidemokratit, bolshevikit, vastustamme jyrkästi.

Onhan selvä, että myöskin teidän edut vaativat, että käydään jyrkkää taistelua sotaa vastaan, sodan lopettamisen puolesta (hyvä!).

Samoin me vastustamme jyrkästi hallituksen sisäpolitiikkaa. Tämä hallituksen sisäpolitiikka esiintyy varsinkin pienten kansojen sortamisessa. Tässä politiikassa tulee erikoisesti huomattavaksi suhtautuminen Suomen kysymykseen. Onhan tunnettua, että tähän saakka ei ole vielä Suomen kysymystä ratkaistu. Väliaikainen hallitus vakuuttaa, että tämä kysymys lopullisesti ratkaistaan kansalliskokouksessa. Mutta emmehän tiedä, millä tavalla kansalliskokous tämän tulee päättämään. Sen sijaan me vallankumoukselliset sosialidemokratit vaadimme, että nyt vallankumouksellisen tilanteen jatkuessa olisi ratkaistava kysymys Suomen itsenäisyydestä. Ja me kannatamme itsenäisyyden myöntämistä Suomelle aina Suomen eroamiseen saakka Venäjän valtakunnasta (hyvähuutoja, kättentaputusta!).

Me sosialidemokratit, bolshevikit, saimme vaikutettua toimeenpaneuvassa komiteassa, että toimeenpaneuvan komitean teeseihin, jotka tulevat nyt kokoontuneen sotilas- ja työväenneuvoston edustajakokouksen käsiteltäviksi, liitettiin ponsi, jossa puhutaan kansojen itsemääräämisoikeudesta aina siihen saakka, että ne voivat erota Venäjän valtakunnasta.

Toverit! Me bolshevikit tulemme jatkamaan taistelua sitä Venäjän väliaikaisen hallituksen politiikkaa vastaan, joka tarkoittaa pienten kansojen sortamista. Meillä esiintyy sosialistien joukossa sellaisia suuntia, jotka sanovat, että on välttämätöntä kannattaa hallitusta, on välttämätöntä mennä hallitukseen. Mutta tämä tällainen kannatuspolitiikka, se vahingoittaa työväen etuja. Me, kuitenkin sanoin, kannatamme pienten kansojen itsemääräämisoikeutta aina eroamiseen saakka. Ja tässä suhteessa meillä on yhteinen vihollinen. Meidän vihollisemme on se hallitusten ja yleensä imperialistinen politiikka, kapitalistinen politiikka, jota vastaan tulee taistelua käydä.

Kun minä sanon että me kannatamme pienten kansojen itsemääräämisoikeutta, niin miten tämä olisi toteutettavissa? Tämä saavutetaan siten, että saavutetaan täydellinen voitto kapitalistiluokasta ja sen imperialistisesta politiikasta. Meidän tulee taistella niitä suuntia vastaan, jotka esittävät väliaikaisen hallituksen kannattamista. Tässä taistelussa meillä on yhteisiä kosketuskohtia Suomen sos.-dem. kanssa. Meidän täytyy tällä pohjalla yhtyä taisteluun Venäjän valtakunnallisen imperialismin pyyteitä vastaan.

Meille sanotaan kyllä, että teitä vastassa on Saksan imperialistit. Niitä vastaan täytyy muka kaikki voimat koota, Mutta tämä on väärä kanta. Me emme voita mitään yhteistoiminnalla porvarillisten hallitusten kanssa vaan meidän täytyy pitää selvänä

työväen itsenäinen luokkapolitiikka ja sitä jatkaa. Meidän on yhdyttyvä taisteluun kaikkea työväen luokkapolitiikan sotkemista vastaan, kun tahdotaan saattaa meitä kannattamaan hallitusta ja imperialistisia pyyhteitä. Meidän täytyy jatkaa itsenäistä luokkapolitiikkaa ja me tulemme jatkamaan teidän kanssanne yhteistä taistelua Suomen kansan itsemääräämisoikeuden puolesta painostamalla porvaristoa ja taistelemalla kaikennäköisiä opportunistisia ja reformistisia suuntia vastaan, joita esiintyy kaikkien maitten sosialistisissa liikkeissä. Ainoastaan yhdistämällä sosialistiset vallankumoukselliset voimat voidaan voitto saavuttaa.

Taataksemme itsemääräämisoikeuden pienille kansoille täytyy meidän pyrkiä rakentamaan uutta työväen internationalea. Tätä varten täytyy meidän työskennellä siihen suuntaan, että Venäjällä ja Suomessa valta siirtyisi työväestön käsiin. Minkälainen pohja tulisi olemaan uudeilla internationaleilla? Ensinnäkin täytyy lopullisesti irtautua siitä opportunistisesta reformistisesta politiikasta, jota eräät sosialisteista harjottavat. Tämä politiikka näet on kukistanut toisen internationalen. Kulettiin vähimmän vastustuksen linjaa. Pidettiin tärkeinä pieniä reformeja ja parlamentarista toimintaa ja tämä kukisti internationalen. Sen kautta saavutettiin pieniä tuloksia, mutta jätettiin huomioon ottamatta kokonaan vallankumouksellinen suurlakko. Myöskin useissa eri maissa pidettiin tärkeänä hallitukseen menoa. Sosialisteja meni hallitukseen ja tällöin eräät suunnat sos.-dem:ssa kutsuttiin kannattamaan hallitusta.

Toiseksi mainitsen suhtautumisen maanpuolustukseen. Kolmannen työväen internationalen täytyy selvästi määritellä suhteensa sotaan. Niinkauan kuin tämä kysymys ei ole ratkaistu, ei voi rakentaa uutta työväen internationalea. Onhan selvää, ettei ole sellaista sotaa eikä taistelua, jota työväen täytyisi asettua kannattamaan maanpuolustuksen nimessä. Kaikki sota on imperialistista.

Kolmanneksi on tehtävä työtä siihen suuntaan, että kaikille pienille kansoille saadaan itsemääräämisoikeus.

Täällä teidän kokouksessanne on kysymys suurlakosta, jotta saataisiin kunnallinen valta. Tämä kysymys on erittäin tärkeä. Sitten teidän edessänne on myös kysymys Pietarin työväen- ja sotilasneuvoston kokoonkutsumasta internationale-kokouksesta. Me Venäjän bolshevikit suhtaudumme tähän kielteisesti, koska tähän kokoukseen on kutsuttu niitäkin sosialisteja, jotka seisovat maanpuolustuksen kannalla. Me emme voi hyväksyä yhteistoimintaa heidän kanssaan, sillä heidän ajamansa taistelusuunta on väärä. Se tuottaa työväen luokalle tuhoa. Siksi me emme voi mennä siihen kokoukseen.

Me sanomme käyvämmme selvää itsenäistä taistelua kaikkinaista imperialismia vastaan, kaikkinaista sellaista politiikkaa vastaan, joka kutsuu kannattamaan hallituksia ja maanpuolustusta, ja sanomme, että joka meidän taktiikkaamme kannattaa, tulkoon meidän mukaamme. Silloin vasta me voimme rakentaa työväen internationalen.

Niinkuin olette kuulleet, on kutsuttu myös zimmerwaldilaisten kokous, mutta täytyy huomauttaa, että sielläkin on erimielisyyksiä, sielläkin ovat mielipiteet jakautuneet, mutta me kannatamme sellaista internationalen kokousta, joka käy selvää ja jyrkkää taistelua imperialismia vastaan kaikissa sen muodoissa. Ja minä tahtoisin kysyä: voiko Suomen sos.-demokratia lähettää edustajiaan näihin kokouksiin? Minun mielestäni Suomen olisi kannatettava zimmerwaldilaisten kokousta. Suomen sos.-dem. on ennenkin usein meille näyttänyt selvää, jyrkkää kantaa. Se on näyttänyt meille hyvän esimerkin monessa kysymyksessä ja siitä syystä minä otaksun, että Suomen sos.-demokratit kannattavat zimmerwaldilaisten kokousta.

Venäjän vallankumouksen kuuhu on vielä korkealla. Sen vaikutukset ulottuvat ja leviävät yhä laajemmalle kaikkiin maihin. Paraikaa esiintyy Englannissa vallankumouksellista levottomuutta. Myöskin Saksassa elintarvepulan johdosta syntyy mielenosotuksia ja vastalauseita. Venäjän vallankumous johtaa meidät uusiin vaiheisiin, se johtaa siihen että työväki kaikissa maissa kukistaa imperialismin. Minä kutsun teidän tähän taisteluun, joka tarkoittaa kansojen vapautumista kapitalismista ja imperialismista. Eläköön uusi työväen internationale, joka käy sotaa kapitalismia ja imperialismia vastaan!

Puheenjohtaja K. M a n n e r vastasi tähän:

Toveri Kollontay! Tervehdin Teitä ja Teidän kauttanne Venäjän sos.-dem. puoluetta. Teidän rikassisältöinen puheenne sisälsi erään kohdan, joka näinä aikoina on meitä suomalaisia sos.-demokrateja puoleensa vetänyt. Te puhuitte pienten kansojen oikeudesta ja mitä se sivusta Venäjän sos.-demokratiasta, johon Te kuulutte, siitä ajattelee. Suomen työväestö on sadan vuoden aikana elänyt täällä kotimaisen porvariston riistämänä ja sortamana ja samalla se on koko ajan saanut tuntea niskassansa vieraitten vallanpitäjien piiskaa eikä ainoastaan sorron ruoskaa, vaan myös militarismien uhkaa. Toisin ajoin tämä vieras sorto on käynyt niin kovaksi ja katkeraksi, että se on tavattomasti ehkäissyt suorastaan sitä luokkataistelua, jota meillä täällä on käyty. Se on kahlehtinut tämän maan työväestöä käsistä ja jaloista ja joskus painanut sen melkein työkyvyttömäksi ja saattanut sen taistelijat äänettömiksi.

Koskaan emme ole mielestämme päästäneet sitä ajatusta, että kerran pitää koittaa tämän maan työväestölle aika, jolloin se saisi käyttää kaikki voimansa työväenluokan vapauttamiseksi tässä maassa, saisi molemmin käsin tehdä sitä työtä eikä vain toisella. Näiden hirmuisten sotavuosien aikana meidän työskentelymme oli monella tavalla ehkäisty. Mutta silloinkaan emme lakanneet toivomasta parempia aikoja. Me emme antaneet sokaista itseämme niiden lupauksen, joita ympärysvaltioiden imperialistiset piirit julkaisivat pienten kansojen oikeudesta ja vapaudesta, joka mahdollisesti sodan loputtua annettaisiin. Me tiesimme, että ne olivat hätälupauksia, lupauksia, joiden lunastaminen tuskin milloinkaan tulisi kysymykseen, ellei noiden maiden imperialismia lyötäisi maahan. Mutta me olimme vakuutetut siitä, että kansainvälinen sos.-dem. tulisi aikanaan tekemään tehtävänsä tämänkin ei ainoastaan meidän kansamme ja sen köyhälistön, vaan kaikkien maiden köyhälistön yhteisen ihanteen toteuttamiseksi. Venäjän vallankumous nosti yhtäkkiä etualalle nämä kysymykset. Se antoi uskallusta meillekin kohottaa nämä vaatimuksemme voimakkaammin esille ja se on myös avannut teille mahdollisuuden lausua peittelemättä ja suoraan ajatuksenne näistä asioista.

Me tiedämme, kuten Te puheessanne lausuite, että vaikka tsarismi Venäjällä on kukistettu, niin siellä kapitalismi ja imperialismi elää. Se elää väliaikaisen hallituksen haahmossa, sitä edustaa Venäjän porvaristo. Ne eivät koskaan tahdo päästää käsistään vapaaehtoisesti edes niin pientä lihapalaa kuin on imperialismille tämä pieni kolmen miljoonan asukkaan asuma Suomi. Me siis tiedämme, että meillä on vielä taistelu, ehkäpä kovempi kuin ennen, sillä moderni kapitalismi ei koskaan hevillä luovu siitä, mihin se tähtää.

Te kutsuite Venäjän väliaikaisen hallituksen Suomi-politiikkaa „sisäpolitiikaksi“. En tahdo kanssanne riidellä siitä, onko se sisäpolitiikka vai ulkopoliittia. Meidän suomalaisten kannalta se pikemmin on ulkopoliittia. Teidän tätä asiaa käsittelevä lausuntone osa vahvisti meissä niitä toiveita, joita meillä on ennenkin ollut Venäjän luokkatietoisen köyhälistön harrastuksesta ja pyrkimyksestä tässä suhteessa. Teidän puheenne elvytti meidän taisteluamme ja pyrkimystämme tähän suuntaan. Ja minä uskon tämän kokouksen mielipiteen lausuvani, kun kiitän niistä virkistävästä vakuutuksista ja lausunnoista, joita tässä suhteessa annoitte (hyvä!). Niin paljon kuin me luotamme Venäjän luokkatietoiseen työväkeen ja niin paljon kuin siltä odotammekin, niin silti, kuten Tekin, olemme vakuutettuja siitä että pienen Suomen kansan asia samoin

kuin kaikkien muiden pienten kultturi-kansojen asia on kansainvälinen asia, internationalinen asia ja sen takia me luomme silmämme sekä itään että länteen, etelään ja pohjoiseen päin (hyvä!). Me olemme vakuutettuja siitä, että niitä pyrkimyksiä joita Suomen sos.-demokratia tässä kannattaa, täytyy kaikkien muiden luokkatietoisten työläisten kannattaa, jos tahtovat olla sosialidemokrateja. Pyydän kiittää tervehdyksestänne ja ystävällisistä sanoistanne ja pyydän kokousta yhtymään seuraavaan: eläköön Venäjän mainehikas ja voittoisa sosialidemokratia!

Toveri H. Hallénin hyvästijättö.

P u h e e n j o h t a j a: Ruotsalainen toveri Hallén on ilmoittanut olevansa nyt pakotettu lähtemään kotimatalle ja pyytää saada lausua jäähyväisensä.

H a l l é n: Kunnioitettavat puoluetoverit! Minä valitettavasti olen estetty olemasta täällä loppuun asti, mutta tahdon käyttää tilaisuutta hyväkseni lausuakseni kiitokset siitä ystävällisyydestä, mitä minulle on osotettu. Minä olen täällä tullut siihen vakaumukseen, että suomalaiset toverit osaavat toimia voimakkaasti ja itsetietoisesti. Ja minä iloitsen, että ruotsalaisilla on täällä Suomessa niin arvokas taistelutoveri, joka varmaankin tulee seisomaan pohjois-Europan työväen puolueiden etunenässä. Tärkeintä on meillä nykyään taistelu rauhan puolesta ja militarismia vastaan. On luonnollista, että haetaan apua kaikkialta. Ei pidä sitoa käsiänsä, vaan pitää tutkia kaikkia julistuksia. Jos me tulemme siihen tulokseen, että Zimmerwaldin internationale on parempi, niin pitäisi kuitenkin pysyä vuorovaikutuksessa myös vanhan internationalen kanssa. Sillä vaikkakin sen keskuudessa on sellaisia, jotka ovat pettäneet työväen asian ja astuneet sen verivihollisen kanssa yhteistoimintaan, niin on kuitenkin vielä silläkin taholla paljon sellaisia tovereita, jotka ovat pysyneet uskollisina. Meidän pitäisi siis yhdistää voimat, sillä meitä yhdistää yhteinen viha ja taistelu militarismia vastaan. Se on meidän yhteinen vihollisemme ja se iloitsee siitä, jos meidän keskuudessamme vallitsee eripuraisuutta.

P u h e e n j o h t a j a: Kunnioitettava puoluetoveri! Kiitän kokouksen puolesta, että olette ollut läsnä kokouksen käsittelyissä ja pyydän, että Te kun palaatte kotimaahanne, viette meidän veljelliset tervehdyksemme Ruotsin työväestölle ja meidän tervehdyksemme, että Ruotsin työväen luokka jatkaisi taisteluaan, ja saavuttaisi suuria voittoja. Lopetan sanoilla: au revoir!

Helsingin venäläisen työväen edustajan tervehdys.

P u h e e n j o h t a j a : Täkäläisen sosialidemokraattisen venäläisen työväen edustaja, toveri A. Taimi on kokouksessa. Pyydän lausua hänet kokouksen puolesta tervetulleeksi ja annan hänelle puheenvuoron.

A. T a i m i : Arvoiset aatetoverit! Itämeren laivaston merisotilaitten Helsingissä olevan merisotilaitten ja työväestön puolesta, jotka kuuluvat Venäjän sosialidemokratian paikallisjärjestöön, n. s. bolshevikien siipeen, lausun teille tervehdyksen ja tämän kautta koko Suomen sosialidemokraattisen puolueen jäsenille. Meidän hartain toivomuksemme olisi se, että me tämän Venäjän vallankumouksen jälkeen, kun olemme päässeet myös julkiseen toimintaan, pääsisimme toistemme kanssa mitä kiinteimpään yhteistoimintaan saavuttaaksemme mitä pikimmin kaikki ne toivomukset, joita olemme ohjelmallisesti eteemme ottaneet. Näiden tovereiden puolesta minä pyydän esittää kolminkertaisen eläköön-huudon Suomen sosialidemokraattiselle puolueelle!

P u h e e n j o h t a j a : Kokouksen puolesta pyydän kiittää toveri Taimea tuomistaan terveisistä edustamiltansa tovereilta. Meille on mieluista nähdä joukossamme täällä Suomessa olevain venäläisten työläisten edustaja. Pitkän aikaa on täällä Suomessa sosialidemokratisia venäläisiä työläisiä löytynyt. Mutta vanha järjestelmä, tsarismi, kaikin tavoin ehkäisi heidän järjestymispyrkimyksiään. Helsingin työväenyhdistyksen keskuudessa löytyi kyllä venäläinen osasto, mutta sen toiminta oli vaikeaa, sillä sen keskuuteen hankittiin provokkattoreita ja sen jäseniä vangittiin ja sen työskentelyä ehkäistiin, eikä se saanut jatkaa sitä hedelmällistä työtä, mikä sillä olisi ollut venäjänkielisten työläisten järjestämiseksi tässä maassa. Nyt ovat mahdollisuudet tällekin työlle auenneet. Täällä on jo venäläinen työläisjärjestö. Ne ovat jo näyttäneet, miten ne taistelevat suomalaisten työläisten kanssa käsikädessä yhteisten pyrkimysten voittamiseksi. Minä uskon, että tämä läheinen vuorovaihtus, tämä yhteinen luokkataistelu tulee jatkumaan. Pyydän siis, samalla kun lausun toveri Taimen tervetulleeksi kokoukseen, lausua venäläisille tovereille onnitteluni siitä, että he tässäkin maassa ovat tilaisuudessa järjestymään luokkataistelua varten. (Kättentaputusta).

Kunnallisen valistustoiminnan järjestäminen.

Esitettiin valistusvaliokunnan näin kuuluva mietintö kunnallisen valistustoiminnan järjestämisestä:

„Puoluekokous lähetti tämän kysymyksen valiokunnalle ilman evästyksiä, joten valiokunnalla on ollut ehdotuksensa tekemisessä käytettävä ainoastaan asiasta olevat alustukset ja puoluetoimikunnan niiden johdosta antama lausunto.

Kysymystä käsitellessään on valiokunta pitänyt pohjana Puoluetoimikunnan lausuntoa, ja katsonut tarpeelliseksi kiinnittää erikoisesti huomiota kunnallisasiain neuvontatoimiston perustamiseen puoluetoimiston yhteyteen.

Neuvontatoimiston tulee ensisijassa huolehtia kunnallisen toiminnan ja valistustyön järjestelyn ohjaamisesta puolueen keskuudessa, valmistamalla ehdotuksia, toimintasuunnitelmia ja toimittamalla varsin tarpeen olevan alustuksensa mainitun käsikirjan sekä antamalla ohjeita kunnalliskysymyksen periaatteellisesta ja käytännöllisestä puolesta.

Edellyttäen, että uudet kunnallislait pian astuvat voimaan, ja työväestö sentakia tulee tarvitsemaan välttämättömiä ohjeita kunnallisten asioiden järjestelyssä, pitää valiokunta neuvontatoimiston perustamista kiireellisenä.

Kun tällaisessa toimistossa tulee olemaan siksi paljon työtä, ettei sitä voi sivutoimena hoitaa, katsoo valiokunta, että tätä tarkotusta varten on puolueen palvelukseen otettava vakituinen toimitsija.

Puoluetoimikunnan lausunnon ja edelläolevan perusteella ehdotamme kokouksen päätettäväksi:

että puoluetoimikunta velvotetaan perustamaan valvontansa alaisena toimiva kunnallisasiain neuvontatoimisto ja palkkaamaan siihen tarkotukseen tarvittavan henkilön;

että puoluetoimikunta kutsuisi vaalipiirien sihteeri yhteiseen kokoukseen neuvottelemaan ja päättämään kunnallisen valistustyön ja kunnallisen toiminnan järjestämiseksi ja

että vaalipiirien sos.-dem. piiritoimikunnat ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin luento- ja opastuskurssien aikaansaamiseksi sekä, että kunnallisjärjestöt, ja siellä missä niitä ei ole, yksityiset yhdistykset ovat vuorovaikutuksessa piiritoimikuntien kanssa siinä tehtävässä.

Helsingissä 16 p:nä kesäkuuta 1917.

Vilho Laine.

Isak Penttala.

H. Hurmevaara.

Heikki Laakso.

A. Salo.

Oskari Suutala.

Aleksi Aaltonen.

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan keskustelutta.

Käsiteltäväksi esitettiin seuraava valistusvaliokunnan mietintö n:o 2,

puolueneuvoston jäsenten valintaperusteen muuttamisesta.

„Valiokunta ehdottaa, että puolueneuvoston jäsenten valintaperuste muutetaan sellaiseksi,

että vaalipiirijärjestöistä valitaan puolueneuvostoon jäseniä piirijärjestöjen jäsenmäärien suuruuden mukaan, yksi kullakin alkavalta 4,000 jäseneltä sekä yhtä monta varajäsentä;

että jo tässä kokouksessa puolueneuvoston jäseniä hyväksyttäessä noudatetaan tätä valintaperustetta;

että tällä kertaa neuvoston jäsenten valitsemisen perusteena pidetään 1916 vuoden lopulla piirijärjestöissä olleita jäsenmääriä ja siis hyväksytään neuvoston jäseniksi Uudenmaan vaalipiiristä 4, Viipurin länt. 3, Turun etel. 2, Turun pohj. 2, Hämeen etel. 2, Hämeen pohj. 2, Viipurin it. 2, Kuopion länt. 2, Vaasan it. 2, Mikkelin 1, Kuopion it. 1, Vaasan etel. 1, Vaasan pohj. 1, Oulun etel. 1, Oulun pohj. 1 edustaja sekä yhtä monta varajäsentä kustakin piiristä;

että tämän puolueneuvoston jäsenten valintaperusteet muutoksen johdosta puolueen järjestösääntöjen 21 §:än 7 kohta muutetaan näin kuuluvaksi: „valitsee puolueneuvostoon yhden jäsenen kutakin alkavaa 4,000 jäsentä kohti sekä yhtä monta varajäsentä“, sekä 63 §:än 2 kohta näin kuuluvaksi: „piirikokouksien, 21 §:än 7 kohdan mukaan, valitsemat ja puoluekokouksen hyväksymät jäsenet“.

Erikielisten liittojen edustuksesta puolueneuvostossa ehdottaa valiokunta,

että erikielisten liittojen yhteinen edustajaluku puolueneuvostossa pysytetään entisellään ja että ne paikat toistaiseksi jaetaan tasan ruotsinkielisten ja venäjänkielisten kesken.

Helsingissä 16 p. kesäk. 1917.

Vilho Laine.

H. Hurmevaara.

A. Salo.

Heikki Laakso.

Isak Penttala.

Oskari Suutala.

Aleksi Aaltonen.“

Asiasta syntyi seuraava päätöskeskustelu:

M. Turkia: Kun puoluetoimikunta teki puoluekokoukselle ehdotuksen, että puolueneuvoston valintaperusteena olisi 5000 jäsentä, nimittäin että kullakin alkavalta 5000 jäseneltä valittaisiin

yksi jäsen, niin perustui tämä näkökanta siihen, että tätä järjestelmää ei tarvitseisi ainakaan seuraavassa puoluekokouksessa muuttaa. Nyt on selvää, että seuraavassa puoluekokouksessa, kun tulee puolueeneuvoston jäsenet hyväksyttäväksi nykyisen jäsenmäärän perusteella — ellei seuraavassa niin ainakin sitä seuraavassa — niin silloin, kun puolueen jäsenmäärä on noussut viime vuoteen verrattuna enemmällä kuin toisella puolella, tulee mahdollisesti myös tämä peruste muuttumaan. Sillä ellei koroteta perustetta, niin puolueeneuvoston jäsenmäärä saattaa tulla kovin suureksi. Mutta kun nyt valiokunta on tätä ehdottanut, niin en minä tahdo sitä vastustaa, sillä tuo muutos, jos se tulee, olkoon se sen aikainen asia. Tämän vain tahdoin sanoa selitykseksi.

Mutta täällä on sitten valiokunta tehnyt muutosehdotuksen puoluetoimikunnan ehdotukseen erikielisten liittojen edustukseen nähden. Tämän valiokunnan ehdotuksen mukaan tulisi ruotsalaisen työväen edustus vähenemään puolella. Minun mielestäni ehdotus tässä muodossa ei ole puolueellemme onneksi. Tahtoisin, että edelleenkin annettaisiin ruotsalaisten pitää se edustajaoikeus, mikä heillä tähänkin saakka on ollut, nimittäin saada puolueeneuvostoon 4 jäsentä. Tähän saakka nämä jäsenet on ruotsalainen työväki saanut neljästä eri piiristä. Jos nyt supistettaisiin ruotsalaisen työväen edustus kahteen jäseneseen, niin ruotsalainen työväki kai käsittäisi tämän toimenpiteen ehkä kansallisista intresseistä johtuneeksi ja ainakin ruotsalainen kapitalistiluokka koettaisi tulkita tätä kaikkialla sillä tavalla. Kun nyt ruotsalainen työväki kaikissa vaalipiireissä on heräämässä, niin ei pitäisi antaa porvaristolle tuollaista asetta. Sitä ei anneta, jos tässä kohdin hyväksytään puoluetoimikunnan ehdotus, että annetaan heidän edelleenkin saada sama edustajamäärä puolueeneuvostoon. Tämän lisäksi venäläiselle työväestölle myönnettäisi 2 paikkaa puolueeneuvostossa. Tällä tavoin tulisi 2 jäsentä lisää puolueeneuvostoon eri kielisiltä, mutta vältettäisiin riita ja katkeruus.

E. H ä r m ä : Yhdyn kannattamaan Turkian tekemää ehdotusta (kannatetaan).

H. H u r m e v a a r a : Kun valiokunnan ehdotuksen mukaan tulee puolueeneuvostoon vuoden 1916 jäsenluvun perusteella kuulumaan vain 5 jäsentä enemmän kuin puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaan, niin kysyisin puoluesihteeriltä, että jos hän on kerran varma siitä, että ensi kokouksessa on jäsenmäärä puolta suurempi, niin eikö puoluetoimikunnan ehdottaman perusteen mukaan jo tarvittaisi ensi kokouksessa ottaa esille kysymys puolueeneuvoston jäsenten valintaperusteesta. Kun Tampereen puoluekokoukses-

sa herätettiin tämä puoluenevoston valintaperusteen muuttaminen, niin silloin nimenomaan kehoitettiin puoluetoimikuntaa harkitsemaan ja samalla tekemään ehdotuksia tuosta erikielisten liittojen edustuksesta neuvostossa. Puhuja katsoi ruotsinkielisillä olleen suhteettoman runsaan edustuksen tähän asti. Vaikka eri kansallisuuksien liitoilla tulee olemaan ainoastaan kaksi edustajaa kummallakin, voivat ne siten olla tarpeellisessa vuorovaikutuksessa. Ja sellaisen vuorovaikutuksen aikaansaaminen juuri olikin tarkoituksena silloin kuin vieraskielisten edustus puoluenevostossa järjestettiin. On pyytävä siinä, että varsinainen päätäntövalta pysyy puolueen jäsenmäärää vastaavana. Kannatti valiokunnan mietinnön hyväksymistä muuttamattomana.

O. S u u t a l a kannatti valiokunnan ehdotusta.

V. L e h o k a s kannatti ehdotusta, että ruotsinkielisten edustajain luku puoluenevossa pysytettäisiin entisellään. Venäjänkielisille olisi annettava 2 edustajaa. Puoluejärjestösääntöihin olisi tehtävä muutos, että erikielisillä liitoilla on neuvostossa 6 edustajaa.

K. H ä m ä l ä i n e n katsoi, että kun puoluenevoston tulee puoluekokousten väliajoilla käyttää puolueen päätäntövaltaa, on koetettava katsoa, ettei neuvostossa suhteettoman paljon anneta paikkoja kansallisille ryhmille. Ruotsinkieliset voisivat valita edustajansa läänittäin ja täten tulisi heidän edustajalukunsa olemaan 3.

K. H. W i i k i n mielestä olisi kohtuutonta jos ruotsalaisten edustus neuvostossa tällä kertaa vähennettäisiin, juuri nyt, kun ruotsinkielisten jäsenten luku puolueessa on kasvanut.

H i l d a S e p p ä l ä kannatti Lehokkaan ehdotusta.

H. H u r m e v a a r a huomautti, että jos ruotsinkielisten jäsenten lukumäärä kasvaa niin saavat he, samoin kuin suomenkielisetkin lukumääräänsä vastaavan edustuksen. Useimpien paikkojen nyt varaaminen olisi etuoikeuksien myöntämistä.

Y. K a l l i n e n kannatti ruotsalaisten nykyistä etuoikeutettua asemaa puoluenevostossa toistaiseksi säilytettäväksi.

V. P e r t t i l ä ei myöskään kannattanut ruotsalaisten toveriensa edustuksen vähentämistä.

O. T u o m i yhtyi valiokunnan mietintöön.

M. T u r k i a: Jos voitaisiin osottaa, että se entinen ruotsinkielinen työväen edustus on tuottanut puolueelle vahinkoa, niin silloin voisi olla jotakin asiallista perustetta muutokselle. Minä en ainakaan ole sellaista huomannut. Kun sitä paitsi suomalaisten edustajain luku kasvaa, niin miksikä ruotsalaisten edustusmäärää supistettaisiin. Tämä valiokunnan ehdotus synnyttää epäilemättä

riitaa puolueen keskuuteen ja tähän ei ole kai puolueen tarkoitus (Hurmevaara: järjestetään edustus suhteelliseksi).

Kun tähän saakka on ollut sellainen menettelytapa, että ruotsinkieliset kustakin neljästä vaalipiiristä ovat valinneet yhden edustajan, niin miten sitten järjestettäisiin, että ruotsalaiset valitseisivat nyt kaikkiaan 2? Esim. Vaasanläänin eteläisestä ja pohjoisesta tulee kummastakin valittavaksi ainoastaan yksi. Siellä tulee tietysti riita, kumpiko valitaan, ruotsalainen vaiko suomalainen. Kummassakin on suomalainen väestö voimakkaampi ja se valitsee silloin suomalaisen. Se herättää tietysti katkeruutta. Jos hyväksytään puoluetoimikunnan ehdotus, niin vältetään kaikki riita. Sen jäsenen lisäys, mikä tulee venäläisten kautta, ei neuvoston jäsenmäärään nähden merkitse paljoakaan.

K. M y l l y m ä k i yhtyi Turkian tekemään ehdotukseen. Ei ole suotavaa, että ruotsalaisen työväen liikkeen ollessa juuri elpymässä, ruvetaan rakentamaan sille sulkuja.

E. E l o kannatti Hämäläistä.

P u h. j o h t: Puhevuorot ovat loppuunkäytetyt. Turkia on ehdottanut, että valiokunnan mietinnön viimeinen ponsi muutettaisiin siten, että ruotsalaiset toverit saisivat edelleenkin säilyttää 4 paikkaa puoluenoulostossa. —

K. Hämäläinen on tehnyt ehdotuksen, että ruotsalaisille myönnettäisiin 3 paikkaa. Tätä ehdotusta on Elo kannattanut.

Turkian ja Hämäläisen ehdotuksen välillä äänestettiin ensin, jolloin Turkian ehdotus hyväksyttiin suurella enemmistöllä.

Lopullisesti valiokunnan mietinnön ja Turkian ehdotuksen välillä äänestettäessä oli Turkian ehdotuksen puolella valtava enemmistö.

Valiokunnan mietintö tuli siis hyväksytyksi Turkian tekemällä muutoksella.

Kunnallislakiasia.

Lakiasiaainvaliokunta esitti mietinnössään n:o 1 asiasta seuraavaa:

„Saatujen tietojen nojalla on valiokunta harkinnut uusien kunnallislakiehdotusten erinäisiä kohtia sekä sosialidemokratisten ja porvarillisten edustajain välillä tässä asiassa olevia asiallisia erimielisyyksiä. Ajan vähyyden tähden ei valiokunnalla kuitenkaan ole ollut tilaisuutta ottaa tarkastettavakseen puheenaolevia lakiehdotuksia niin suuressa määrässä kuin olisi saattanut olla tarpeellista.

Sosialidemokratien ja porvarillisten väliset huomattavimmat riitakohdat ovat seuraavat:

Äänioikeusasiassa porvarilliset tahtovat ikärajaksi 21 vuotta, sosialidemokratit 20 vuotta.

Porvarilliset tahtovat asetuksiin m. m. sellaisen määräyksen, että äänioikeutta ei olisi sillä, joka muusta syystä kuin kunnallisviranomaisten todistaman varattomuuden tähden on jättänyt maksamatta hänen maksettavakseen määrättyt kunnallisverot. Tätä rajoitusta sosialidemokratit eivät ole hyväksyneet. Mutta sosialidemokratistenkin edustajain hyväksymän kannan mukaan äänioikeutta vailla olisi

1) se, joka on holhouksen alaisena; ja

2) se, joka lainvoimaisen tuomion nojalla on kansalaisluottamusta vailla taikka on kelvoton maan palvelukseen tai toisen asiaa ajamaan; sekä

3) se, joka on vaaleissa ostanut tai myynnyt ääniä, 3 vuoden ajan sen jälkeen kun hänet sanotusta rikoksesta on tuomittu.

Kunnallishallintojen vallan rajoittamiseksi porvarilliset ehdottavat:

Kaupunginvaltuuston (samoin maalaiskunnan valtuuston) päätös on, päästäkseen voimaan, alistettava senaatin talousosaston tarkastettavaksi ja vahvistettavaksi, kun se koskee:

1) sellaisen kiinteän omaisuuden tai oikeuden myymistä, panttaamista tai vaihtamista, joka lahjan tai testamentin kautta on tullut kunnan omaksi ja on määrätty käytettäväksi sen yhteiseksi hyödyksi jotakin erityistä tarkoitusta varten, niin myös sellaista välipuhetta tai sovintoa, joka vaikuttaisi sen oikeuden muuttamista tai supistamista, mikä kunnalla on sellaiseen kiinteistöön tai etuun; ja

2) lainan ottamista kolmea vuotta pitemmäksi maksuajaksi ja sellaisen lainan maksusuunnitelman vahvistamista.

Sosialidemokratit eivät ole hyväksyneet tätä porvarillisten ehdotusta. Ainoastaan liikennemaksuja koskevat kuntain päätökset olisivat sosialidemokratien hyväksymän kannan mukaan alistettavat vahvistettaviksi.

Määräenemmistöistä porvarilliset edustajat ehdottavat:

Kun käsitellään kysymyksiä seuraavista asioista, vaaditaan päätöksen tekoon, että kaksikolmannelta saapuvilla olevista valtuutetuista ehdotusta kannattaa:

1) kiinteän omaisuuden ostamisesta, myymisestä tai vaihtamisesta;

2) uudesta yrityksestä, joka aiheuttaa vuosittain uusiutuvaa menoa:

- 3) kunnallisten liikeyritysten perustamisesta tai hankkimisesta;
- 4) yrityksestä tai menosta, johon varoja ei ole osoitettu meno- ja tuloarviossa;
- 5) pysyväisiksi tarkoitettujen rahastojen perustamisesta; ja
- 6) lainan ottamisesta, jolloin kuitenkin maksusuunnitelma vahvistetaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

Sosialidemokratien hyväksymän kannan mukaan vaadittaisiin määräenemmistö (kaksikolmannelta) ainoastaan kiinteän omaisuuden myymisestä, panttaamisesta tahi vaihtamisesta päätettäessä.

Nuo ovat tärkeimpiä riitakohtia sosialidemokratien ja porvarillisten välillä. Porvarien sanomalehdissä ja porvarillisten suullisissa lausunnoissa on uhkailtu, että ellei sos.-dem. eduskuntaryhmä näissä kohdissa peräänny samalle kannalle porvarillisten kanssa, tulevat porvarilliset edustajat äänestämään tekeilläolevat lakiehdotukset yli vaalien. Erimielisyydet kuitenkin, kuten näkyy, koskevat niin tärkeitä asioita, että valiokunnan mielestä sanotunlainen perääntyminen ei voi tulla kysymykseen. Ensinnäkin valiokunnan mielestä sosialidemokrateilla on riittäviä syitä pysyä edelleenkin 20 vuoden ikärajan kannalla. Eikä kuntain itsehallinto-oikeutta ole kahlehdittava sillä tavalla kuin porvarit tahtovat, s. o. saattamalla kuntain päätökset tärkeissä asioissa hallituksen vahvistuksesta riippuvaisiksi. Erittäin tärkeätä on vihdoin, että kunnallishallinnoissa varataan päätösvalta enemmistölle eikä vähemmistölle. Porvarien määräenemmistöehdotukset kuitenkin sisältävät asiallisesti sen, että kunnan valtuustoissa verrattain pieni vähemmistö voisi juuri kaikista tärkeimmistä asioista estää sellaiset päätökset ja sellaisen kunnallispolitiikan, mitä enemmistö tahtois. Porvarien mainitun määräenemmistösuunnitelman toteuttaminen supistaisi kunnallisen äänioikeuden kansanvaltaistuttamisen merkityksen jokseenkin vähäiseksi. Kun työväestö kunnallisellakin alalla tahtoo asiallista eikä vain näennäistä valtaa, on valiokunnan mielestä moinen suunnitelma ehdottomasti hylättävä. Niinikään on valiokunnan mielestä hylättävä sekin porvarillisten edellämäinittu ehdotus, jonka mukaan kunnallisverojen maksaminen tulisi äänioikeuden saamisen ehdoksi. Kunnallisverojen periminen kaikilta maksukykyisiltä on tehtävä mahdolliseksi toisilla lainsäädäntökeinoilla, eikä laittamalla sellaisia takaportteja kuin porvarit nyt aivan toisissa tarkoituksissa ehdottavat.

Eduskunnan kunnallisvaliokunnan mietinnössä ehdotettiin kunnanvaltuustojen ja kunnallislautakunnan vaalikauden pituus 2 vuodeksi. Nyttemmin kuitenkin ilmoitetaan myöskin sos.-dem eduskuntaryhmän enemmistön asettuneen kannattamaan 3-vuotista vaali-

kautta, jota porvarien vastalauseessa oli ehdotettu. Valiokunta puolestaan pitää suotavana 2-vuotisen vaalikauden säätämistä.

Kunnallinen vaalitapa tulisi uuden vaalilakiehdotuksen mukaan suhteelliseksi. Poikkeuksena tästä yleisestä säännöstä ehdotetaan kunnallisvaliokunnan mietinnössä, että Lapin kihlakuntaan kuuluvissa kunnissa saataisiin käyttää joko suhteellista tai enemmistövaalitapaa. Tuollaisen poikkeuksen säätäminen saattaisi johtaa siihen, ettei työväestö noissa kunnissa ainakaan vielä pitkään aikaan saisi edustajiaan kunnallishallintoihin. Valiokunnan mielestä sos.-dem. eduskuntaryhmän tulisi ottaa tämä kysymys uudelleen harkittavaksi, koska ei liene olemassa riittäviä syitä säätää enemmistövaalitapaa sallituksi ainakaan kaikissa Lapin kihlakunnan kunnissa.

Valiokunta ehdottaa,

että Puoluekokous hyväksyisi edellä lausutut huomautukset sosialidemokratisen eduskuntaryhmän huomioon otettaviksi ja velvoittaisi sosialidemokratisen eduskuntaryhmän tarmokkaasti toimimaan uusien kunnallislakien pikaisen säätämisen ja voimaansaattamisen aikaansaamiseksi.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa valiokunnan jäsenet

K. H ä m ä l ä i n e n,
A. S i r é n,
V. H a u k k a r i u t t a,

E. E l o,
K. N i e m i,
K. M y l l y m ä k i.

Keskustelu:

K. M a n n e r: Valiokunta on käsitellessään niitä riitakohtia, joita on porvarien ja sos. dem. välillä kunnallisasiassa esiintynyt, myös maininnut erään, joka koskee vaalikauden pituutta. Valiokunta mainitsee, että kunnallisvaliok. mietinnössä oli vaalikauden pituus ehdotettu 2 vuodeksi, mutta myöhemmin oli sos. dem. ryhmä päättänyt tässä kohden tarkistaa valiok. kantaa ja silloin päättänyt ehdottaa vaalikauden 3 vuodeksi. Myönnän että vaalikauden 2 vuotisena pitämisellä on eräitä etuja, tärkein se, että valtuusto pikemmin saadaan vaihtumaan, silloin kun se esim. ei vastaa työväen vaatimuksia. Kuitenkaan en näe tämän seikan olevan ihan tarpeellisen työväen edun kannalta. On nim. otettava huomioon, että näinä ensi vuosina meillä epäilemättä tulee olemaan suuret tehtävät kunnallispolitiikassa ja siis myös kelvollisten työvoimien

kysyntää ja epäilemättä myös jonkun verran tottumattomuutta niissä tehtävissä. Joku voi huomauttaa, että silloinpa ensi kerroilla voidaan erehtyä valtuutettujen valinnasta ja siis uusiminen on pikemmin tarpeen. Mutta luulen toiselta puolen, että olivatpa olot mimmoiset hyvänsä, ei vallan pian saada kaikinpuolin kehittyneitä ja pysyviä voimia vaan ehkä kuluu puolivuosisikymmen ennenkuin on päästy tottumaan asioihin ja voidaan sanoa oltavan täysin perehtyneitä kunnallisten asioiden hoitoon. Porvarit ovat pitäneet tiukasti kiinni 3 vuotisesta vaalikaudesta ja esittävät tämän kantansa tueksi omia mielipiteitään. Epäilemättä yhtenä vaikuttimena on heillä se, että heidän tottuneempiin voimiin perustuva vaikutusvaltansa ei niin pian heikentyisi edes kansanvaltaisen kunnalliskomennon aikana. Mutta kun en pidä puolueemme tulevalle kunnallispolitiikalle tuiki välttämättömänä 2 vuotista vaalikautta ja kun se mielestäni synnyttää pikkuasiasta riidan porvarien ja sos. dem. välillä eduskunnassa ja porvarit ovat jossain määrin halunneet vastustaa koko uudistusta, niin olisi ehkä paras poistaa tuo syy mahdolliselle vaalien yli lykkäämiselle. Eihän tuo seikka ehkäise kunnalliselämän kansanvaltaistuttamista ollenkaan.

Sitäpaitsi on tämän tukena vielä yksi seikka. Sikäli kuin muistan, päätti Tampereen puoluekokous hyväksyessään ehdotuksen uusiksi kunnallislakeiksi m. m. että kolmivuotinen vaalikausi saisi olla käytännössä. Arveltiin näet, että jos kunnallisten asiain hoito yhdellä kertaa joutuisi uusiin, kenties niihin tutustumattomien käsiin, valtuuston yhtäkkiä erotessa ja uusien vaalien tapahtuessa, olisi siitä haittaa. Siksi olisi ehkä suotavaa, että valtuutetuista eroaisi ainoastaan kolmannes kerrallaan, jotta vaalit toimitettaisiin joka vuosi. Se myös elvyttäisi kunnallisasiain harrastusta. Tämä puoluekokouksen lausunto ei tosin ole sitova, mutta pyydän kokouksen harkittavaksi ehdottaa, eikö tämä kokous voisi hyväksyä tätä sos. dem. eduskuntaryhmän viimeksi tekemää päätöstä, että vaalikausi asetettaisiin 3 vuotiseksi. Mietinnöstä poistettaisiin tätä koskeva vastustava kappale. (Hyvä!)

J. N. Viinikka hyväksyi yleensä valiokunnan ehdotuksen lukuunottamatta 2 vuotista vaalikautta, josta arveli hyvin voitavan luopua ja hyväksyä 3 vuotisen vaalikauden.

N. Aronen (edusk. ryhmä) huomautti, että sos. dem. eduskuntaryhmä on hyväksynyt sen myönnytyksen, että siltä, joka lainvoiman voittaneella päätöksellä on holhouksen alle julistettu, riistetään kunnallinen äänioikeus. Tämä ei siis koske muita holhouksen alaisia. Selosteli eduskuntaryhmän menetelmiä muissakin kohdin. Hyväksyi vaalikauden kolmivuotiseksi, samoin senkin, että ne,

jotka muista kuin köyhyys-syistä jättävät kunnallisveronsa maksamatta, jäävät vaille äänioikeutta.

O. T u o m i kannatti valiokunnan mietintöä. Ainoa myönnytys, jota voisi kannattaa, on tovevi Mannerin ehdottama vaalikauden pidentäminen. Jos aletaan porvarien vaatimuksiin suostua, asettelevat ne yhä uusia, eikä myönnytyksillä voiteta mitään.

V. A r o n e n ei hyväksynyt mietintöä kaikissa kohdissa, pitäen sitä liian jyrkkänä.

J. M ä k i yhtyi K. Mannerin lausuntoon ja selosteli kunnallislakialotteen käsittelyä sos. dem. eduskuntaryhmässä.

K. M y l l y m ä k i katsoi, ettei kysymykseen ole keskustelussa yhdistettävä suurlakkokysymystä.

N. A r o n e n: Mietintö on syntynyt niitten evästysten pohjalla, joita täällä annettiin miltei agitationi-tarkotuksessa. Ei ole annettava porvareille edes muodollisia aiheita lain lykkäämiseksi epä-määräiseen tulevaisuuteen. Ne, jotka tahtovat tästä lakia, ja että voimia käytettäisiin muuhun kuin suurlakolla reistailemiseen, kannattavat minua ja Mannerta.

K. H ä m ä l ä i n e n: Valiokunta on saanut tietonsa ryhmän omilta jäseniltä. Ei ole kiinnitettävä liian paljon huomiota pikku-seikkoihin. Valiokunta ei ole pitänyt kysymystä vaalikaudesta ensiluokkaisen tärkeänä eikä tarkottanut lausuntoaan tästä sitovaksi, vaan että ryhmälle jäisi harkinnan varaa. Kysymys ei ole nyt suurlakosta.

Y. K a l l i n e n: Koska asiaan kuitenkin on sekaantunut suurlakon mahdollisuus, pyydän, että tarkoin harkitaan, ennenkuin tehdään päätös joka tähän voisi viedä.

Perjantain keskustelussa Valpas lausui, että erimielisyydet porvarien ja sos. dem. välillä tässä laissa eivät koske lain todellista sisältöä, vaan vähempiä seikkoja, joita porvarit käyttävät keppihevosenaan. Samalla hän kehotti suurlakkoa käyttämään uhkana. Ei ole kuitenkaan johdonmukaisuuden kannalta mahdollista, että porvarit käyttävät kiistakohtia saadakseen provoseeratuksi suurlakon ja samalla sillä voitaisiin heitä pelotella. Yhdyn Mannerin ja Arosen ehdotuksiin ja yleensä, että edusk. ryhmälle annettaisiin vapaat kädet neuvotteluihin, kun on toisarvoisista seikoista kysymys, mutta kun on elinkohdista kysymys, seisokoot lujina.

A n t o n H u o t a r i: Olen antanut tiedot asiasta valiokunnalle muistin mukaan ja sentähden niissä saattoi olla joku pieni epätarkkuus, mutta pääasiaan nähden pitävät valiokunnan mietinnön tiedot paikkansa.

N i e m i yhtyi Hämäläisen lausuntoon. Ei ole mentävä liian laajoihin myönnytyksiin.

H u t t u n e n : Kokouksen on tarkoin punnittava, missä määrin eduskuntaryhmän kädet sidotaan. Yhtyi Mannerin ehdotukseen 3-vuotisen vaalikauden määräämisaikaan. Määräenemmistöasia on kaksiteräinen miekka, joka voi vahingoittaa yhtä hyvin porvareita kuin sosialistejakin.

Useain puhujain vielä käytettyä puheenvuoron, ryhdyttiin päätöksen tekoon.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin K. Mannerin tekemällä muutoksella, että kunnanvaltuustojen ja kunnallislautakuntien jäsenten vaalikausi tulee olla 3 vuotta.

Esitettiin verotusasiain valiokunnan mietintö

koskeva verotusasiain väliaikaista järjestelyä.

Valiokunta mietinnössään esitti:

Ryhtyessään käsittelemään puoluetoimikunnan puoluekokoukselle antamaa esitystä verotuskysymyksen väliaikaiseksi järjestämiseksi, on valiokunta kaikkein ensiksi pitänyt tarpeellisena huomauttaa, että nyt sosialidemokraattiselle eduskuntaryhmälle on annettava poikkeuksellisten olosuhteitten vaatima menettelytapaohje.

Valiokunnan mielestä ryhmän menettelytavan tulee perustua Helsingin puoluekokouksessa 1911 hyväksytyssä verokysymystä koskevassa päätöslauselmassa esitettyyn periaatteeseen: „että puolueemme voimiensa mukaan vastustaa köyhälistön häikäilemätöntä verotusta ja koettaa estää, ettei köyhälistöltä veroina kiskottuja varoja käytetä vallassaolevan luokan valta-aseman vahvistamiseksi tai muihin köyhälistölle epäedullisiin tarkoituksiin.“

Tälle perusteelle rakentuvaa, tulevalle vakinaiselle puoluekokoukselle annettavaa suunnitelmaa verotusohjelmamme perinpohjaiseksi uudistamiseksi, jossa sekä verotusteknilliset että finanssi-oikeudelliset vaatimuksemme seikkaperäisesti esitetään, odottaa kokous puolueeneuvoston asettamalta verotuskysymystä valmistelevalta komitealta.

Eduskuntaryhmää velvoittavana menettelytapaohjeena on tähän asti ollut yllämainitun Helsingin puoluekokouksen päätös: „että puolueemme eduskuntaryhmän tulee asettua jyrkän kiellon kannalle kaikkeen verotukseen nähden, johon eduskuntamme suostumusta tarvitaan ja haetaan ja, että ryhmän tulee pysyä veronkiellossa huolimatta hetkellisistä epämääräisistä tai näennäisistä tappioista,

mitä tämä kieltä ehkä voisi näyttää tuottavan, siihen asti kunnes puolue toisin päättää.“

Siihen katsoen, että tämä verotuskysymyksen väliaikainen järjestely on varsin läheisessä yhteydessä sen kysymyksen kanssa, miten puolueemme suhtautuu hallitukseen yleensä ja kussakin tapauksessa erikseen, on valiokunnan mielestä eduskuntaryhmälle myönnettävä oikeus ei ainoastaan kieltää veroja ja valtiolainoja vaan myöskin katsoen siihen, mitä puolueoimikunnan puoluekokoukselle antamassa esityksessä on tästä asiasta sanottu, harkintansa mukaan myöntää niitä hallitukselle, jonka se katsoo antavan takeet siitä, että eduskunnan vaatimuksia valtiotalouden alalla otetaan huomioon ja toteutetaan.

Puoluekokouksen tulee kuitenkin valiokunnan mielestä asettaa eduskuntaryhmän velvollisuudeksi pyrkiä siihen, että kun eduskuntaryhmä katsoo voivansa hallitukselle myöntää veroja, se tapahtuu sellaisten veromuotojen kautta, jotka ovat sosiaalidemokraattisen verotuspolitiikan mukaan oikeiksi katsottavia verotusesineitä kohtavia ja joiden kautta köyhälistöluokkaa rasittavaa verotaakkaa voidaan mahdollisimman suuressa määrässä huoventaa. Varsinkin on köyhälistöä pahimmin rasittavia tulliveroitusten muotoja viipymättä huoventettava.

Edellä esitetyn perusteella ehdottaa valiokunta:

että puoluekokous, katsoen edelleenkin välttämättömäksi perinpohjaisen uudistuksen toimeenpanemisen verotusoloissa ja yleensä koko valtiotalouden alalla, vaatii, että puolueoimikunta tulevalle puoluekokoukselle antaa esityksen, jossa sekä verotusteknilliset että finanssioikeudelliset yksityiskohtaiset vaatimuksemme esitetään sekä päättää:

että sos.-dem. eduskuntaryhmälle siihen asti, kunnes puoluekokous on asiasta toisin päättänyt, jätetään harkintavapaus, milloin hallitukselta on verot ja valtiolainat kiellettävä, milloin niitä myönnettävä, mutta,

että eduskuntaryhmän veroja myöntäessään kuitenkin tulee voimiensa mukaan pyrkiä jyrkästi vastustamaan köyhälistöluokkaa rasittavia veromuotoja ja veronmyöntöpäätöksillään sitoa hallitus toteuttamaan eduskunnan vaatimukset yleensä valtiotalouden alalla sekä,

että eduskuntaryhmän tulee voimiensa mukaan toimia eduskunnan vallan saattamiseksi varojen myöntämisen ja valtiotalouden hoidon alalla mahdollisimman täydelliseksi.

Mietintö hyväksyttiin yksimielisesti.

Seuraava kysymys oli valistusvaliokunnan mietintö N:o 3 koskeva
puoluesihteerin ja rahastonhoitajan palkkoja.

Valiokunta mietinnössään esitti:

Tampereen puoluekokouksessa, joka pidettiin v. 1913, määrättiin puoluesihteerin ja rahastonhoitajan kuukausipalkka 300 markaksi. Sen jälkeen tapahtunut huimaava elintarpeiden hintojen kohoaminen on kuitenkin tehnyt tarpeelliseksi puolueenkin toimitsijain palkkain korottamisen. Valiokunta on pitänyt kohtuullisena, että mainittujen toimitsijain palkka tästä lähtien korotettaisiin 100 prosentilla tuosta Tampereen kokouksen päättämästä määrästä. Jos tämä hyväksyttäisiin, olisi eräät lisäpalkkiot, joita tähän asti on kannettu erinäisistä toimitsijain tehtäviin läheisesti kuuluvista töistä, lakkautettava.

Edelläolevan perusteella valiokunta ehdottaa: että puoluesihteerin ja rahastonhoitajan palkka määrättäisiin 600 markaksi kuukaudelta.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin sellaisenaan lyhyen keskustelun ja parin äänestyksen jälkeen.

Ali Aaltone esitti menettelytapavaliokunnan mietinnön

puolueen edustuksesta Työväen- ja sotilasneuvostojen kokouksessa Pietarissa.

Valiokunta ehdotti päätettäväksi:

Puoluekokous pitää yleensä suotavana, että kaikilla tavoin Suomen sos.-dem. puolue joutuu kosketuksiin veljespuolueitten kanssa siten saadaksean puolueemme päämäärät ja tarkoitusperät tunnetuiksi ja selitetyiksi. Erittäin tärkeänä pitää puoluekokous tällaisen kosketuksen ja vakinaisemmankin yhteistoiminnan aikaansaamista Venäjän sosialidemokraattisen työväen kanssa. Siitä syystä puoluekokous kehottaakin puolueitoimikuntaa ryhtymään mahdollisimman kiinteään vakinaiseen yhteistoimintaan Venäjän sosialidemokratian kanssa ja erikoisesti tällä kertaa päättää, että valitaan Pietarissa nyt pidettävään työväen- ja sotilasneuvostojen kokoukseen neljä edustajaa.

Edustajiksi menettelytapavaliokunta ehdotti E. Huttusen, M. Turkian, K. H. Wiikin ja Ali Aaltosen.

Valiokunnan mietintö ja valiokunnan ehdottamat edustajat hyväksyttiin.

Seuraavana kysymyksenä tuli esille lakivaliokunnan mietintö N:o 2, koskeva

lakiesityksiä 8-tuntisesta työpäivästä.

Valiokunta esitti asiasta seuraavaa:

Valiokunnalle lausuttiin lähetekeskustelussa evästyksiä vain rajoitetusti, eikä kokoukselle ollut myös esitetty puheenalaisista kysymyksistä alustuksia niihin liittyvine ehdotuksineen, joten valiokunta on katsonut tehtävänsä olevan valmistaa lausunto mainitusta eduskunnalle jätetyistä lakiehdotuksista yleensä ja ottaa ne lähtökohdakseen sekä järjestyneen työväestön näistä ilmaisemat mielipiteet, mikäli niistä on julkisuuteen tietoja saatu.

Mitä tulee lakiesitykseen 8-tuntisesta työpäivästä, on valiokunta voinut todeta, että tämä, työväen luokan taloudelliselle ja sivistykselliselle kohoamiselle pohjaa ja edellytyksiä luova sangen tärkeä ja jo kauan kipeästi kaivattu lakiesitys, on pääasiallisesti rakennettu sellaisille perusteille, että se turvaa mahdollisimman laajoille työläisjoukoille verrattain täydellisen 8-tuntisen työpäivän ja että se on myös tuotantotekniikan kehityksen nykyisillään ollen täydellisesti käytäntöön sovitettavissa kaikessa siinä laajuudessaan, mitä esitys sisältää. Niissä arvosteluissa, joita järjestöt ja työläiset ovat kokouksissaan lausuneet, on lain perusteet yleensä hyväksytyt. Muutosesitykset, mikäli niitä on tehty, ovat johtuneet joko tekijäinsä ammatin erikoislaadusta tai koskeneet enemmän lain käytännöllisiä kohtia kuin itse lain 8-tuntin periaatetta.

Sen jälkeen, kun eduskunnalle jätetyn puheenalaisen lakiesityksen johdosta järjestyneet työläiset ovat mielipiteensä ilmaisseet, on lakiesitykseen eduskuntakäsittelyssä tehty joitain muutoksia ja korjauksia. Eduskunnan työväenasiain valiokunta mietinnössään m.m. selittää, ettei laki koske sairaanhoitajia (joita varten se anoo erikoista työaikajärjestelyä), jota vastoin tullipalvelijat on otettu lain piiriin. Myöskin on lain piiriin kuuluvat alat jaettu kahteen ryhmään, kuuluen ensimmäiseen varsinaiset teollisuusalat sekä kauppa- ja muut erinäiset liikkeet, jota vastoin jälkimäiseen varsinaiset kuljetus- ja liikennealat ja erinäiset ryhmät, joihin on katsottu 8-tuntisen työpäivän soveltumisen käyvän paremmin mahdolliseksi määrittelemällä vain kuukausittaiset työtunnit rajoittamatta niitä 8 tuntiin kunakin vuorokautena. Tämän viimeksimainitun ryhmän työajan suhteen on myös varattu maan hallitukselle tilaisuus välttämättömien seikkain niin vaatiessa asianomaisten työläisten ja tarkastusviranomaisten suostumuksella tehdä poikkeuksia ei kuitenkaan pitemmäksi ajaksi kuin vuodeksi kerrallaan.

Valiokunta katsoo, että vaikkakin eräät alkuperäiseen esitykseen tehdyt muutokset saattavatkin lisätä halukkaille tilaisuuksia lain väärinkäyttämiseen ovat ne sellaisia, että ne helpottavat tämän yleisen lain soveltamista käytäntöön niilläkin aloilla, missä ehkä erikoiset työaikasäädökset olisivat todellisen tarpeen vaatimat. Mitä lakiehdotuksen johdosta porvarien taholta tehtyihin väitteisiin, muutosehdotuksiin ja vastalauseisiin tulee, eivät ne valiokunnan mielestä ole mitkään sellaisia, että ne olisivat lain käytäntöön soveltamiseksi välttämättömiä, puhumattakaan siitä, että ne mitenkään tekisivät lain työväen luokalle paremmin siunausta tuottavaksi. Päinvastoin ne kaikki sen tehoa ja vaikutusta heikontaisivat.

Kun laki pääkohdissaan ja perusteiltaan eduskunnan työväenasiain valiokunnan esityksessä edelleen on siinä muodossa, minkä työväestö yleensä on katsonut maan tuotantoa ja liike-elämää varaan saattamatta mahdollisimman pian käytäntöön soveliaaksi toteuttaa ja samalla katsonut tyydyttävän työläisten työpäivän lailla säännöstelyn kipeintä tarvetta ja kun tätä lakia voidaan tilanteiden ja ilmenneiden tarpeiden mukaan erikoisalojen työpäivälain säädöksillä täydentää, niin ehdottaa valiokunta lausuttavaksi:

Puoluekokous katsoo, että eduskunnan työväenasiain valiokunnan ehdotus laiksi 8-tunnin työajasta, joka on mahdollinen käytännössä toteuttaa ja joka turvaa laajoja työläisjoukkoja henkisesti ja ruumiillisesti näännyttävältä, ylen pitkällä työpäivältä, riistämistä ja varmistaa tärkeän puolueen ohjelmavaatimuksen, 8-tuntisen työpäivän käytännössä toteuttamista,

on viipymättä saatava eduskunnassa hyväksytyksi ja vahvistetuksi ja

että puolueen eduskuntaryhmän on kaikella tarmollaan ja voimallaan torjuttava porvariryhmien yritykset, mitkä tähtäävät lain tehokkuuden ja vaikutuksen heikentämistä ja lain mahdollisimman laajana voimaan saattamista.

Mitä tulee lakiesitykseen työajasta maanviljelyksessä ja erinäisissä muissa ammateissa on valiokunta ollut sitä mieltä, että 8-tunnin työpäivä olisi sovellettavissa suurmaanviljelykseen niin kiinteästi kuin se edelläkosketellussa yleisessä laissa määritellään, mutta kun ei ole lähempiä tutkimuksia ja käytännöllistä kokemusta sen soveltamisesta pienempiin viljelyksiin ja kotitalouteen, niin on nykyoloissa tällaisen erikoislain säätäminen vielä tarpeellinen, missä voidaan lain ulottuvaisuuspiiriin erinäisiä soveltuvia säädöksiä ottaa huomioon. Valiokunta on kuitenkin sitä mieltä, että lain ulottuvaisuus ei saa olla ahtaampi kuin mitä se mainitussa esityksessä on ja että työajan määrittelyn tulee olla niin kiinteän, että keski-

määräinen 8-tuntinen työpäivä tulee turvatuksi. Poikkeukset, mikäli niitä luonnon seikat, tuotannon laatu — kuten karjanhoidossa, taloudenhoidossa, lastenhoidossa t.m.s. — olisivat sallittavia ainoastaan, mikäli niitä työväenluokkaan kuuluvien etu ja itse maan taloudelle tärkeäksi havaittavan tuotannonjatkumisen mahdollisuus välttämättömästi vaatii. Eduskunnalle jätetty puheenalainen esitys on pääkohdissaan sellainen, ettei sen toteuttaminen saata maalle tärkeitä tuotantoaloja vaaraan, samalla kuitenkin turvaa se kohtuullisimpia työpäiviä sangen laajoille palkkatyöläisjoukoille. Tämän vuoksi ehdottaa valiokunta puoluekokouksen lausuttavaksi:

Puoluekokous pitää välttämättömänä ja mahdollisena 8-tuntin työpäivän toteuttamisen maanviljelyksessä ja sen sivuelinkeinoissa kuin myöskin kotitaloudessa, ainakin siinä laajuudessa, mitä eduskuntaesitys 8-tuntin työajasta maanviljelyksessä ja sen sivuelinkeinoissa ja erinäisissä muissa ammateissa sisältää,

velvottaa ryhmän tällaisen lakisäädöksen hyväksymistä ja voimaan saattamista kaikella voimalla ja tarmolla jouduttamaan.

Kun nyt maata uhkaa yleinen nälänhätä ja tätä ovat maataloudessa työajan säännöstelystä käytävät taistelut omansa lisäämään ja kun ne voidaan ehkäistä ainoastaan poistamalla niitä aiheuttavat syyt, toteuttamalla tässä suhteessa ajan vaatimat uudistukset tyydyttäen sen kipeästi kaipaamat, oikeutetut työpäivänlyhennysvaatimukset, mikä taas on yleisemmin mahdollinen ainoastaan lainsäädännön avulla, katsoo kokous:

että koko maan väestön edun vuoksi on puheenalainen lakiehdotus käsiteltävä kiireellisenä ja mahdollisimman pian voimaan saatettava.

A u r a K i i s k i n e n piti mietinnössä maanviljelysaloja koskevaa kohtaa liian jyrkkänä. Selosti eduskunnan työväenasiainvaliokunnan kantaa asiassa. Ehdotti, että mietintö palautettaisiin takaisin valiokuntaan maatyöläisten työaikalakia koskevalta kohdalta siten muutettavaksi, että ryhmän käsiä ei sidottaisi niin jyrkästi kuin mietintö edellyttää.

Kun heti kysymyksen käsittelyyn ryhdyttäessä pyydettiin runsaasti puheenvuoroja, niin tehtiin ehdotus puheajan rajoittamisesta. Äänestyksen jälkeen rajoitettiin puheaika 3 minuuttiin.

Tähän päättyi aamupäivän istunto, jolloin otettiin tunnin päivällisloma.

Istunto klo 4 i.p.

Puhetta johtamaan ryhtyi J. Vuoristo.

Kokouksen jatkaminen.

Menettelytapavaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin kokousta jatkaa vielä maanantaina, koska useat tärkeät kysymykset olivat vielä keskeneräisiä.

Tämän jälkeen otettiin jatkokäsittelyn alaiseksi lakivaliokunnan mietinnön perusteella kysymys

lakiesityksistä 8-tuntisesta työpäivästä.

V. K i v i s a l o ilmoitti, että Hämeenläänin etel. vaalipiiri-toimikunnalle on saapunut lukuisia maaseututyöväen järjestöjen päätöksiä, joissa vaaditaan voimakkaasti lakiehdotuksesta poistettavaksi maaseudun pikkuyrityksien hyväksi tehtyjä helpotuksia.

H i l j a P ä r s s i n e n merkitsi ilolla sen, että maalaistyöväestö on vihdoinkin herännyt. Siitä on selvimpänä ilmiönä tämä esillä oleva kysymys 8-tuntisesta työpäivästä maataloudessa, mikä asia on maaseudulla saanut niin voimakasta tukea. Maataloustyöväen 8-tuntinen työpäivälakiehdotus on lyhyen ja kiireellisen työn tuote, sillä riittävää tilaisuutta ei sos.-dem. eduskuntaryhmällä ole ollut valmistella tätä erikoista, maataloutta koskevaa 8-tuntista työpäivälakia. Ei ole kysymys siitä, etteikö maanviljelystyöväki tarvitseisi 8-tuntista työpäivää kuten teollisuustyöväestökin, vaan siitä, millä tavoin saamme lain muodon sellaiseksi, että se sopii yhtä hyvin suur- kuin pienviljelykseenkin, jotka kuitenkin ovat niin erilaisia. Senvuoksi ei ole toivottavaa, että ilman muuta asiasta suoraviivaisesti päätetään. — Lasten suojelus, maaseudun kurjat työläisten asunto-olot y.m. ovat yhtä vaikeita epäkohtia kuin käsitte-lynalainenkin. — Jos me otamme, kuten nyt, rajaksi jonkin vissin, joskin pienen työläismäärän, johon lakia sovelletaan, niin se johtaa lain kiertämiseen. — Edelleen on otettava huomioon, että tätä lakia ei laiteta hedelmällistä Hämettä varten, vaan myös karua Savoaa varten ja siksi se on laitettava sellaiseksi, että se voidaan kaikkialla soveltaa. — Ammattitarkastus, joka lain noudattamista valvoisi, on maaseudulla luonnollisesti heikkoa, niin virallinen kuin työväen järjestöjenkin toimesta tehtävä. — Laki olisi sen vuoksi laadittava mahdollisimman laajoja työläisjoukkoja koskeva, mutta ehkä jonkun verran joustavampi, juuri yllämainitut seikat huomioon ottaen. Tämän vuoksi toivoi puhuja, että eduskuntaryhmä saisi avaramman toimintavapauden lakiehdotuksen yksityiskohtiin nähden, kuin mitä valiokunnan ehdotukseen sisältyi.

Sen johdosta, että lakiehdotus on laadittu koskevaksi maa-

taloutta sivuelinkeinoineen ja kaupunkien perhe- ja ylellisyyspalvelijoita, kysyi puhuja, mitä yhteyttä näillä näin erilaisilla työläisryhmillä tähän nähden on?

O. Vuorio painosti myös sen tärkeyttä, ettei pienviljelijöille myönnettäisi sellaisia etuja kuin lakiehdotukseen sisältyy ja toivoi mietinnön palauttamista valiokuntaan.

Sandra Lehtinen: Jos lakiin jätetään sellainen puutteellisuus, että perheissä, joissa on esim. yksi palvelija, ei lakia tarvitsisi soveltaa, on se arveluttava vika, joka tulee riistämään lain suojan suurelta määrältä palvelijoita.

Jukka Lankila: Sen jälkeen kun joissakin kohden maaseuduilla oli saatu lakoilla ajetuksi läpi 8-tunnin työpäivä ja vähän kokeiltu sillä, alkoi osa palkkatyöläisiäkin epäillä sen soveltamista pienviljelykseen. Suuremmat torpparit ja pienemmät maanviljelijät saattaisivat ottaa sen niin pahakseen, että kääntäisivät ensi vaaleissa selkensä sosialisteille. Ovat alkaneet tehdä sopimuksia, joissa 4:nä kesäkuukautena työaika määrätään 9-tuntiseksi toukok. 1 p. ja syysk. 1 p:n välillä olevana aikana ja 4:nä talvi-kuukautena 7-tuntiseksi sekä muuna aikana 8-tuntiseksi.

Maanomistajatkin tuntuisivat tässä muodossa työjärjestelyn hyväksyvän suuremmitta rettelöittä.

O. Tuomen mielestä ei ole oikein, että työläisen ja työläisen välillä tehdään ero, kun on kysymys työpäivän pituudesta. Ei tarvitse pelätä, että porvaristo äänestäisi lain sen yksityiskohtien tähden yli vaalien, vaan jos se sen tekee, niin tekee se sentähden, että se vastustaa sitä periaatteessa.

Kallinen sanoi Pärssisen lausunnon johdosta, että yksityiskohtaisesti ei sidottaisi eduskuntaryhmän käsiä. Täältä puuttuu meiltä periaatteellinen vastustaja ja siksi meidän keskustelumme ei tuo kaikkea asiassa julki.

K. Mannen ilmoitti kannattavansa Kiiskisen tekemää ehdotusta, jonka katsoi sisältävän samaa kuin Pärssisenkin. Meidän on myös otettava pienviljelysolot huomioon, ei sentähden, että pienviljelijöissä on paljo sosialidemokratian kannattajia, vaan sentähden, että se on melkoinen yhteiskunnallinen ryhmä, jolla on omat ominaiset taloudelliset olonsa.

E. Elio lausui, että eräät sos.-dem. eduskuntaryhmän jäsenet perustavat kantansa huomioon ottaen, mitenkä porvarit asiasta ajattelevat ja mitenkä se heille on mukavaa. Kiiskinen ja Pärssinen ovat lähteneet siitä väärästä käsityksestä, että tässä valiokunnan mietinnössä liiaksi sidottaisiin eduskuntaryhmän käsiä. Sitä ei ole tehty. Mutta eräisiin tärkeisiin seikkoihin nähden ovat kuitenkin

kin ehdotukset kiinteitä ja niiden täytyykin sitä olla, jos mielitään välttyä antamasta eräille sos.-dem. edustajille tilaisuutta liiallisiin myönnytyksiin. Sen johdosta, että Pärssinen lausui, ettei asiassa hätiköitäisi, tahtoi puhuja painostaa, että maatalouden alalla valitsevat työriitaisuudet, josta johtavat juurensa m. m. työpäiväkysymys, vaativat lain pikaista laatimista ja voimaan saattamista. Vajavaisuuksia ja puutteellisuuksia siihen tietysti jää, mutta nehan ovat toiste korjattavissa.

J. M ä k i ilmoitti, että sos.-dem. eduskuntaryhmä ei kokonaisuudessaan ole maataloustyöväen työpäiväkysymystä käsitellyt, vaan ainoastaan eräät ryhmän osat. Ehdotti asian palauttamista takaisin valiokuntaan esityksellä, että se ottaisi huomioon maatalousvaliokunnan työväenasiain valiokunnalle antaman lausunnon. Pärssisen pyöreä lausunto johtui siitä, että hän ei tunne maatyöväen oloja (sallista hyvä!) Herrasväen palvelijain ja maalaispalvelijain välillä on se yhteistä, että he ovat molemmat ihmisiä ja ihmisinä ovat tarpeessa suojaa kapitalistista riistoa vastaan.

V. K i v i s a l o polemisoi myös Pärssistä vastaan ja yhtyi Mäen lausunnossaan tekemään ehdotukseen.

N u r m i kannatti valiokuntaan lähettämistä ja oli sillä kannalla, että korkeintaan 2 kuukautta on maaseudulla sallittava tehdä 8 t. pitempiä työpäiviä ja on laki saatava koskemaan kaikkia.

E. E l o r a n t a, samalla kun kannatti Mäen ehdotusta, huomautti, että eduskunnan maatalousvaliokunnan lausunnossa esitetty kanta on sellainen, että se sovellettuna ei tuota laille käytännössä vaikeuksia. Jos pitemmälle myönnytyksissä mennään, niin joudutaan suojelemaan kitumaataloutta ja se olisi kehityksen vastaista.

P. L e p p ä n e n : Sen johdosta, että keskustelussa oli lausuttu arvosteluja siitä, että maataloustyöväkeä ei oltu asetettu teollisuustyöväkeä koskevan lain alaiseksi, lausui puhuja, että se on lakitekniillinen seikka, joka on itse asialle, lain tarkkuudelle eduksi. Samasta syystä olisi perhepalvelijat erotettava lain alaisuudesta ja heitä varten laadittava oma lakinsa. Tällä kannalla ovat puhujan mielestä huomattavammat sos.-dem. lainsäädäntöauktoriteetit kuin Mäki, jolla on päinvastainen kanta.

S. M ä k e l ä : Maanviljelys, eritoten pienviljelys ja teollisuus ovat niin erilaisia, että niihin on sovellettava työpäivääkin jonkun verran eri tavalla. Tämä kokous ei ole pätevä antamaan sitovia määräyksiä eduskuntaryhmälle asiassa, joka ei ole vielä täydellisesti tutkittu ja pohdittu. Sen vuoksi olisi eduskuntaryhmälle annettava vapaat kädet.

V. H e i m o n e n kannatti myös Pärssistä.

Keskustelun jälkeen päätettiin palauttaa asia valiokuntaan Mäen ehdotuksen perusteella.

Istunto päättyi klo 6 i.p.

Neljäs kokouspäivä.

Kokous alkoi klo 9 a.p. Laulettiin „Työväen marssista“ ensimmäinen ja viimeinen värsy. Puhetta johti K. Ahmala. Toimitettiin nimenhuuto.

Ensimmäisenä kysymyksenä esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö

suhteesta kansainväliseen sosialidemokratiaan.

Valiokunta esitti seuraavaa:

Samalla kun puoluekokous antoi täyden tunnustuksen Zimmerwaldin konferenssissa 1915 hyväksytyille kansainvälisen sosialidemokratian ja kansainvälisten kokousten mukaisille periaatteille ja asettuu solidaariseksi siellä muodostetun uuden Internationalen kanssa erikoisesti militarismiin ja rauhan vaatimukseen nähden, ei puoluekokous voi olla ottamatta huomioon, että mailman palon synnyttämä tilanne äkillisyydellään ja laajuudellaan on erikoisesti vaikuttanut vanhaan Internationaleen kuuluvien kansallisten puolueitten toimintaan ja menettelytapoihin sodan aikana ja että kysymyksen ollessa puolueemme suhtautumisesta vanhaan ja uuteen Internationaaleen on myöskin saatava molempien suuntien toimintaan vaikuttaneet syyt selville. Tämä voi tapahtua vasta sodan jälestä; jolloin eri maitten köyhälistön edustajat pääsevät niistä vapaasti keskustelemaan. Epäilemättä silloin kaikkien maitten työväestössä kansainvälisen yhteistoiminnan tarve on niin suuri, että Internationale täydessä laajuudessaan uudelleen syntyy. Mutta millaisen muodon se tulee saamaan ja millaiselle perustalle rakentamaan, ei edeltäpäin voi sanoa. Edelliseen viitaten päättää puoluekokous,

että asetetaan 3-henkinen komitea tutkimaan ja laatimaan esitystä Suomen sos.-dem. puolueen suhtautumisesta vanhaan ja uuteen Internationaleen.

J u k k a R a h j a tahtoi valiokunnan mietinnön johdosta sanoa, että Suomen sos.-dem. puolue tällä toimenpiteellään, jos valiokunnan esitys hyväksytään, kirjoittaa tietämättömyytensä kansainväliseen työväen poliittiseen toimintaan. Puoluekokouksen on

lausuttava asiassa selvä kanta. Suomen sos.-dem. puolueen olisi liityttävä Zimmerwald-internationaleen.

V a l p a s lausui: Pyydän ilmoittaa yhtyneeni valiokunnan mietintöön ja sen ponsiehdotukseen etupäässä sen takia, että meillä ei ole tarkkaa tietoa siitä, millä kannalla itse tämä meidän puolueemme on. Minun käsitykseni mukaan puolueessamme on kyllä ainakin valtava vähemmistö, joka periaatteessa on pääasiallisesti saman, selvän ja jyrkän luokkataistelun kannalla kuin ne kansainväliset järjestöt, jotka muodostavat Zimmerwaldin internationalen. Minä persoonallisesti myöskin kannatan niitä periaatteita ja mielelläni olisin valmis yhtymään tuohon internationaleen, vieläpä pitäisin sitä meidän maallemme positiivisesti tärkeänä tällä hetkellä, jotta siten meille avautuisi mahdollisuus ottaa tämän internationalen sisällä osaa niihin rauhankeskusteluihin, joita sen toimesta tullaan pitämään. Me voisimme sen kautta välittömästi vaikuttaa maamme eduksi.

Mutta toiselta puolelta on meidän tunnustettava, että puolueemme enemmistö viime aikana ei ole ollut tämän internationalen kannalla. Enemmistön äärimmäinen oikea sivusta on enemmän oikealla kuin kuuluisa Branting, se on melkein pikkuporvarillinen ja puoluetoimikunnassakin on se suunta ollut enemmistönä.

Puolueen enemmistökannan ollessa sellainen olisi minun mielestäni epämoraalinen teko, jos puolue asiaa tutkimatta yhtyisi Zimmerwaldin internationaleen. Päinvastoin, jos enemmistö pysyy sellaisena, saa se rauhassa odottaa, kunnes muodostuu Brantingin, Scheidemannin y. m. s. internationale, joka luokkataistelun asiassa on samalla kannalla kuin meidän enemmistömme. Jos sitten muodostuu joskus toinen puolue, niin mahdollisesti se voi yhtyä siihen sivustaan kuin tämä Zimmerwaldin internationale.

V u o r i o : Meidän puolueemme on liaksi askarrellut pikkuparannusten piireissä ja harrastanut revisionistisia toimenpiteitä. On luovuttu pois selvältä luokkataistelukannalta. Vaikka täällä kokouksessa ei ole vielä ratkaistu puolueen suhdetta hallitukseen, niin siitä huolimatta me voimme tästä nyt kysymyksessä olevasta asiasta päättää. Meidän maan sosialidemokratit eivät ole menneet hallitukseen sodan jatkamisen takia, vaan voittaakseen vallankumouksessa jotain rippeitä työväelle. Jos puolue päättää yhtyä Zimmerwaldin internationaleen, niin tulee puolueen toiminnan myös asettua menettelytavassa sille kannalle. Kannatti puolueen yhtymistä Zimmerwaldin internationaleen.

A l e x a n d r a K o l l o n t a y lausui: Vieraana ollen en oikeastaan olisi oikeutettu mitään erikoista kokoukselle esittämään,

mutta ottaen huomioon, että kysymys kansainväliseen sosialidemokratiaan kuulumisesta on siksi tärkeä, ei ainoastaan Suomen puolueelle, vaan erittäin tärkeä myös Venäjän sos.-dem. puolueelle, pyydän saada muutamia mietteitä lausua.

Tällä hetkellä eletään sellaista tilannetta, jolloin täytyy mennä yli sovinnaisuuden rajojen, jolloin hienon käytöksen ohjeet eivät aina tule kysymykseen. Venäjän sosialidemokratian zimmerwaldilaiselle siivelle on erittäin tärkeätä, että sanotaan kiinteästi, ollaanko siihen vai tähän kuuluvia, kannatetaanko toista vai toista puolta.

Täällä on sanottu, ettei ole selvyyttä siitä, minkälainen on menettelytapa uudessa internationalessa ja minkälainen on ollut sodan aikana kansainvälisessä sosialidemokratiassa. Mutta arvelen, että kyllä kai kaksi suuntaa on täysin selvää. Eihän kukaan voine kieltää, että Scheidemann ja hänen kanssaan kulkeva virallinen Saksan sosialidemokratia on ristiriidassa Karl Liebknechtin politiikan kanssa ja että Ranskassa ministeri Thomasin politiikka on vastakkainen sille yhdistykselle, joka pyrkii uudestaan luomaan köyhälistön kansainvälisen yhteyden. Edellytän, että te tiedätte aivan selvästi, mitä Belgian sosialistinen ministeri Vandervelde ja Englannin ministeri Hendersson ovat puhuneet valtauksista. Kun on kysymyksessä esim., että Venäjä anastaisi Armenian, niin se on vain Armenian vapauttamista ja sen liittämistä luonnolliseen valtakuntaansa. Samoin kun on kysymys Elsas-Lothringista, niin se on vaan Saksan nyrkkivallan riistämisen maan palauttaminen, kun se joutuu Ranskan käsiin. Tämä on muka vain vapauttamis- eikä missään tapauksessa ryöstämispolitiikkaa. Samoin teille on selvää venäläisen imperialistisen sosialistin Plechanoffin mielipiteet tästä asiasta.

Kun sanotaan, ettei asiaa tunneta ja sentähden jätetään ratkaisematta, niin ennen kaikkea sidotaan kädet venäläisiltä Zimmerwaldin kannalla olevilta joukoilta. Heiltä kysytään, miksi te pyritte Suomen kansaa vapauttamaan ja asetutte kaikkia saalistamispyrkimyksiä vastaan, kun Suomen sosialidemokratit eivät ole lainkaan sillä kannalla. Ennen kaikkea pantakoon ratkaisun alaiseksi kiinteästi asia, niin ettei sitä jätetä venyvien verukkeiden varaan. Luonnollista olisi, että enemmistö olisi Zimmerwaldin kannalla, niinkuin myös kuulema on täällä lausuttu. Se olisi suuresta merkityksestä, mutta ei olisi vaarallista, jos täällä olisi huomattava vähemmistö, joka olisi Zimmerwaldin kannalla, sillä silloin venäläisillä zimmerwaldilaisilla sosialisteilla olisi varma tuki, johon voisivat nojautua. He voisivat osottaa, että Suomessa on sellainen puolue, joka taistelee meidän kanssamme kansojen vapauttamiseksi,

emmekä me mene vieraaseen maahan omilla pyrkimyksillämme, vaan siellä on sellaisia, jotka kulkevat käsi kädessä.

Jos näin kävisi ja syntyisi hajaannus, niin tämä hajaannus kylläkin heikentäisi voimia, mutta olisi sittenkin voimakkaana tukena kansainväliselle sos.-dem. liikkeelle. Ajatellaan kyllä, että vanha internationale voitaisiin joillakin sovitteluilla liimata yhteen. Mutta se on mahdotonta. On ryhdyttävä rakentamaan uutta internationalea, joka perustuu kansainvälisen sosialidemokratian tunnustamille, oikeille luokkataistelun periaatteille ja vasta silloin kun tällainen selvä kanta Suomessakin on ilmennyt, olkoonpa se koko puolueen tai edes yhden osan, silloin taistelu kansainvälisen vapautuksen puolesta täällä Suomessakin saa todellisen pohjan. Sanokoon siis Suomen sos.-dem. puolue tässä asiassa selvän ja tietoisin sanansa, ettei jää minkäänlaisia mahdollisuuksia tulkita tätä puoleen tai toiseen. Sillä merkitsee paljon, jos Suomen hyvin järjestynyt ja voimakas sos.-dem. puolue on selvästi lausunut mielipiteensä uuden internationalen rakentamisen suhteen, enemmän kuin tällä hetkellä voidaan mitatakaan.

W i i k: Olen suurella ilolla kuullut niitä lausuntoja, mitä täällä on asiasta sanottu. Puhuja tahtoi parilla sanalla huomauttaa Rahjan puheen johdosta, että kyllä valiokunnassa on ollut jäseniä, joilla on ollut tieto internationalen asioista. Jos puolueen jäsenet ovat kysymyksen alaisesta asiasta niin tietoisia kuin täällä näyttään oltavan, niin en minä tahdo vastustaa, että asia heti päätetään. Yhdyn siinä tapauksessa kannattamaan Zimmerwaldin internationalen yhtymistä.

R a i l o ehdotti, että valiokunnan mietinnöstä hyväksyttäisiin vaan sen alkuosa, jossa lausutaan tunnustus Zimmerwaldin periaatteelliselle kannalle, etenkin mitä militarismiin ja rauhanpolitiikkaan tulee. Loppu valiokunnan mietinnöstä, joka sisältää ehdotuksen komitean asettamisesta sen sijaan hylättäisiin ja sijaan hyväksyttäisiin lausunto, että puolue liittyy elimellisesti Zimmerwaldin internationalen. Jotta kysymys tulisi täysin kansanvaltaisesti järjestetyksi ja jotta sen avulla saataisiin myös tehdyksi valistustyötä puolueen keskuudessa, ehdotti puoluekokouksen päätöksen alistettavaksi puolueäänestyksellä tarkistettavaksi. Arveli, että puolueen laajat rivit tulevat äänestämään Zimmerwaldin internationalen liittymisen puolesta.

E. H a a p a l a i n e n: Venäläisille puoluetovereille riittää tässä kysymyksessä tällä hetkellä se, että me ilmoitamme olevamme luokkataistelun kannalla. Tämä kysymys ei ole vielä tarpeeksi kypsä ratkaistavaksi. Lausumme vaan, että olemme selvällä luokkatais-

telun kannalla ja vaadimme sodan lopettamista. Mitään eri komiteaa emme tässä asiassa tarvitse. Puoluelehdet selostakoot asiaa.

O. W. Kuusinen lausui seuraavaa: Kun kysymyksen alustaja astui tähän lavalle, niin minä kysyin häneltä: „mitä sinä aiot puhua?“ Hän sanoi: „tästä kansainvälisestä asiasta esittää mietinnön“. Minä käsitin, ettei olisi mietintö vielä valmiina, ettei olisi valiokunnan päätös asiasta vielä valmiina. (Aaltonen: „olihan se valmis.“) Kyllä Aaltonen on oikeassa, että kyllä se oikeastaan oli valmis. Mutta kyllä minä myös olen oikeassa, ettei se oikeastaan olisi valmis, sillä kyllä eilen otettiin puheeksi, että eiköhän muuteta sitä vähän ja kymmenen minuuttia sitten, ennenkuin hän esitti sen, oli valiokunnassa yksimielisenä mielipiteenä, että jos muutettaisiin (oikein). Kyllä se siis tuli tässä muodossa pikkusen liian aikaseen.

Mutta minä en tiedä, onko se mikään vahinko. Tästähän on tullut lystikäs keskustelu. Tämän tahdon sanoa vaan selitykseksi senkin vuoksi, kun omasta puolestani olisin valmis yhtymään toisenkinlaiseen ehdotukseen kuin tässä valiokunnan mietinnössä oli. Ei siis voida sanoa, että se on pelkästään rva Kollontay, joka on kääntänyt. Kyllä valiokunnan mietintö vastaa ihan selvästi sitä evästyskeskustelua, joka meillä oli siellä valiokunnassa ja kyllä kai meidän jokaisen täytyy oikeastaan myöntää, että ainoa ihan tarkasti rehellinen tapa olisi tämä, kun ei tunneta asioita lähemmin.

Kyllä on totta, että nuo Zimmerwaldit, Scheidemannit, Thomasit y. m. ovat meille hyvin hämäriä käsitteitä. Jos Rahja rupee meitä tenttaamaan kansainvälisessä politiikassa, alottaen siitä kysymyksensä, mitkä ryhmät nykyään kuuluvat zimmerwaldilaiseen, niin me teemme pukkeja hurjasti. (Rahja: Te olette olleet porvarien kanssa yhdessä, siksi ette enää sosialidemokraatteja tunne.) Niin osaksi se on siitä syystä, mutta osaksi myös siitä syystä, että me olemme olleet niin syrjässä tuosta kansainvälisestä politiikasta. Se on ollut jo Suomen kirous, että meillä ei ole ollut tilaisuutta sekaantua kansainväliseen politiikkaan. Se ei ole meillä ollut käytännöllinen kysymys, sentähden se ei ole herättänyt huomiota. Lähteäpä meillä puhumaan tavallisen työmiehen kanssa, joka ei ole porvarin kanssa tekemisissä muuta kuin mitä pomo mahdollisesti ärhentelee tahi kuin mitä hän tilinsä nostaa. Kun lähtee puhumaan hänelle, niin hän hymähtää, että mitä se hänelle kuuluu. Se ei ole tähän asti ollut käytännöllinen päivänkysymys. Toivotaan, että se tästä lähtien siksi muuttuu. Vasta sitten, kun siitä tulee keskustelua ja väittelyä, selviää se. Nyt jo epäilemättä on tämä sitä aika paljon selventänyt. Mutta minusta ei se nyt ole myöskään

niin kovin vaarallista, jos täällä nyt tehdäänkin vähän silmät ummessa päätös pitäen näistä venäläisten toverien ehdotuksista kiinni, että yhdytään tuohon Zimmerwaldiin. (Taimi: Emme tahdo olla teidän taluttajia.) Me luotamme teihin.

Valpas sanoo, että se olisi väärin, sillä me olemme porvarillisempia kuin nämä zimmerwaldilaiset. Se on totta. Sen vähän kuin omalta kohdaltani tunnen zimmerwaldilaisia, niin minä luulin, että he ovat jyrkemmällä kannalla kuin me täällä Suomessa. Minä olisin puolestani aika lailla revisionistisella kannalla nyt. Tavallisena aikana minä koettaisin huutaa luokkataistelua.

Mutta ei se mitään haittaa, että tulee näkökanta jyrkempi kuin on todellisuus. Niin meillä on aina ollut tässä puolueessa. Aina me olemme ulospäin näyttäneet vähän jyrkemmiltä kuin mitä olemme todellisuudessa olleet. Meillä on ollut luokkataistelu sellaisena dogmina, semmoisena uskonkappaleena alusta pitäen, että olisipa vaan joku uskaltanut sitä vastaan puhua, niin se olisi puolueen toimesta tuomittu. Mutta kyllä me olemme uskaltaneet käytännössä toimia sitä vastaan. Ja onpa joku tullut sanomaan: „kyllä te nyt olette toimineet vähän luokkataisteluperiaatetta vastaan“, niin me olemme huutaneet alas. Se on hajottanut vaan.

Mutta kenties se, että päätökset täällä ovat olleet suurlakosta alkaen vähän jyrkempiä kuin itse toiminta, kenties se on myös osaltaan vaikuttanut jotain hyvää, sitä että toiminta ei ole mennyt ihan harmaan porvarilliseksi. (Onko ollut pyrkimyksiä?) On epäilemättä, niitä on ollut pyrkimyksiä, en minä tahtoisi sitä kieltää. Jos tulee sellainen päätös, että yhdytään Zimmerwaldiin, tähän jyrkimpään suuntaan, niin minä luulen, että jos sitten tahdotaan käytännössä toimia pikkusen porvarillisemmalla tavalla, niin onpahan omatunto edes silloin täytynyt koettaa pysyttää siivouden rajoissa myös tänä väliaikana, ja se olisi hyvä. Pannaan vaan semmoinen vieteri taakse. (Ei se auta.) Ei se kokonaan auta, mutta auttaa se jonkun verran. (Ei yhtään.) Sitä tarvitsevat semmoista vieteriä myöskin ne, jotka nyt ovat sillä kaikkein jyrkimmällä kannalla, eikä tällaisella sovittelevalla kannalla, tällaisella puoli-revisionistisella kannalla. Sitä tarvitsee toveri Vuoriokin, joka täällä äsken puolusti jyrkästi Zimmerwaldiin liittymistä ja sanoi, että ne ovat niin selviä ne periaatteet, että niistä ei voi olla eri mieltä. Niin vapaalla kädellä hän arvosteli niinkuin toveri Rahjakin kansainvälistä politiikkaa, toisten maiden puolueita, joita me toiset emme tarpeeksi tunne. Hän lausui tuollaisia kansainvälisiä tuomioita varmasti. Mutta, kun tuli omaan senaattipolitiikkaan, niin sanoi: se on eri asia se. Se on senaatti, joka ei ole sellainen

kuin Venäjän väliaikainen hallitus, joka kävisi sotaa loppuun asti, vaan se on senaatti, joka turvaa vallankumouksen saavutuksia. Niin sanoo joka ainoa Venäjän hallituksen jäsenkin nykyaikana (ja Suomen hallituksen jäsen myös). Se on sitä, että kun tulee omaan kohtaan, niin aina on sellainen kaunis selitys valmiina. Ja se on aivan varmaa, pojat, että saksalaisilla oikeistossa ja muilla siellä on niin kaunis selitys menettelynsä puolustamiseksi, että se sopii melkein vaikka sen jyrkän luokkataistelun kaavaan. Niin teki täällä Vuorio myös meidän osanoton senaatin toimintaan jyrkän luokkataistelun kaavaan sopivaksi. Minä en menisi sentään ihan niin pitkälle. Minusta se on pikkusen revisionismia tähän senaattiin osanotto. Tosin sillä on puolensa tänä aikana. Toisten mielestä sillä ei ole puolta, vaan pitäisi senaatti huutaa alas, mutta siihen en olisi minä ainakaan tällä hetkellä valmis. Kenties jonkun ajan perästä se huudetaan alas ja tulee Vuoriokin mukaan huutamaan.

Tämä Zimmerwaldin kysymys lienee siinäkin suhteessa jonkun verran väliaikaisella kannalla, että se nykyisessä muodossaan, — minulla on ainakin sellainen aavistus — ei se ole vielä ihan lopullinen kilpi, vaan on se sota-ajan ilmiö, sota-aikaisista ristiriidoista syntynyt työväen keskinäinen taistelujärjestö. Minä luulen, että Zimmerwald jonkun kuukauden tai ainakin vuoden parin päästä tulee olemaan jonkun verran toisellainen ilmiö, kuin mitä se nyt on. Siihen voi ehkä tulla liittymään muualta muita piirejä. On täytynyt eräissä maissa työväen piireissä kiistellä siitä, kannataanko sotaa käyvää hallitusta, vai taistellaanko sitä vastaan. Mutta kun tämä kysymys on mennyt ohi, luulen, että internationalessa voi tapahtua jonkun verran muutosta myöskin kokoonpanossa, asema voi silloin paremmin selvitä.

Luulen, ettei tule myöskään pysyväisesti olemaan tämän sodan jälkeen kahta internationalea, vaan yksi, mutta mahdollisesti siihen yhteen ei kuulu iso osa niistä, jotka nyt ovat oikeistososialisteja eri maissa. Ytimenä siinä voi olla nykyinen Zimmerwaldin ydinjoukko ja hyvin luultavaa on, että se todella tulee olemaan jyrkän luokkataistelun kannalla, eikä niinkuin tavallaan vanha internationale soppakannalla niinkuin meidänkin puolueemme. Siihen on saanut kuulua kaiken maailman harmaat ja punaiset, eikä ole välttämättä vaadittu, että ne olisivat olleet sosialisteja kaikki, kun vaan ovat tunnustaneet luokkataistelun dogmin.

On hyvin mahdollista, että nyt tulee selvittely tässä suhteessa, että tulee olemaan taistelukannalla oleva internationale. Siitä ei voi ennustaa, tulisiko sen vastassa olemaan toinen toisella kannalla oleva internationale iankaikkisesti taistelemassa, vai tulisivatko

oikeistososialistit yhtymään porvareihin, vai jättäytymään kansainvälistä yhteyttä vaille. Mutta silloin me kaikki, venäläiset toverit ja me suomalaiset, vasta voimme ratkaista tämän kansainvälisen kysymyksen lopullisesti. Sillä, joskin nyt yhtyisimme, se tulisi olemaan vaillinaista. Voidaan tehdä se päätös, en minä ainakaan sitä vastusta, mutta ei ole myöskään syytä vastustaa Wiikin y.m. ehdotusta, että näitä asioita silti tutkittaisiin. (Venäläinen ed.: On ollut kolme vuotta aikaa.) Niin, mutta sitä ei ole Suomessa tehty ja joka päivä tulee uutta selvittämistä. On hyvä, jos on joku komitea, joka tekee näistä asioista selvää puolueellemme, niin että ensi puoluekokouksessa olemme vielä selvemällä kannalla kuin nyt olemme.

K. H ä m ä l ä i n e n ja A. H a l o n e n kannattivat mietinnön palauttamista valiokuntaan uudelleen muodostamista varten.

Mietintö päätettiin lähettää takaisin valiokuntaan muutettavaksi sellaiseksi kuin keskustelussa on tahdottu asiasta päättää.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Loman jälkeen tuli ensimmäisenä asiana esille lakivaliokunnan mietintö n:o 2

koskeva lakiesitystä 8-tuntisesta työajasta maanviljelyksessä ja erinäisissä muissa ammateissa.

Valiokunta esitti asiasta seuraavaa:

Valiokunta on katsonut tehtäväkseen kokouksen kiinteästi tekemän päätöksen johdosta olevan vain muodostaa ed. Mäen päätökseksi tullut ehdotus muodollisesti lausunnoksi, minkä perusteella valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätöksen näin kuuluvaksi:

Mitä tulee lakiesitykseen työajasta maanviljelyksessä ja erinäisissä muissa ammateissa, on kokous ollut sitä mieltä, että 8-tuntin työpäivä olisi sovellettavissa suurmaanviljelykseen niin kiinteästi kuin se edellä kosketellussa yleisessä laissa määritellään, mutta kun ei ole lähempiä tutkimuksia ja käytännöllistä kokemusta sen soveltamisesta pienempiin viljelyksiin ja kotitalouteen, niin on nykyoloissa tällaisen erikoislain säätäminen vielä tarpeellinen, missä voidaan lain ulottuvaisuuspiirissä erinäisiä soveltuvia säädöksiä ottaa huomioon. Kokous on kuitenkin sitä mieltä, että lain ulottuvaisuuden tulee käsittää kaikki nekin palkkatyöläiset, jotka puheenalaisen lain ensimmäisen pykälän mukaan olisivat jääneet lain ulkopuolelle kuitenkin alempana mainituin poikkeuksin:

Lain säännösten alaiseksi on ehdotuksessa otettu palkkatyö-

läisten ohella myöskin työnantajan täysi-ikäiset lapset. Kokouksen mielestä voidaan kuitenkin lainsäännösten ulkopuolelle jättää työnantajan omat, kotona työskentelevät täysi-ikäiset lapset, sillä erittäinkin maataloudessa on asian laita niin, että maanviljelijäin omien lapsien asema on likipitään sama kuin heidän vanhempainsakin ja työskentelevät lapset usein yhtä paljon perintöosuutensa lisäämiseksi kuin erityisen palkkion ansaitsemiseksikin. Tavallisille palkkatyöläisille, joiden olojen järjestämisestä tässä on kysymys, ei mainitusta muutoksesta syntyisi mitään sanottavaa haittaa.

Lain säännösten alaiseksi on ehdotettu myöskin metsästystä ja kalastusta koskevat työt, sikäli kuin niissä käytetään palkattua työvoimaa. Kun sekä kalastuksessa että erittäinkin metsästyksessä on käytetty suhteellisesti vähäisessä määrässä palkkatyövoimaa ja kun kumpaisellakin alalla työn laatu tekee lain noudattamisen valvomisen hankalaksi, on kokouksen mielestä syytä jättää tällä kertaa kalastusta ja metsästystä koskevat työt tämän lain ulkopuolelle. Samoin voidaan tämän lain ulkopuolelle jättää poronhoitoa koskevat työt, syystä että lain käytäntöön soveltaminen tässä suhteessa kohtaa osittain teknillisiä vaikeuksia ja lain valvominen Pohjois-Suomen harvaan asutuksen y. m. s. syiden takia on varsin vaikea. Sitä paitsi koskee se muutos varsin vähäistä ryhmää palkkatyöläisiä, eikä sillä niin ollen ole kovin suurta merkitystä kokonaisuuteen katsottuna.

Sen sijaan olisi tämän lain vaikutusalaan otettava kaikki maaseudun rakennuksien, teiden, siltojen y. m. rakennus-, korjaus- ja kunnossapitotyöt, sikäli kuin ne eivät tule olemaan „Lain 8-tuntisesta työpäivästä“ alaisia.

Kun maanviljelyskoneitten käyttö maassamme on suhteellisen vähäinen, on lakiehdotuksen 2 pykälän 2 kohdassa lyhempään työaikaan siirtymisen helpottamiseksi jätetty kesäkiireiden aikana elintarpeitten tuotantoa välittömimmin koskevissa töissä oikeus 75 päivän aikana tehdä 9-tunnin työpäiviä. Kokouksen mielestä voidaan tällainen poikkeus myöntää sataan päivään saakka.

Erinäisiä muita pienempiä poikkeuksia lakiehdotuksessa ehdotettuun työaikaan nähden voidaan myöskin myöntää joissakin erikoistapauksissa, kuten esim. yksityistaloudesta johtuvissa kaupunki- y. m. matkojen tekemisissä, kauempana sijaitsevilta ulkopalstoilta tapahtuvissa maan- ja metsäntuotteiden ajossa ja etäämpänä olevilla laitumilla kesäisin suoritettavissa karjataloustöissä. Olisi kuitenkin huomioon otettava, että näitä poikkeuksia koskevat säännökset tulevat niin tarkoin määritellyiksi, ettei niitä voida väärinkäyttää ja siten työaikaa pidentää tehtävissä, joissa ei ole siihen mitään pakottavaa

tarvetta. Nämä poikkeukset voitaneen sovelluttaa lakiehdotuksen 3 pykälään.

Koska lakiin tulee sisältymään suhteellisen suuri määrä poikkeuksia 8-tuntisesta normaalityöpäivästä, katsoo kokous lopuksi asianmukaiseksi, että lain nimikin olisi muutettava kuuluvaksi: „Laki työajasta maanviljelyksessä ja erinäisissä muissa ammateissa“.

Puoluekokous pitäen välttämättömänä ja näin mahdollisena 8-tunnin työpäivän toteuttamisen maanviljelyksessä ja sen sivuelinkeinoissa kuin myöskin kotitaloudessa

velvottaa ryhmän tällaisen lakisäädöksen hyväksymistä ja voimaansaattamista kaikella voimalla ja tarmolla jouduttamaan.

Kun nyt maata uhkaa yleinen nälänhätä ja tätä ovat maataloudessa työajan säännöstelystä käytävät taistelut omansa lisäämään ja kun ne voidaan ehkäistä ainoastaan poistamalla niitä aiheuttavat syyt, toteuttamalla tässä suhteessa ajan vaatimat uudistukset tyydyttäen sen työväestön kipeästi kaipaamat oikeutetut työpäivälyhennysvaatimukset, mikä taas on yleisemmin mahdollinen ainoastaan lainsäädännön avulla, katsoo kokous,

että koko maan väestön edun vuoksi on puheenalainen lakiesitys käsiteltävä kiireellisenä ja mahdollisimman pian voimaan saatettava.

Pitemmän keskustelun jälkeen, jossa tehtiin erinäisiä muutosehdotuksia mietintöön, hyväksyttiin mietintö Hilja Pärssisen tekemällä seuraavalla muutosehdotuksella:

Puoluekokous pitäen 8-tunnin työpäivän toteuttamisen maanviljelyksessä ja sen sivuelinkeinoissa ja kotitaloudessa mahdollisena velvottaa ryhmän tällaisen lakisäädöksen hyväksymistä ja voimaansaattamista kaikella voimalla ja tarmolla jouduttamaan.

Katsoen siihen, että mainitun lakiehdotuksen laatimisessa on otettava huomioon monet maataloudelle ja sen kehitykselle ominaiset seikat, jotka ovat suuressa määrin toisellaisia kuin tehdasteollisuuden edellytykset, ei puoluekokous tahdo lain yksityiskohtiin nähden ryhmän käsiä sitoa.

Esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 2, koskeva

mahdollista suurlakkoa.

Valiokunta esitti asiassa seuraavaa:

Suomen eduskunnassa on nyt käsiteltävänä ehdotukset uusiksi kunnallislakeiksi ja ehdotus laiksi 8-tunnin työajasta. Nämä lakiehdotukset ovat Suomen kansalle ja varsinkin sen työväestölle mitä suurimmasta merkityksestä. Useat ilmenneet seikat ovat syn-

nyttäneet käsityksiä, että anastajaluokkien edustajat tulisivat vaatimaan Eduskunnassa äänestettäväksi ne lait lepäämään yli seuraavien vaalien. Sen teon puolustajat olettavat arvatenkin, että taantumus pääsisi ennen tulevia määräaikaisia vaaleja niin voimakkaaksi, että mainittujen lakien voimaansaattaminen saataisiin sen avulla siirretyksi epämääräiseen tulevaisuuteen.

Työläisten keskuudessa on tuon johdosta herännyt ajatuksia, että olisi koetettava mielenosotuksilla ja ja suurlakolla vaikuttaa niin, ettei noin onnettomasti kävisi. Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestö on tehnyt seuraavan päätöksen:

1. Sos.-dem. eduskuntaryhmän pyydetään järjestämään niin, mikäli mahdollista, että lakiehdotus 8-tuntisesta työpäivästä ja ehdotukset uusista kunnallislajeista tulevat samana iltana kolmanteen käsittelyyn Suomen eduskunnan täysi-istunnossa.

2. Sos.-dem. kunnallistoimikunnan ja Työväenjärjestöjen eduskunnan kehoitetaan järjestämään siksi ajaksi Senaatintorille tai Rautatientorille suuren mielenosotuskokouksen.

Tähän kokoukseen kutsutaan työväen järjestöt, nuorisosastot, raittiusseurat ja muuta mainittuja lakiehdotuksia kannattavaa väestöä.

Helsingin venäläisen sotaväen ja työväen neuvoston pyydetään kutsumaan siihen venäläistä väestöä, siviili- ja sotilaspuvussa olevaa ja pitämään huolta järjestyksen ylläpidosta sen keskuudessa.

3. Kokousta varten on hankittava suomen-, ruotsin- ja venäjänkielisiä puhujia, jotka puhuvat mainituista lakiehdotuksista ja niiden yhteydessä olevista asioista sekä selostavat, miten niitä lakiehdotuksia käsitellään Suomen eduskunnan istunnossa.

4. Sos.-dem. kunnallistoimikunta ja Työväenjärjestöjen eduskunta pitävät huolta mielenosotuskokouksen hyvin järjestämisestä.

5. Jos Suomen eduskunnassa tehdään päätösesitys, että lakiehdotus 8-tuntisesta työpäivästä tai ehdotukset uusista kunnallislajeista on jätettävä lepäämään uusien vaalien yli, niin on Työväenjärjestöjen eduskunnan ja sos.-dem. Kunnallistoimikunnan heti moisen päätösesityksen teosta tiedon saatuaan päätettävä suurlakon alkamisesta Helsingissä niin aikaisin, että se on voimassa Suomen eduskunnan kokoontuessa päättämään mainittujen lakiehdotusten jättämisestä lepäämään yli uusien vaalien.

Kaikki valmistelut, mitkä ovat tarpeellisia mahdollisen suurlakon varalta, jättää kunnallisjärjestö niinkään Työväenjärjestöjen eduskunnan ja sos.-dem. kunnallistoimikunnan päätettäväksi ja tehtäväksi, samoin lakon järjestämisen ja johdon, jos lakko tulee.

6. Lisäksi hyväksyi järjestö, että lakko saataisiin koko maata

käsittäväksi, josta sos.-dem. puoluetoimikunta pitäköön huolen saattaakseen sen kaikkien tiedoksi.

Kokous lausuu:

1) että mainitut lakiehdotukset olisi saatava samana päivänä kolmanteen käsittelyyn eduskunnan täysi-istunnossa;

2) että siitä, milloin ne esitetään kolmanteen käsittelyyn, olisi annettava ennakolta tieto puolueosastoille; ja

3) että puolueosastot järjestäisivät Helsingin ulkopuolella, ennen tuota kolmatta käsittelyä, puoluetoimikunnan lähemmin antamien ohjeiden mukaan mielenosotuskokouksia, joissa vaadittaisiin puheenaolevat lakiehdotukset hyväksyttäväksi ja viipymättä voimaansaattaviksi.

Sos.-dem. puoluetoimikunta on esittänyt tuon päätöksen ynnä siitä johtuvat toimenpiteet puoluekokouksen harkittaviksi.

Suurlakko, minkä Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestö on jättänyt Helsingin Työväenjärjestöjen eduskunnan lopullisesti päätettäväksi, voi kiinnittää huomiota puheenaoleviin lakiehdotuksiin ja anastajapuoluealaisten suhtautumista niihin. Se voi olla valtava keino, jolla saadaan kymmeniä tuhansia ennen tietämättöminä olleita niiden ehdotusten puolelle, samalla kun lakko vaikuttaa tavallaan niitä vastustaviin. Luottaen siihen, että lakosta päätettäessä asiaa tarkoin harkitaan pitäen silmällä sen hyvin järjestämistä, kokous lausuu,

että paikallisen suurlakon järjestäminen Helsingissä saa jäädä kokouksen puolesta Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön päätöksen mukaan päätettäväksi ja järjestettäväksi.

Harvaanasutuissa maaseutupitäjissä toimeenpannuilla suurlakoilla ei olisi paljon mitään merkitystä puheenaolevien lakiehdotusten vaiheisiin. Melkein samoin voi sanoa lukuisista taajaväkisistä seuduista.

Kokous on sitä mieltä,

että koko maata käsittävää suurlakkoa ei tällä kertaa julisteta, ja jätetään paikallisten lakkojen toimeenpaneminen paikallisten järjestöjen järjestettäväksi.

Siltä varalta, että anastajaluokkien edustajat päättäisivät eduskunnassa jättää usein mainitut lakiehdotukset lepäämään yli vaalien, päättää kokous,

että sos.-dem. puoluetoimikunta ja sos.-dem. eduskuntaryhmä saavat päättää yhdessä, onko vaadittava uudet eduskuntavaalit heti toimitettavaksi ja ryhtyä siitä tekemänsä päätöksen aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Asiasta syntyi pitempi keskustelu.

O. T u o m i selosti asian käsittelyä valiokunnassa ja teki selvää mietinnön sisällöstä.

H a l o n e n hyväksyi muuten mietinnön mutta tahtoi toiseen ponteeseen lisättäväksi sanat: „kuitenkin niin, että järjestöt saavat tähän keskusjärjestöiltä luvan“.

E. H a a p a l a i n e n ei voinut hyväksyä asiassa valiokunnan mietintöä, esitti kokouksen päätökseksi: 1) että yhden päivän mielenosotuslakko toimeenpannaan sinä päivänä kuin sos.-dem. puoluetoimikunta ja Ammattijärjestön toimikunta määräävät, pitäen nämä silmällä sitä, että tuoksi päiväksi sattuu se hetki jolloin Eduskunta lopullisesti ratkaisee kunnallislakeja ja 8-tuntista työpäivää koskevat lakiehdotukset;

2) molempien näiden toimikuntain tulee antaa tarkat ohjeet edeltäpäin alaisilleen järjestöille, joissa ohjeissa on erittäinkin määrättävä, mitä aloja kysymyksessäolevana mielenosotuspäivänä on työstä seisautettava, miten mielenosotuskokouksia pidettävä, järjestyksestä huollettava sekä, että tämän mielenosotuslakon yhteydessä ei saa mitään muita vaatimuksia esittää tai lakkoa jatkaa yli kyseessäolevissa ohjeissa mainitun määrän. Siinä tapauksessa, että Eduskunta jättää lakiehdotukset lepäämään, hyväksyn valiokunnan mietinnön viimeisen ponnen.

V i i n i k k a oli sillä kannalla, että on nyt vaan tyydyttävä mielenosotuslakkojen toimeenpanemiseen, mutta näitä ei saa ryhtyä tekemään ilman Puoluetoimikunnan ja Ammattijärjestön toimikunnan hyväksymistä.

J a l a v a oli sitä mieltä, että asiaan on kiinnitettävä suurta huomiota. Valiokunta myöntää paikallisia lakkoja tarvittaessa toimeenpantavaksi. Nämä olisivat vahingoksi. Jos valiokunnan mietintö hyväksyttäisiin, niin tietäisi se sitä, että paikallisia pikkulakkoja syntyisi tuhkatuheään.

L e h t o: Tästä kysymyksestä päätöstä tehtäessä tulisi ottaa huomioon, mitä Ammattijärjestö ja ammattiliitot asiasta sanovat. Olisi kysyttävä Ammattijärjestön toimikunnan ja valtuuston mieltä. Kannatti Haapalaisen tekemää ehdotusta.

K. H ä m ä l ä i n e n kannatti Haapalaisen lisäehdotusta. Olisi pitänyt tarpeellisena, että valiokunta niiden ehdotusten ohella, joita se mietinnössään tekee, olisi ottanut käsiteltäväkseen myöskin kysymyksen mielenosotuksista, joista Haapalainen oli lähetekeskustelussa puhunut.

T u r k i a kannatti myös Haapalaisen ehdotusta.

Usean puhujan lausuttua vielä mielipiteensä, hyväksyttiin

mietintö Halosen tekemällä lisäyksellä mietinnön toiseen ponteen, joten se tuli kuulumaan,

että koko maata käsittävää suurlakkoa ei tällä kertaa julisteta ja jätetään paikallisten lakkojen toimeenpaneminen paikallisten järjestöjen järjestettäväksi, kuitenkin niin, että järjestöt saavat tähän keskusjärjestöiltään luvan.

Esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 4

työväen suhtautumisesta järjestysvaltaan.

Valiokunta esitti seuraavaa:

Käsiteltyään puoluekokoukselle esitettyä kysymystä työväen suhtautumisesta järjestysvaltaan — poliisilaitokseen — ei menettelytapavaliokunta alustuksen, evästyskeskustelun sekä ajan vähyiden vuoksi ole tahtonut ryhtyä seikkaperäisemmin kysymystä perustelemaan senkin vuoksi, että tässä kysymyksessä on olemassa nykyisen senaatin asettaman komitean mietintö kaupunkien poliisitoimen väliaikaiseksi järjestämiseksi, joka mietintö on senaatissa aikoinaan hyväksytty, vaikkakaan senaatin siviilitoimituskunnan päällikkö ei näytä siinä annettuja ohjeita enää käytännössä noudattavan.

Kokouksen mielestä ovat

ne toimenpiteet, joihin järjestyneen työväestön taholta poliisilaitoksen inhimillisemmäksi muuttamiseksi on ryhdytty, täysin oikeutettuja.

Kokous lausuu,

että vallankumouskauden edelleen jatkuessa ei poliisilaitosta vielä kiirehdittäisi saattamaan vakinaiselle kannalle, koska se voisi siten taas muuttua työväen toiminnalle vahingolliseksi; ja

että puoluekokous vaatii poliisilaitoksen säännösteltäväksi normaalisia oloja varten eduskuntalailla, eikä hallinnollisilla senaatin määräyksillä.

O. Tuomi.

E. Härmä.

O. W. Elfving.

E. Salin.

E. Valpas.

E. Toivonen.

V. Vankkoja.

K. Jalonen.

Valiokunnan mietintöön liittyy vastalause, jonka ovat allekirjoittaneet O. W. Kuusinen, Ali Aaltonen ja J. Nurminen.

Vastalauseessa sanotaan: Vaikkakin enin osa valiokunnan enemmistön lausumista asioista on meidänkin mielestämme pääasiassa hyväksyttäviä, on tämä asia kuitenkin mielestämme semmoinen, ett'ei siitä nyt tarvitsisi tehdä mitään sos.-dem. puoluekokouksen päätöstä. Ehdotamme sen vuoksi,

että kokous hylkäisi valiokunnan enemmistön ehdotuksen. Keskustelun ja äänestyksen jälkeen hyväksyttiin valiokunnan mietintö.

Otettiin päivällisloma klo 2—4.

Iltapäivän istunto.

Kokousta jatkettiin klo 4:ltä.

Ensimmäisenä asiana tuli esille

Puolueneuvoston jäsenten vaali.

Uusmaalaisten puolesta esitettiin, että heille annetaan tilaisuus muuttaa nyt esitettyjä jäseniä siinä tapauksessa, että heitä mahdollisesti valitaan puoluetoimikuntaan.

Tämä hyväksyttiin.

Puolueneuvoston jäseniksi hyväksyttiin seuraavat henkilöt:

Uudenmaan l. vaalipiiristä: E. Valpas, A. Sirén, K. Hämäläinen ja Lampinen; varalta H. Hurmevaara, O. Heino, V. Viitanen ja M. Aalto.

Turun ja Porin l. etel. vaalipiiristä: Arvo Toivonen ja E. Härmä; varajäs. W. Annala ja O. Vuorio.

Turun ja Porin l. pohj. vaalipiiristä: V. Laine, E. Salin; varajäs. N. Aronen ja V. Teräs.

Hämeen l. etel. vaalipiiristä: T. Alavirta ja M. A. Airola; varajäs. H. Laakso ja K. Myllymäki.

Hämeen l. pohj. vaalipiiristä: E. Murto ja J. Peura; varajäs. N. Parviainen ja S. Hietala.

Viipurin l. länt. vaalipiiristä: J. Vuoristo, O. Vilmi ja H. Leinonen; varajäs. J. Kirves, V. Heimonen ja O. Paappanen.

Vaasan l. it. vaalipiiristä: O. Tuomi ja K. Nordlund; varajäs. O. Suutala ja J. Raearo.

Vaasan l. etel. vaalipiiristä: A. Harjula; varajäs. I. Lähdesniemi.

Vaasan l. pohj. vaalipiiristä: J. A. Komu; varajäs. K. Suosalo.

Mikkelin l. vaalipiiristä: Albin Valjakka; varajäs. J. Hakala.

Oulun l. etel. vaalipiiristä: Y. Mäkelin; varajäs. M. Jokisaari.

Oulun l. pohj. vaalipiiristä: A. Laakkonen; varajäs. J. Pietarila.

Kuopion l. länt. vaalipiiristä: A. Paasonen ja S. Saarikivi; varajäs. E. Järvi ja T. Hiekkaranta.

Kuopion l. it. vaalipiiristä: S. Kurkinen; varajäs. H. Jalonen.

Viipurin l. it. vaalipiiristä: K. Kauppila ja A. Korhonen; varajäs. A. Kirves ja J. Repo.

Ruotsalaisten edustajiksi valittiin: Sundgrén Turusta, A. Usemus Uudeltamaalta, Grägg Pietarsaaresta ja V. Blomqvist Vaasasta.

Menettelytapavaliokunnan mietintö

suhtautumisesta kansainväliseen työväenliikkeeseen,

joka aamupäivällä lähetettiin takaisin valiokuntaan muutettavaksi, esitettiin kokoukselle.

Valiokunta esitti nyt seuraavaa:

Antaen täyden tunnustuksen Zimmerwaldin konferenssissa 1915 hyväksytyille kansainvälisen sosialidemokratian ja kansainvälisten kokousten periaatteille ja asettuen solidariseksi siellä muodostetun uuden internationalen kanssa, päättää puoluekokous,

että Suomen sos.-dem. puolue liittyy Zimmerwaldissa muodostettuun internationaleen.

Pitäen ylipäänsä tärkeänä eri maiden työväen puolueitten kansainvälisten suhteitten, menettelytapojen ja ohjelman tutkimista ja selostamista Suomen työtätekevälle luokalle, päättää kokous,

että sitä varten asetetaan 3-henkinen komitea, minkä on annettava selostus asiasta ensi puoluekokoukselle.

Valiokunnan nyt esittämä mietintö hyväksyttiin yksimielisesti.

Esitetyn komitean jäseniksi valittiin K. H. Wiik, E. Valpas ja Y. Sirola.

Otettiin lyhyt loma, jonka jälkeen esitettiin elintarvevaliokunnan mietintö

ravinnonpuutteen ja työttömyyden lieventämisestä.

Valiokunta esitti seuraavaa:

Tätä kysymystä käsitellessään on valiokunta ottanut tehtävänsä tärkeimmäksi perusteeksi sen tosiasian, että työväestöä ahdistava yleinen nälänhätä ei salli hädän torjumista tarkoittavien toimenpiteitten viivyttämistä siinäkään tapauksessa, vaikka muita tärkeitä tehtäviä on niin paljon kuin tekemään ehditään. Se pakottaa, ei ainoastaan puolueitamme sellaisenaan, vaan myöskin valtiovaltaa viipymättä ja tehokkaalla tavalla asiaan puuttumaan.

Se, mitä hallitus ja eduskunta ovat tähän asti tehneet pulan lieventämiseksi, ei riitä nyt jo olevaa ja aivan läheisessä tulevaisuudessa yhä pahemmaksi yltyvää hätää torjumaan. Eräänlaisten nyt jällelläolevain elantotarpeiden jaon ja käyttämisen järjestelyllä ei parhaimmassakaan tapauksessa päästä sen pitemmälle, kuin mitä varastot riittävät, ja ne eivät nykyoloissa mitenkään järjestettynä pitkälle riitä.

Suomi on ravintotarpeisiin, sokeriin nähden aivan kokonaan ja viljaan nähden suureksi osaksi muista maista tuonnin varassa. Nyt on maahan tuonti miltei kokonaan pysähtynyt ja samalla kertaa on kulutus sotajoukkojen tänne sijoittamisen vuoksi tuntuvasti lisääntynyt. Täällä myytävästä esim. voista menee sotaväen tarpeisiin 30--37 tuhanteen kiloon viikossa, joskus vieläkin enemmän. Tämän lisäksi viedään maitotuotteita Suomesta Pietariin, huolimatta siitä, että niistä on täällä puute. Sotaväen lihankulutus on suhteellisesti vieläkin suurempi. Täällä kauppaan laskefusta lihasta menee sotaväelle noin 600 tuhatta kiloa kuukaudessa, eli siis yhtä paljon kuin maan koko siviiliväestölle jää. Tätä kulutuksen lisääntymistä ei saada korvatuksi vastaavalla ravintotarpeiden tuonnilla muualta. Venäjän väliaikainen hallitus jatkaa entisen keisarillisen hallituksen menettelyä viljan tuonnin kieltämisessä Venäjältä Suomeen, jopa niin, että Suomi on jäänyt Venäjän rinnalla tukalaan poikkeusasemaan. Kun nyt Venäjällä voidaan jakaa 400 gr. leipäviljaa henkilöä kohden päivässä, on vastaavan määrän meillä täytynyt rajoittaa 300, 240 ja 150 gr.

Mikäli valiokunta nyt voi asemaa ymmärtää, ei liene odotettavissa, että olot Euroopassa tulevat läheisessä tulevaisuudessa niin järjestymään, että tuonti muista maista ainakaan tuntuvassa määrässä puutetta lieventäisi. Hivuttava nälänhätä tulee siis kaikesta päättäen useita vuosia jatkumaan, ellei kotimaista elatusvarojen tuotantoa saada lisääntymään.

Tälle tuotannon lisäämiselle ei luonto estettä pane. Viljelykseen kelpaavaa, tarkotukseen käyttämätöntä maata on Suomessa toistaiseksi riittämään asti. Kun sellainen maa avataan viljelykselle ja pidetään huoli sen kunnollisesta hoidosta ja lannoituksesta, voi se tuottaa elintarpeita niin, että puute, mikäli on kysymys maan oman väestön tarpeista, tulee ainakin tuntuvasti lievenemään. Mutta tämä ei tapahdu yksityisten vapaaehtoisten alotteesta ilman valtion pakottavaa väliintuloa. Katkera kokemus on nim. osottanut, että maanomistajat ja liikkeenharjoittajat eivät minkäänlaisissa olosuhteissa välitä yhteisestä tarpeesta vähääkään. Heidän tekojensa ainoana määrääjänä on vain se, mistä ja miten

enemmän ja helpommin saavat yksityistä voittoa itselleen. Heidän menettelynsä tämän sodan aikana on alusta loppuun asti sen tosiasian kumoamattomana todistuksena.

Yhtärinnan elintarpeitten puutteen kanssa on uhkaava työttömyys työläisten vitsauksena. Työttömyyttä on nyt jo toisinpaikoin olemassa ja kaikesta päättäen tulee se, varsinkin sotatarveteollisuuden loputtua saamaan pelottavan laajuuden. Valiokunnan mielestä olisi sitäkin ryhdyttävä torjumaan. Aikaisemmin päätettyjen rautatierakennusten y.m.s. lisäksi olisi siis ajoissa järjestettävä viljelyskelpoisten maitten raivausta ja muita yhteiskuntaa hyödyttäviä töitä ruvettava teettämään. Valiokunnalla ei ajan vähyden vuoksi ole ollut tilaisuutta riittävän seikkaperäisesti näitä asioita käsittelemään, eikä myöskään yksityiskohtaisesti harkitsemaan niitä toimenpiteitä, jotka elintarvetuotannon lisäämiseksi sekä yleensä hädän ja työttömyyden torjumiseksi saattavat tulla kysymykseen. Kuitenkin on valiokunnan mielestä tarpeen ja tarkoituksenmukaista ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin: että eduskunnan ja hallituksen on rautateitten rakentamisen ja maitten yleisten töitten lisäksi heti järjestettävä viljelyskelpoisten märkäin maitten ojittamista y. m. yhteiskuntaa hyödyttäviä töitä; että valtion on ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin apulantain ja muiden maanviljelystarvikkeiden tuotannon lisäämiseksi kotimaassa; että lainsäädännöllä on määrättävä kuntiin asetettavaksi maanviljelyslautakunnat, jotka velvoitetaan ja valtuutetaan pitämään huoli siitä, että kaikki, ei ainoastaan kuntain, vaan myöskin osakeyhtiöiden ja suurtiloja omistavain yksityisten omistamat viljelyskelpoiset maat annetaan, joko sitä haluavain yksityisten viljeltäväksi, tai viljellään kuntain laskuun.

Valiokunta ehdottaa,

että puoluekokous hyväksyisi edelläolevan lausunnon ja velvoittaisi sos.-dem. eduskuntaryhmän pitämään huolta siitä, että maan hallitus viipymättä ryhtyy nälänhädän ja työttömyyden torjumiseksi sen suuntaisiin toimenpiteisiin kuin ylempänä on esitetty.

Mietintö hyväksyttiin lyhyen keskustelun jälkeen poistamalla siitä yksi lause Halosen tekemän ehdotuksen mukaisesti.

Esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 3, koskeva

Suomen valtiollista asemaa.

Valiokunnan mietintö kuului seuraavasti:

Kauan on Suomen ja Venäjän suhde ollut sorron ja riitojen suhde. Nyt se on muutettava ja turvattava molempien kansojen

vapaaksi suhteeksi, nyt vapautettava Suomen kansa valtiollisesta riippuvaisuudesta ja holhouksesta.

Venäjän vallankumous vapautti Suomen niinkuin Venäjänkin tsaarivallan orjuudesta. Mutta kapitalismin valtaistuin ei ole Venäjälläkään voinut vielä kukistua, koska taloudellinen kehitys ei ole vielä niin pitkällä. Yksityisomistuksen ja kapitalistisen talouden pohjalla saattaa Venäjän porvariston luokkavalta, vaikka se nykyään horjahtelee, jäädä vielä seisomaan laajoilla juurillaan. Se ei tahdo Suomestakaan valtansa juuria hellittää. Luokkaetu- jensa vuoksi on Venäjän vallassaoleva porvaristo taas ennemmin tai myöhemmin pyrkivä Suomeakin polkemaan ja riistämään, jos sille siihen tilaisuus jää, olkoonpa se sitten kulloinkin enemmän tai vähemmän kansanvaltaista, edistysmielistä tai taantumuksellista. Sen vuoksi se nytkin julistaa Venäjän valtakunnallisuuden ja suve- reniteetin aatetta Suomen kansan vapausvaatimuksia vastaan. Sillä Venäjän suvereniteetti merkitsee Suomen kansan suhteen Venäjän vallassaolijain valtiollista holhou- ja pakkovaltaa, joka voi rehottaa myös sellaisen autonomian puitteissa kuin Suomella on tähän asti ollut tai minkä nyt Venäjän väliaikainen hallitus on tahtonut Suomelle tarjota.

Suomen työvätekevän kansan enemmistön menestys ei sellaista painajaista siedä. Venäjän hallitukselle ei voida myöntää Suomen lakien vahvistamisoikeutta, sillä tärkeimmätkin eduskunnan päättä- mät uudistuslait saattaisivat joutua Pietarissa hylätyiksi, avuksi ja iloksi Suomen porvarilliselle taantumukselle, kuten usein ennenkin. Venäjän hallitukselle ei voida myöntää oikeutta hajottaa Suomen eduskuntaa, eikä määrätä valtiopäivän koossaoloaikaa. Eikä ole oikein, että Venäjän hallitus saisi estää eduskunnan oikeuksien laajentamista ja yleensä Suomen hallitusmuodon kansanvaltaistut- tamista, jota työväenluokan etu vaatii. Suomen valtion raho-asiat ja tullit on eduskunnan saatava vapaasti määrätä, sillä niiden jät- täminen Venäjän hallituksen kontrolleerattavaksi yöisi johtaa sen vaatimaan Suomen kansalta pakkoveroja, näännyttämään ja kehi- tyksessään estämään sitä Venäjän kapitalismin etujen mukaan. Ei ole oikein, että Venäjän hallitus saa vaikuttaa Suomen halli- tuksen jäsenten ja virkamiesten asettamiseen, sillä silloin niistä voi tulla sorron kätyreitä. Venäjän hallituksella ei ole oikeutta olla missään suhteessa Suomen kansan korkeimpana hallitusvaltana, vaan Suomella tulee olla, kuten oma eduskunta, niin myös oma hallitusvalta, kansasta ja kansan eduskunnasta riippuvainen. Oma seisovaa sotaväkeä ei Suomen kansa itsenäisenäkään tarvitse. Mutta ei ole oikein sekään, että Venäjän vallassaolijat saavat

rauhanaikanakin pitää sotajoukkoja ja varustuksia Suomessa anastajapyyteittensä tukemiseksi. Sillä vaikka venäläiset sotamiehet yksityisinä kansalaisina voivat olla Suomen työtätekevän kansan ystäviä, niin Venäjän sotilasmahti, ollen säännöllisenä aikana Venäjän porvariston käsissä, on kansan vapaudelle vaara ja kaikille kansan sortajille selkänaja.

Suomen sosialidemokratia siis asettaa Venäjän porvariston bolhousvallan vaatimusta vastaan Suomen kansan valtiollisen itsenäisyyden vaatimuksen. Sillä muuten kuin vapaan Suomen valtion puitteissa ei Suomen työväenluokka voi käydä häiritsemättä luokkataisteluaan, turvautusti säilyttää saavutuksiaan ja menestyksellä täyttää kohdaltaan työväen kansainvälisen vapausliikkeen tehtäviä.

Suomen köyhälistö ei Venäjän veljeskansa viero. Se vihaa kansallisuusvihan lietsoja. Itsenäisenä tasavaltana, vapaana vapaan Venäjän rinnalla, on Suomella oleva oikea asemansa. Taloudellisessa suhteessa ei Suomen kansa silloinkaan pyri eristäytymään Venäjästä, eikä voi syrjäyttää Venäjän kansan oikeutettuja etuja. Vapaaehtoisten sopimusten kautta järjestettäköön Suomen taloudelliset suhteet Venäjän, kuin myöskin muiden maiden kanssa, ei enää Venäjän porvariston valtiollisen isäntävallan painolla. Muuten eivät riidat ja rettelöt Suomen ja Venäjän väliltä vieläkään loppu. Ja Suomen sosialidemokratia pitää tärkeänä niiden loppumista sekä toivoo vilpittömästi sovinnollista ja hedelmällistä vuorovaikutusta Suomen ja Venäjän kansan välillä.

Tämän mukaisesti Suomen sos.-dem puolue kääntyy kaikkien maiden sos.-dem. puolueiden ja ennen kaikkea Venäjän toveripuolueiden puoleen vetoamalla niiden kannatukseen Suomen itsenäisyyden saavuttamiseksi ja turvaamiseksi. Älköön sallittako Suomen työtätekevän kansan enemmistön valtiollisen tulevaisuuden jäädä tuuliajolle, riippuvaiseksi Venäjän porvariston mielivallasta. Suomenkin asia on kansainvälinen asia. Sillä ei Venäjän porvariston puolelta voida antaa riittäviä takeita Suomen vapauden loukkaamattomuudelle. Sitä varten tarvitaan kansainvälisiä takeita, sellaisessa muodossa ja sellaisilla ehdoilla kuin kansainvälisen sosialidemokratian periaatteiden ja Suomen kansan menestyksen kannalta voidaan hyväksyä.

Toverit, Venäjän ja kaikkien maiden työväen luokkataistelun riveissä! Teidän kanssanne käsikädessä, sosialidemokratisten periaatteiden pohjalla tahtoo Suomen työväenpuolue kohdaltaan horjumatta taistella kansojen ja työväenluokan vapautuksen puolesta, jotta kapitalistisen maailman hirmuvallan raunioista kasvaisi kansojen veljeys ja työntekijäin onni.

Luettuaan mietinnön huomautti O. V. Kuusinen, että kun valiokunnalla on ollut liian vähän aikaa käytettävänä mietinnön laatimiseen, on valiokunta ollut sitä mieltä, että mietinnön sanamuodon lopullinen tarkastaminen ja siihen liitettävän selityskirjoituksen laatiminen on jätettävä puolueoimikunnan tehtäväksi. Puoluekokouksen on rajoitettava asiassa päättämään suunnasta ja mietinnön pääkohdista.

Siirtyen puhumaan itse asiasta tov. Kuusinen lausui, että kukapa yksilö olisi uskonut viime vuosina, näinä kauheina sodan ja sorron aikoina, että näinkin pian seuraisi valtiollinen kevät aika. Kansa sen kuitenkin tunsu etukäteen. Sen osottavat viime valtiolliset vaalit, joissa kansa valitsi eduskuntaansa sosialidemokratisen enemmistön.

Venäjän vallankumous näytti ensimmäisen suuren esimerkin. Venäjän sosialidemokratit ovat koko sodan ajan näyttäneet kansainväliselle työväenliikkeelle esimerkkiä, miten on taisteltava kapitalisteja ja riistäjiä vastaan. Venäjän sosialidemokratia on taistellut myös rauhan saavuttamiseksi. Ja siihen rauhankirjaan, joka työväen taistelujen kautta saavutetaan, on piirrettävä myös itsenäisen Suomen nimi.

Me tahdomme vapautta sorrosta, vapautta kansalle ja vapautta työväenluokalle.

Mutta me emme tahdo vapautta kansallisesta itsekkyydestä. Me tahdomme vapautta siinä mielessä, että kansalle avautuisi vapaus itse päättää kohtalostaan ja työväenluokalle vapaus käydä luokkataisteluaan vieraan vallan siihen sekaantumatta ja avautuisi mahdollisuus saavuttaa taistelussaan voittoja.

Puhuja huomautti Oulun puoluekokouksen päätöksestä kaikkien kansojen itsemääräämisoikeuden suhteen ja eri kieliryhmien vapaudesta itsenäiseen kulttuuriin. Oulun kokous oli huomauttanut myös, että venäjänkieltä ei ole sentähden vihattava, että senkieliset vallanpitäjät meitä sortavat; ja että eri kansoille on annettava itsemääräämisvalta.

Suomen porvariston taantumuksellisin osa, mahdollisesti pian koko porvaristo, on meitä vastassa. Samoin myös Venäjän luokkatietoinen porvaristo. Mutta Venäjän luokkatietoisen työväen, sosialidemokratien, kannatus asiassamme on yhtä varma.

Rintamamme lujaksi, päin porvaristoa, niin Venäjän kuin Suomenkin.

A. Halonen lausui, että valiokunta on onnistunut tehtävässään. Ehdotti kuitenkin mietintöön pari pientä muutosta. Mietinnön alku olisi muutettava kuulumaan seuraavasti:

„Sosialidemokratia julistaa Suomen kansan tähän asti vallinneen riippuvaisuussuhteen perustuvan voimaoikeuteen, josta on seurannut Venäjän ja Suomen välille sorron ja riiston suhde. Nyt on tuo oikeus saatava kumotuksi ja tuo suhde muutettava ja turvattava molempien kansojen vapaaksi suhteeksi, nyt vapautettava Suomen kansa valtiollisesta riippuvaisuudesta ja holhouksesta.“

Täten on Venäjän sosialidemokraateille sanottava, ettei Venäjän ja Suomen oikeussuhde, josta on paljon puhuttu, perustu muuhun kuin luokkaoikeuteen. Tähän olisi syytä senkin tähden, kun venäläinen puoluetoveri on kokouksessamme tästä mainitusta oikeussuhteesta käyttänyt verrannollisesti samallaista määritelmää kuin aikanaan Stolypin, nimittäin, että Suomelle on annettava vapautta sikäli, kun se ei loukkaa Venäjän etuja. Samalla puhuja tahtoi mietinnöstä poistettavaksi lauseen: „Taloudellisessa suhteessa ei Suomen kansa silloinkaan pyri eristäytymään Venäjästä, eikä syrjäyttämään Venäjän kansan oikeutettuja etuja.“ Tässä asiassa ei olisi kiinteätä lausuntoa annettava.

R a h j a huomautti, että mietinnössä olisi lausuttava periaate, että puoluekokous kannattaa kaikkien kansojen itsemääräämisoikeutta. Kannatti muuten täydellisesti mietintöä.

A. A a l t o n e n huomautti, että mietintöä laadittaessa on pidetty silmällä sitä, että siitä tulee julistuskirja, joka käännetään eri kielille ja leviää eri maihin. Sen tähden se on laadittu mahdollisimman lyhyeen ja täsmälliseen muotoon.

E. H a a p a l a i n e n lausui, että kun tämä manifesti on perin tärkeä asiakirja, on sitä kokouksessa mahdollisimman tarkasti harkittava. Siinä on liian lyhyt varsinkin se kohta, jossa puhutaan tasavallasta. Olisi toivonut, että siinä olisi asiaa käsitelty perinpohjaisemmin. Kun ei kuitenkaan voida esitystä valiokuntaan lähettää, olisi manifesti hyväksyttävä sillä huomautuksella, että puolue asettuu jyrkästi vaatimaan Suomelle täydellistä poliittista riippumattomuutta ja vapautta muodostaa vapaa tasavalta.

Yhtyi Halosen ehdotukseen, mikäli se koski mietinnön sitä lausetta, jossa puhutaan Venäjän ja Suomen taloudellisista suhteista. Luonnollista on, että vapaa maa tulee olemaan taloudellisissa suhteissa eri maihin, mutta se asia on järjestettävä luonnollisia teitään. Olisi vaarallista ryhtyä taloudellisissa suhteissa nyt määritelmiä tekemään.

K a l l i n e n kannatti Halosen ehdotusta mietinnön ensimmäisen kohdan muuttamisen suhteen. Mitä taloudellisia suhteita koskevaan kohtaan tulee, ei se ole sitova, mutta se antaa kuitenkin tukea Venäjän porvariston väitteitä vastaan.

Tuomi kannatti valiokunnan mietintöä.

Äänestettäessä Halosen ehdotusten ja valiokunnan mietinnön välillä hyväksyttiin valiokunnan mietintö suurella äänen enemmistöllä.

Päätöksen johdosta laulettiin „Internationalen“ ensimmäinen ja viimeinen värsy.

Otettiin lyhyt väliaika.

Provokatooriset ilmiöt Helsingissä ja Puoluekokous.

Puheenjohtaja Manner ilmoitti, että kokouksen puhemiehistölle oli tehty esitys, eikö kokouksella olisi syytä esittää jonkunlaista kannanilmaisua niiden ilmiöiden johdosta, joita, osiksi eräät sekapäiset porvarilliset ainekset, osiksi provokaattorit, ovat täällä Helsingissä saaneet aikaan.

Puhemiesneuvoston ehdotuksesta päätti kokous asian johdosta, kun aika ei riittänyt erikoisen päätöslauselman tekoon, erikoisesti painostaa kokouksessa aikaisemmin hyväksyttyä ja asiaan soveltuvaa menettelytapavalikokunnan mietintöä, jossa tällaiset teot jyrkästi tuomitaan.

Esitettiin seuraava menettelytapavalikokunnan mietintö

puolueemme suhtautumisesta hallitukseen:

Säännöllisenä aikana ei sos.-dem. puolue voi sallia jäsentensä osanottoa kapitalistisen valtion hallitukseen, sellaisia kuin hallituslaitokset nykyaikana ovat, nim. kokonaan erilaisia kuin esim. eduskunnan valiokunnat. Jonkun verran toinen oli asia nyt poikkeuksellisissa valtiollisissa oloissa, vaikka tällöinkin on puolueen jäsenten keskuudessa syystä saattanut olla eri mieliä asiasta. Joka tapauksessa on tämä poikkeuksellisissa oloissa tapahtunut senaatin kokoonpano katsottava tilapäiseksi ja vain toistaiseksi jatkuvaksi.

Tämä on myöskin suoranainen seuraus siitä, että senaatin kokoonpano ei ole, eikä olisi voinutkaan tapahtua lainmukaisessa järjestyksessä, koska silloin kuin senaatti muodostettiin, ei ollut sellaista laillista hallitusvaltaa, joka perustuslakien edellyttämässä järjestyksessä oli oikeutettu senaatin asettamaan, muuten kuin luonnollisestikin tilapäiseksi siihen saakka, kuin kysymys korkeimman vallan käyttäjästä Suomen asioissa on laillisessa järjestyksessä tullut säännöstellyksi. Nykyiseen senaattiin kuuluu porvarilliseen puolueeseen ja sosialisteihin lukeutuvia. He ovat ilmoittaneet menneensä senaattiin toteuttaakseen sopimaansa yhteistä ohjelmaa. Se sisältää eräitä kapitalistisen järjestelmän voimassa ollessa toimeenpantavia uudistuksia. Ohjelman ulkopuolella olevia asioita

täytynee heidän sovitella eri puolueiden etujen välillä. Senaatin toiset päätökset voivat tulla työväen vaatimuksia tyydyttäviä, mutta toiset anastajaluokkien vaatimuksia tyydyttäviä ja työväkeä vahingoittavia. Työväenluokan etu vaatii niin ollen,

että senaatin toimintaa valvotaan tarkasti ja huolellisesti sekä arvostellaan puolueen lehdissä ja osastoissa,

että senaattia on tarpeen vaatiessa painostettava työväelle edulliseen toimintaan ja

että sos.-dem. eduskuntaryhmällä on oikeus antaa sille kannatuksensa tai kieltää se siltä sen mukaan kuin työväen edut vaativat.

Selvää on, ettei tämäkään hallitus huolimatta sos.-dem. jäsenten mukana olosta siinä voi, porvarillisen yhteiskunnan asioita hoitavana valtana, olla mikään sosialidemokratinen hallitus.

Työväen suhtautuminen tämän hallituksen toimintaan, sen hyväksyminen tai arvostelu, on siis kokonaan riippuvaista siitä, miten hallitus voi ajaa niitä työtätekevän väestön kaipaamia ja vaatimia uudistuksia, jotka nykyisenä valtiollisena murrosaikana ovat välttämättömät toteuttaa, sekä muuten täyttää tämän väliajan hallitustehtävät sellaisella tavalla, joka ei ole työväenluokan pyrintöille ja taistelulle vahingoksi, vaan pikemmin joksikin hyödyksi. Mikäli senaatin toiminta sitä vastoin kallistuu sille pohjalle, että se kokoomushallituksen ominaisuudessa tulee edistämään porvarillisten puolueitten tarkoitusperiä, vastoin työväen luokkataistelun etuja, ei sos.-dem. puolue voi sitä hyväksyä, eikä sallia jäsentensä olla sellaisessa hallituksessa, vaikkapa väliaikaisessakin. Tämä riippuu nyt etupäässä siitä, paljoko porvaripuolueet senaatissa olevain edustajainsa kautta johtaa senaatin toimintaa tai vaikuttaa siihen. Jos niiden vaikutus vielä nykyisestään lisääntyy tai käy selvemmäksi on nykyinen yhteistoiminta niiden kanssa hallituksessa lopetettava. Samoin tapahtukoon heti silloin, jos porvarisryhmät eduskunnassa äänestävät hyljättyiksi, tai yli vaalien lepäämään kunnallislait, 8-tunnin työpäivälait tai muita työväelle ja kansanvaltaisuudelle tärkeitä uudistuksia. Tässä suhteessa voi muodostua sellaisia tilanteita, joita on mahdotonta ennakolta oikein arvata kuin myöskin määritellä menettelytapaa niiden varalle. Päätäminen niiden aiheuttamista toimenpiteistä voitaneen uskoa puolueitoimikunnalle, puolueuuvostolle ja sos.-dem. eduskuntaryhmälle, varsinkin siitä, onko ja milloin sosialidemokratien luovuttava paikoistaan hallituksessa.

Kokous päättää:

oikeuttaa puoluetoimikunnan, puolueneuvoston ja sos.-dem. eduskuntaryhmän tarvittaissa toistaiseksi ratkaisemaan perusteluissa edellä viitatut kysymykset sikäli kuin köyhälistöluokan etujen katsovat kulloinkin vaativan.

Kapitalistisen talousjärjestelmän edelleen jatkuessa riistetään työväeltä häikäilemättä työn tuotteita. Sodan aiheuttamaa hyödyllisen tuotannon ja liikkeen supistumista edukseen käyttäen kiskovat keinottelijat elintarpeilla tavattomia hintoja. Työväenluokan keskuudessa on kaikkialla puutetta. Paikoin on köyhyys ja kurjuus suuri. Nälänhätä ahdistaa jo monia suuria joukkoja. Kapitalistisen valtion hallituksessa olevat sosialistit eivät voi poistaa tuon järjestelmän epäkohtia, eivätkä edes lieventää niitä riittävässä määrässä.

Kokous lausuu:

että sos.-dem. puolue ei ole sen tähden, että joitakin sosialisteja kuuluu hallitukseen, edesvastuussa niistä epäkohdista, häiriöistä tai mahdollisista levottomuuksista, joita kapitalistinen järjestelmä ja sen taloudellisen, kunnallisen ja valtiollisen vallan pitäjien menettely synnyttää.

Kapitalistinen järjestelmä kasvaa Suomessa sekä orjuuttaa yhä suurempia kansalaisjoukkoja. Sen hallituksessa olevat sosialistit eivät voi kääntää kehitystä toisaalle. Mutta laajetessaan kokoaa kapitalistinen järjestelmä itse yhä suurempia palkkatyöläisjoukkoja ja pakottaa synnyttämillään epäkohdilla niihin kuuluvia taistelemaan yhdessä kurjuutta, sortoa, vääryyttä ja riistämistä vastaan. Tällä luokkataistelulla pakottaa työväki anastajaluokat myöntämään pikku-parannuksia kapitalistisen järjestelmän vallitessa. Työväenluokan yhteinen voima järjestyy ja kasvaa vähitellen niin suureksi, että se voi kehittää oikeudenmukaisen, sosialidemokratisen järjestelmän. Työväenluokan vapauttaminen on siten työväen joukkojen itsensä suoritettava. Tämän tunnustaen on koetettava välttää tekoja, jotka vastaavaa hyötyä tuottamatta hidastuttavat työväen yksimielisyyden ja voiman kasvamista.

Kokous lausuu:

Eräiden sosialisteihin lukeutuvien kuulumisen kapitalistisen järjestelmän hallitukseen älköön annettako heikontaa eikä hämmentää työväen omien voimien kokoomista järjestöihin, näiden edelleen kehittämistä ja vahvistamista, eikä työväenluokan välttämätöntä luokkataistelua, jonka päämääränä on muuttaa kurjuutta, nälkää, sotia sekä lukemattomia muita onnettomuuksia luova kapitalistinen järjestelmä sosialidemokratiseksi, kaikille ihmisille mah-

dollisimman paljon hyvinvointia ja onnea, kansoille rauhaa ja vapautta suovaksi oikeudelliseksi järjestelmäksi.

O. W. Kuusinen.
O. W. Elfving.
H. Jalonen.

Ali Aaltonen.
J. Nurminen.
E. Toivonen.

Mietintöön liittyy seuraava

vastalause.

Pyydämme esittää edustajakokouksen hyväksyttäväksi seuraavan vastaehdotuksen:

Kun Venäjän keisari oli ottanut haltuunsa Suomen, vakuutti ja vahvisti hän tälle perustuslait luvaten säilyttää ne lujina ja järkähtämättöminä. Noiden perustuslakien perusteella tuli Venäjän keisari hallitsemaan Suomea tämän hallitsijana. Hän sai siis Suomen perustuslakien rajottamaan oikeuspiiriin kuuluvia oikeuksia, samalla kun hänellä oli Venäjän oikeuspiiriin kuuluvat laajat oikeudet. Hänen suomalaisiin oikeuksiinsa kuului myös oikeus nimittää virkamiehiä. Hallituskonseljin ja sittemmin senaatin jäsenet nimitti hallitsija siis suomalaista oikeutta käyttäen. Vallankumouksen poistettua hallitsijan täytyi tuon nimittämisoikeuden jäädä edelleen Suomen oikeuspiiriin. Se jäi tietenkin tämän piirin toisen valta-
puolen, Suomen eduskunnan yksinään määrättäväksi. Tämä eduskunta on kansanvaltaisella vaalitivalla valittu. Suomen hallitsijan laajojen oikeuksien siirtäminen tämän määrättäväksi ei voinut olla Suomen niille luokille mieluista, jotka olivat halukkaat käyttämään valtiovaltaa anastamistarkoituksiin. He pitivät epäilemättä vähempänä pahana sitä, että noita oikeuksia joutuisi jollekin Venäjän valtiomahdille, jonka välityksellä he ehkä saisivat käyttääkseen ainakin osan niistä. Heidän taholtaan esitettiin selityksiä, että ne olivat siirtyneet Suomen kukistuneelta hallitsijalta Venäjän väliaikaiselle hallitukselle. Siihen kuului Venäjän anastajaluokkiin lukeutuvia, jotka epäilemättä olivat hyvin halukkaita ottamaan Venäjän hallitukselle niin laajat oikeudet, joita Venäjän anastajaluokat voisivat vastedes käyttää hyvin edukseen, jos ne jäisivät sinne. Suomen Sos.-dem. Puoluetöimikunta hyväksyi myös käsityksen, että ne siirtyivät sinne. Tämän sekä Suomen porvarispuolueiden edustajain yhteisellä suostumuksella alkoi Venäjän väliaikainen hallitus käyttääkin niitä. Se nimitti senaatin talousosaston jäseniksi joukon sosialisteja ja joukon porvarispuolueisiin lukeutuvia

sekä sittemmin senaatin oikeusosaston jäsenet ja prokuraattorin. Kun noihin virkoihin nimitetyt menivät niihin, niin hyväksyivät he tavallaan Suomen oikeuden siirtämisen Venäjän väliaikaiselle hallitukselle. Suomen eduskuntakin on mukautunut tuohon muutokseen m. m. siten, että se on sallinut sillä tavalla senaatin jäseneksi nimitetyn käyttää eduskunnassa niitä oikeuksia, jotka valtiopäiväjärjestys myöntää laillisesti nimitetylle senaatin jäsenelle. Kaikki tuo on ollut omiansa hämmentämään käsityksiä Suomen ja Venäjän oikeuden erosta, samalla kun se on antanut arvaamattoman pitkäsi ajoiksi venäläisille Suomen oikeuden anastajille aiheita, joiden nojalla he voivat puolustaa sen anastamista.

Kun kerrottu menettely on johtanut turmiollisiin seurauksiin ja voi vastedes johtaa yhä turmiollisempiin, niin ei kokous voi olla lausumatta,

että senaatin jäsenten nimittämis-oikeuden siirtäminen Venäjän väliaikaiselle hallitukselle oli Suomen oikeuden vastainen teko ja, että yksityiset suomalaiset eivät olisi saaneet olla tekemässä sitä, vaan olisi senaatin nimittämistävän määrääminen ollut jätettävä ilman sellaista ennakkotekoa Suomen eduskunnan asiaksi.

Vaikka Suomen eduskunta on näihin asiin mukautunut edellä esitettyyn järjestelyyn, niin ei se ole vielä erityisellä päätöksellä tehnyt lailliseksi mainittua senaatin nimittämistä. Siihen vedoten voidaan lausua päätelmät,

että Venäjän väliaikaisen hallituksen nimittämä Suomen senaatti on vallankumouskauden väliaikainen hallitus ja

että Suomen eduskunnalla on edelleen oikeus määrätä, miten Suomen senaatin jäsenet on laillisesti nimitettävä.

V. 1906 Oulussa pidetty puoluekokous hyväksyi yleiseksi säännöksi: puolueen jäsen, joka kerran on mennyt porvarillisen hallituksen jäseneksi, ilman puolueen edustajakokouksen nimenomaista lupaa, on sen tekonsa kautta eronnut puolueesta. Mikään puoluekokouksemme ei ole muuttanut tuota päätöstä. Siis on selvää, että puoluetuomikunnan toimesta ja luvalla tapahtunut sosialistien senaattiin meno on vastoin tuota vanhaa puoluekokouksen päätöstä, että sen mahdollinen muuttaminen ja siitä aiheutuneet toimenpiteet olisi pitänyt käsitellä siinä järjestyksessä kuin puoluekokouksen päätöksen muuttamisesta on säädetty.

Nykyiseen senaattiin kuuluu porvarilliseen puolueeseen ja sosialisteihin lukeutuvia. He ovat ilmoittaneet menneensä senaattiin toteuttaakseen sopimaansa yhteistä ohjelmaa. Se sisältää eräitä kapitalistisen järjestelmän voimassa ollessa toimeenpantavia uudistuksia. Ohjelman ulkopuolella olevia asioita täytynee heidän

sovitella eri luokkien etujen mukaan. Senaatin toiset päätökset voivat tulla työväen vaatimuksia tyydyttäviä, mutta toiset anastajaluokkien vaatimuksia tyydyttäviä ja työväkeä vahingoittavia. Työväenluokan etu vaatii niin ollen,

että senaatin toimintaa valvotaan tarkasti ja huolellisesti sekä arvostellaan puolueen lehdissä ja osastoissa,

että senaattia on tarpeen vaatiessa painostettava työväelle edulliseen toimintaan ja

että sos.-dem. eduskuntaryhmällä on oikeus antaa sille kannatuksensa tai kieltää se siltä sen mukaan kuin työväen edut vaativat.

Kapitalistisen talousjärjestelmän edelleen jatkuessa riistetään työväeltä häikäilemättä työn tuotteita. Sodan aiheuttamaa hyödyllisen tuotannon ja liikkeen supistumisista edukseen käyttäen kiskovat keinottelijat elintarpeilla tavattomia hintoja. Työväenluokan keskuudessa on kaikkialla puutetta. Paikoin on köyhyys ja kurjuus suuri. Nälänhätä ahdistaa jo monia ja uhkaa suuria joukkoja. Kapitalistisen valtion hallituksessa olevat sosialistit eivät voi poistaa tuon järjestelmän epäkohtia, eivätkä edes lieventää niitä riittävässä määrässä.

Kokous lausuu,

että sos.-dem. puolue ei ole sen tähden, että joitakin sosialisteja kuuluu hallitukseen, edesvastuussa niistä epäkohdista, häirjöstä tai mahdollisista levottomuuksista, joita kapitalistinen järjestelmä ja sen taloudellisen, kunnallisen ja valtiollisen vallan piirien menettely synnyttää.

Kapitalistinen järjestelmä kasvaa Suomessa sekä orjuuttaa yhä suurempia kansalaisjoukkoja. Sen hallituksessa olevat sosialistit eivät voi kääntää kehitystä toisaalle. Mutta laajetessaan kokoaa kapitalistinen järjestelmä itse yhä suurempia palkkatyöläisjoukkoja ja pakottaa synnyttämillään epäkohdilla niihin kuuluvia taistelemaan yhdessä kurjuutta, sortoa, vääryyttä ja riistämistä vastaan. Tällä luokkataistelulla pakottaa työväki anastajaluokat myöntämään pikkuparannuksia kapitalistisen järjestelmän vallitessa. Työväenluokan yhteinen voima järjestyy ja kasvaa vähitellen niin suureksi, että se voi kehittää oikeudenmukaisen sosialidemokratian järjestelmän. Työväenluokan vapauttaminen on siten työväen joukkojen itsensä suoritettava. Tämän tunnustaen on koetettava välttää tekoja, jotka vastaavaa hyötyä tuottamatta hidastuttavat työväen yksimielisyyden ja voiman kasvamista.

Kokous lausuu:

Eräiden sosialisteihin lukeutuvien kuulumisen kapitalistisen

järjestelmän hallitukseen älköön annettako heikentää eikä hämmentää työväen omien voimien kokoamista järjestöihin, näiden edelleen kehittämistä ja vahvistamista eikä työväenluokan välttämätöntä luokkataistelua, jonka päämääränä on muuttaa kurjuutta, nälkää, sotia sekä lukemattomia muita onnettomuuksia luova kapitalistinen järjestelmä sosialidemokraattiseksi, kaikille ihmisille mahdollisimman paljon hyvinvointia ja onnea, kansoille rauhaa ja vapautta suovaksi oikeudelliseksi järjestelmäksi.

O n n i T u o m i.

E d v a r d V a l p a s.

E r k k i H ä r m ä.

V. V a n k k o j a.

Allekirjoittanut yhtyy edelläolevan vastalauseen ensimmäiseen ja toiseen kohtaan perusteluissa sekä niitä seuraaviin senaatin nimitämisoikeutta koskeviin ponsiin. Muissa kohdin valiokunnan mietintöön.

E t u S a l i n.

Keskustelu.

O. T u o m i yhtenä vastalauseen allekirjoittajana pyysi esittää, että se hyväksyttäisiin kokouksen päätökseksi. Kävi sitten tekemään selvää senaatin muodostamisasian käsittelystä puoluenevoston kokouksessa. Siihen nähden, että on lausuttu, että Valppaan ehdotusta kansliasenaatista ei puoluenevostossa olisi kannatettu, lausui puhuja, että hänkin oli tehnyt samansuuntaisen ehdotuksen. Edelleen oli puhuja puoluenevostossa ehdottanut, että kun ylimääräistä puoluekokousta ei ehkä ennätettäisi kokoonkutsua, olisi ainakin suurempien kunnallisjärjestöjen mielipidettä tiedusteltava. Sekin hylättiin. Nyt on kuitenkin käynyt niin, että on kumminkin täytynyt kutsua koolle ylimääräinen puoluekokous, vaikka aikaisemmin oltiin sillä kannalla, että puoluenevosto voi tuollaisista asioista päättää. Kun puoluenevostossa äänestettiin kokoomushallitukseen menosta ja siihen suostuttiin, pani allekirjoittanut päätöksen johdosta vastalauseen.

E d v. V a l p a s loi lausunnossaan aluksi katsauksen hallitusmuotomme historiaan ja sisältöön. Eduskunnan hyväksymien lakien vahvistaminen ei niiden mukaan ollut hallitsijan tärkeimpiä oikeuksia, vaan vielä tärkeämpää oli se, että hallitsija saattoi itse säätää lakeja eräillä aloilla. Kun vallankumous nyt tapahtui ja hallitsijavallan olisi luonnollisesti pitänyt siirtyä eduskunnalle, jossa on sosialidemokratinen enemmistö, riensivät porvarit, pelossa, ettei

tuollainen vallankäyttö vaan sosialisteille joutuisi, siirtämään sitä Venäjän väliaikaiselle hallitukselle. Tämä toteutui siinä manifestissa, jonka väliaikainen hallitus suomalaisten alotteesta maaliskuussa julkaisi. Tämä menettely, jonka kautta Suomen oikeudet joutuivat Venäjän väliaikaiselle hallitukselle, tuli sitte täällä hyvin yleisesti hyväksytyksi. porvarien taholla aivan yleisesti. Toivottiin, että vallankumouksen nostama väliaikainen hallitus ei voisi käyttää valtaansa väärin. Siinä, kuten nyt tiedetään, on petytty. Kerenskin pusu Tokoin otsalle oli Juudaksen pusu. Kun toivo pannaan nyt tulevaan Venäjän kansalliskokoukseen, on sekin toivo hyvin epävarmaa. Ei ole ensinkään luultavaa, että kansalliskokoukseen tulee sosialidemokratinen enemmistö ja Venäjän porvarilliset puolueet ovat jyrkkiä Suomen itsenäisyyden vastustajia, varsinkin eräät imperialistista politiikkaa harjoittavat porvariryhmät. Edelleen ei ole ollenkaan varmaa, ett'eikö Venäjällä syntyisi vastavallankumous. Venäjä on sellaisessa taloudellisen kehityksen vaiheessa, että siellä on nouseva erittäin voimakkaita kapitalistisia pyrkimyksiä ja on otettava huomioon, että Suomen oikeuksien käyttelemisen voi joutua tuollaisten anastajaryhmien käytettäväksi ja nämä ryhmät eivät tule häikäilemään keinoja meidän oikeuksiamme polkiessaan. Taistelussa voimakasta vastaan ei sen vuoksi ole menetettävä sitä oikeuspohjaakaan, joka kulloinkin olisi käytettävissä. Siksi perustuslaista kiinnipitäminen on tärkeätä. Jos sen suomat oikeudet tunnustetaan siirtyneen Venäjän väliaikaiselle hallitukselle, silloin meillä ei ole riittävää oikeuspohjaa. Ja tässä suhteessa meillä on paljon menetetty. Sos.-dem. puolueen olisi kuitenkin puolueena tässä suhteessa koetettava pelastaa, mitä pelastettavissa on. Sen tulisi lausua selvästi oikeuskäsityksensä julki ja koettaa niitä levittää kansan keskuuteen. Sen vuoksi olisi kokouksen ainakin vastalauseita kannatettava ja se päätökseen hyväksyttävä.

Hallituskysymyksessä on yksityinen klikkipolitiikka näytellyt suurta osaa, samoin hallituksen asettamisen jälkeen tapahtuneessa politiikassa. Tällaista turmiollista menettelyä vastaan voidaan saada turvaa hyväksymällä vastalause kokouksen päätökseksi.

O. V u o r i o kannatti mietintöön liittyvän vastalauseen hyväksymistä.

V. K i v i s a l o n mielestä oli kriittillisen tilanteen aikana, vallankumouspäivinä, tehtävä jotakin. Jos selitetään, mitä parempaa olisi vallankumouspäivinä ollut tehtävä, sitte vasta voidaan tapahtunutta oikein arvostella. Kun aluksi levisi Etelä-Hämeen piirissä tieto siitä, että puolueneuvosto ei olisikaan voinut ratkaista hal-

lituskysymystä, vaikutti se lamauttavasti. Sen jälkeen siirtyi puhuja selostamaan hallituksen politiikkaa, tullen siihen tulokseen, että se tähän asti on ollut täysin tyydyttävää. Kannatti mietinnön hyväksymistä.

V. Perttilä kiinnitti huomiota vastalauseen toiseen pönteeseen, jota kannatti. Vaikka asiain kriittisimpinä ollen tehtiin tuumuksia, ei sitä tahdota myöntää, ainakaan julkisesti. Kun tällaisessa tapauksessa niitä olisi voinut sattua kelle tahansa, ei tahtonut hyväksyä vastalauseita muissa kohdin, koska se sisältäisi epäluottamuslauseen puoluetoimikunnalle.

O. W. Elfving: Jos Oulun kokouksessa olisi voinut olla kysymys, mennäänkö vallankumoukselliseen senaattiin, joka syntyy silloin, kun Nikolai on joutunut valtaistuimelta, olisi kokous varmaan vastannut kysymykseen myöntävästi.

M. Turkia vakuutti, että tilanne oli sellainen, että silloin oli meikäläisten mentävä senaattiin. Kun tätä menettelyä kannatin, en tehnyt sitä omien etujeni vuoksi, vaan työväenliikkeen parasta katsoen. Sellaisen kaaoksellisen tilanteen vallitessa, kuin vallankumouksen puhkeamis- ja sen jälkeisinä päivinä vallitsi, ei ollut muuta menettelytapaa. Teki selvää puoluetoimikunnan toiminnasta vallankumouspäivinä. Valpasta tahdottiin saada mukaan. Hän valittiin lähtemään Pietariin, mutta, antamatta selvää kieltoa, ei kuitenkaan lähtenyt sinne, eikä sanonut, että puoluetoimikunnan olisi jotain muuta tehtävää. Puolue neuvosto on hyväksynyt kaikki ne henkilöt, jotka ovat hallitukseen menneet. Jos syytetään, on syytettävä ennen muuta puolue neuvostoa, eikä puoluetoimikuntaa, ellei tahdota, että on helpompi heittää 7 miestä mereen kuin koko puolue neuvosto. Puoluetoimikunta ei ole mitään sellaista sanonut, että keisarivalta Suomeen nähdessä olisi luovuttu väliaikaiselle hallitukselle. Senaattia on arvosteltava sen teoista. Jos sen teot ovat huonoja, se kukistetaan ja sen on näyttävä tulevaisuus.

Kun oli esitetty Helsingin venäläisten ja virolaisten toverien tervehdykset, jatkettiin keskustelua.

Alexandra Kollontay lausui m.m.: Toverit! Kysymys sosialistien osanotosta hallitukseen ei ole teidän yksityinen kysymyksemme, se on meidän kaikkien kysymys, millä tavoin me suhtaudumme hallitukseen. Te tiedätte, että tämä kysymys on ollut Internationalen kokouksessa esillä sodan aikana. Siitä on syntynyt kaksi suuntaa kansainvälisessä työväenliikkeessä. Sodan aikana on tämä kysymys joutunut sellaiselle kannalle, että Englannissa, Belgiassa ja Ranskassa ottivat sosialidemokratit esille kysymyksen hallitukseen menosta. Minkä tähden he tekivät näin? He se-

littivät, että nyt on tärkeä aika, täytyy mennä pelastamaan isänmaata.

Mutta kun otetaan huomioon Venäjä, niin täytyy jokaisen myöntää, että Venäjä, jos mikään on saanut elää kaikkein poikkeuksellisimmissa olosuhteissa. Olot ovat olleet sellaiset, että olisi oltava maan puolustuksessa. Tästä huolimatta me olemme olleet menemättä hallitukseen. Olemme viitanneet Belgiaan y.m., mitä ministerisosialismi on siellä aikaansaanut. Kun sotilasten ja työväen toimeenpanelevassa komiteassa nousi kysymys hallitukseen menosta, niin me vastasimme, että jos sotilaitten neuvosto ottaa vastataksseen kokonaan hallituksesta, niin me silloin hallitukseen menemme. Mutta muutamille miehille ei annettu lupaa hallitukseen mennä. Me päätimme, että kaikki paikat on saatava, jos mennään.

Minä tiedän, että te sanotte, että teillä on olosuhteet toisellaiset. Te sanotte, että teillä on enemmistö eduskunnassa y.m.s. Mutta se ei kelpaa. Tällaiset perustelut kelpaavat rauhallisina ja normaalina aikoina, mutta ei nyt.

Te päätitte tänä päivänä liittyä Zimmerwaldin Internationaleen. Teidän on nyt otettava huomioon, että Zimmerwaldin Internationale on selvän luokkataistelun kannalla. Teidän on nyt siis selvästi määriteltävä kantanne hallitukseen nähden, yhtäläisesti kuin te määrittelitte kantanne Internationaleenkin. Ehdotti hyväksyttäväksi mietintöön liittyvän Valppaan vastalauseen.

H a l o n e n pitemmässä perustellussa lausunnossaan tahtoi jättää asian päättämisen varsinaiselle puoluekokoukselle siitä syystä, että nyt eivät useat edustajat ole saaneet valitsijoiltaan mitään evästyksiä. Tämä puoluekokous asettuisi vaan periaatteessa mietintöön liittyvän vastalauseen kannalle ja annettaisiin puoluetoimikunnalle toimeksi antaa asia järjestöille keskusteltavaksi.

O. V. K u u s i n e n: Jos Valpas tahtoo väittää, että kysymyksessä on tapahtunut lainvastaista, niin se on saivartelua. Kun tarkastelee tätä vastalauseetta, niin tulee kysyneeksi, että missä se vasemmistolaisuus siinä esiintyy. Onko se siinä, että sen alla on Valppaan nimi. Muuta minä en siitä löydä. Siihen on eksynyt myös Alexandra Kollontay, samaten Salin. Puhutaan niin paljon siitä laillisuuskysymyksestä. Mutta minun mielestäni on nyt tässä kysymys vaan puolueemme suhtautumisesta hallitukseen. Otetaan se laillisuusasia sitte esille eri kysymyksenä.

W i i k: Silloin kun oli tämä laillisuuskysymys ratkaistavana, niin katsoin minä, että niiden periaatteiden mukaan, millä tavalla hallitus asetettiin, ei sosialisteilla olisi ollut oikeutta mennä hallitukseen. Puhujan mielestä olisi ollut kokoonpantava sosia-

listinen senaatti, jota hän puheenvuorossaan perusteli. Puhujan ajama kanta ei saanut puolueneuvostossa kannatusta. Tällaisella kokoomushallituksella ei ole luokkataistelun kantaa. Sen vuoksi hallituksen asema on ristiriitainen. Ehkä siitä tuonnempana vähitellen selvittää. Olisi ollut hyvä, että valiokunta olisi selvästi sanonut, millä tavalla tästä selvittää. Jos osottautuu välttämättömäksi, niin työväen on asetettava oma hallitus.

H a a p a l a i n e n kannatti vastalauseetta Salinin ehdottamassa muodossa eräillä lisäyksillä.

J u k k a R a h j a pyysi merkitä, että hän on kuullut valiokunnan jäsenten suusta, että mietintö on syntynyt vasta sen jälkeen kun vastalauseena oleva lausunto oli esitetty. Suomalaiset Pietarissa neuvottelussa käyneet sosialistit olivat ensin neuvotelleet kaikellaisten porvarillisten kanssa. — Sen, että Turkia tahtoo puhujan mielestä tehdä tämän kysymyksen hänen ja Valppaan väliseksi persoonakysymykseksi, torjui puhuja, joka oli sitä mieltä, että mietinnön ja Valppaan vastalauseen välillä on suuri periaatteellinen ero. — Puhe siitä, että porvarillisen senaatin asettaminen vallankumouspäivinä olisi ollut sosialidemokratialle vaarallista, on revisionismia, joka uskoo vallankumouksen voimaan. — Nykyisenlaisen senaatin työväelle vahingolliset teot, jotka voivat olla mahdollisia, käsittää valiokuntakin, joka siitä yhtäpitävästi vastalauseen kanssa mietinnössään mainitsee. Sos.-dem. puolue hyväksyessään valiokunnan ehdotuksen kirjoittaa kaksinkertaisesti alle luokkatietoisuusköyhyytensä.

K. N i e m i kannatti Perttilän ehdotusta vastalauseen toisen ponnien ottamisesta mietintöön.

K. M a n n e r vastaten Rahjalle lausui, että hän voi vielä käsittää, jos kutsuvieras haukkuu kutsujansa, mutta että Rahja rupesi valehtelemaan sanomalla sos.-dem. lähetystön jäsenten Pietarissa neuvotelleen porvarien kanssa, sitä vastaan protesteerasi puhuja.

M. A i r o l a lausui, että keskustelussa on lausuttu helppohintaisia ajatuksia vallankumouspäivien vaikeuksista ja niillä hankittu aploodeja. Kuitenkin on tärkeätä, että tunnustetaan tehty erehdys ja sen vuoksi hyväksytään vastalauseeseen sisältyvä selvempi kanta Suomen valtio-oikeudessa. Se ei sisällä epäluottamuslausetta puoluejohdolle.

E. V a l p a s pyysi vastata sen vuoksi, kun hänen persoonaansa vastaan oli hyökätty. Puhuja lausui, että hänellä ei ollut mitään valtuuksia asiassa toimia. Teki kuitenkin sivullisenakin eräitä ehdotuksia m.m. sen, että olisi valittu sellainen n.s. kanslia-

hallitus, joka olisi toiminut vain eduskunnan kokoontumiseen saakka.

M. T u r k i a lausui, että jos on tarkoitus tehdä vallankumous vallankumouksen vuoksi, s. o. anarkia voimaan, silloin on tehtävä, kuten Haapalainen ehdotti, kaadettava senaatti ja antaa porvarien se vallata. (Valpas: Ei anarkiaa!) Jos ollaan sitä mieltä, että senaattiin menossa on tehty tyhmyys, niin onkohan sittenkään viisasta kaataa puolueeneuvostoa.

J. N u r m i n e n valiokunnan jäsenenä ilmoitti, että mietintöä ei ole vastalauseesta tehty. Jos vastalauseen kohtia on mietinnössä, niin pitäisi vastalauseen tekijäin olla siitä kiitollisia ja sen vuoksi olisivat he voineet, kun heidän mielipiteensä on näin huomioon otettu, jättää ne kohdat vastalauseestaan pois.

M a t t i P a a s i v u o r i puhui myös Pietarin matkasta ja Valppaan kieltäytymisestä siitä. Turhaa näistä hallituskysymyksistä on riidellä. Erottakaa meidät puolueesta tai käskettä meidät pois hallituksesta. Mitä tulee punaseen senaattiin, jota täällä on ehdotettu, niin se saa vielä vähemmän aikaan työväenluokan hyväksi kuin tämä senaatti.

O. V u o r i o: Vaikka ministerisosialismia ei olekaan hyväksyttävä, on tällaisissa tavattomissa tapauksissa sosialistien hallitukseen meno toki ymmärrettävää.

N. A r o n e n selosti myös tilannetta senaatin muodostamisaikoina. Kysymystä arvosteltaessa on otettava huomioon, että se, mikä tehtiin, oli ainoa mahdollinen. Jos tänä aikana ajetaan hallitus pellolle, on se huono teko.

H ä r m ä sanoi erään mietinnön allekirjoittajan sanoneen, että vastalauseen hän hyväksyy, mutta diplomaattina ei kirjoittanut sen alle. Sen johdosta, että oli lausuttu, että jos ei nykyistä senaattia olisi, vallitseisi täällä anarkia, pyysi puhuja huomauttaa, että ei kai se sosialistien syy olisi, vaan olevien olojen.

E. S a l i n lausui, että senaatti on sellainen, että siellä ei saada sosialistien vaatimuksia läpi, ei edes porvarisradikaalisia. „Puhdasoppisena revisionistinakin“ yhtyi laillisuuskysymyksessä Valppaan vastalauseeseen, kun piti sitä oikeana.

E. T o i v o n e n ja J. N u r m i n e n puhuivat mietinnön puolesta.

J. R a h j a selitteli edellistä puhevuoroaan, jossa ei tarkotettu sitä lähetystä, johon Manner kuului.

Asiassa käytettiin vielä useita puhevuoroja.

Lopullisessa äänestyksessä Salinin ehdotuksen, jonka mukaan mietintöön olisi vastalauseesta lisättävä perusteluineen seuraavat ponnet:

että senaatin jäsenten nimittämisoikeuden siten siirtäminen Venäjän väliaikaiselle hallitukselle oli Suomen oikeuden vastainen teko ja

että yksityiset suomalaiset eivät olisi saaneet olla tekemässä sitä, vaan olisi senaatin nimittämistavan määrääminen ollut jätettävä ilman sellaista ennakkotekoa Suomen eduskunnan asiaksi;

että Venäjän väliaikaisen hallituksen nimittämä Suomen senaatti on vallankumouskauden väliaikainen hallitus ja

että Suomen eduskunnalla on edelleen oikeus määrätä, miten Suomen senaatin jäsenet on laillisesti nimitettävä; ja mietinnön välillä voitti mietintö 70 äänellä 37 vastaan, jotka annettiin Salinin ehdotuksen puolesta.

Puoluetoimikunnan vaali.

Useiden ehdolle asetettujen kieltäytyttyä, valittiin puoluetoimikuntaan ensimmäiseksi puheenjohtajaksi Kullervo Manner 66 ja toiseksi puheenjohtajaksi Edvard Gylling 74 äänellä ja vakinaisiksi jäseniksi O. W. Kuusinen 73 ja Y. Sirola 59 äänellä; varajäseniksi Aura Kiiskinen 42, Lumivuokko 35 ja J. K. Lehtinen 32 äänellä.

Ennestään kuuluu puoluetoimikuntaan vakinaisina jäseninä J. Pietikäinen ja K. H. Wiik sekä varajäseninä K. Heinonen ja A. Halme.

Kokouksen lopettajaiset.

Ruotsalainen toveri A. K i l b o m esitti jäähyväisensä kokoukselle. Puhuja huomautti, että Suomen sos.-dem. puolue on monissa kohdin Ruotsin vasemmistososialistien kanssa. Sitten puhuja kertoi niistä vaikeuksista, joita hänellä on ollut saada luvantulla tähän maahan. Lopuksi puhuja toivoi, että Suomen ja Ruotsin sos.-dem. luokkataistelujärjestöt ovat yhä edelleen lähentyvät toisiaan.

J u k k a R a h j a tervehti venäläisten toverien (bolshevikien) puolesta huomauttaen niistä tärkeistä päätöksistä, eritoten Zimmerwaldiin yhtymistä ja valtiollista asemaa koskevia, joita kokous oli tehnyt.

Kokouksen puolesta vastasi vieraiden tervehdyksiin puheenjohtaja K. M a n n e r huomauttaen, että Suomen sosialidemokratia on koettava täyttää paikkansa kansainvälisen sosialidemokratian rintamassa, niin hyvin kuin se on meille mahdollista.

Kun puheenjohtaja oli lausunut vielä kokouksen osanottajille muutamia rohkaisevia sanoja kokouksen päätösten johdosta, uskoen, että tehdyt päätökset, vaikka eivät olekaan kaikki yksimielisiä, eivät tule hajottavasti, vaan päinvastoin vahvistavasti vaikuttamaan puolueen toimintaan, kohotettu 3-kertainen eläköön-huuto Suomen sosialidemokratialle ja laulettu „Kansainvälinen“, loppui kokous klo puoli 5 aamulla.
